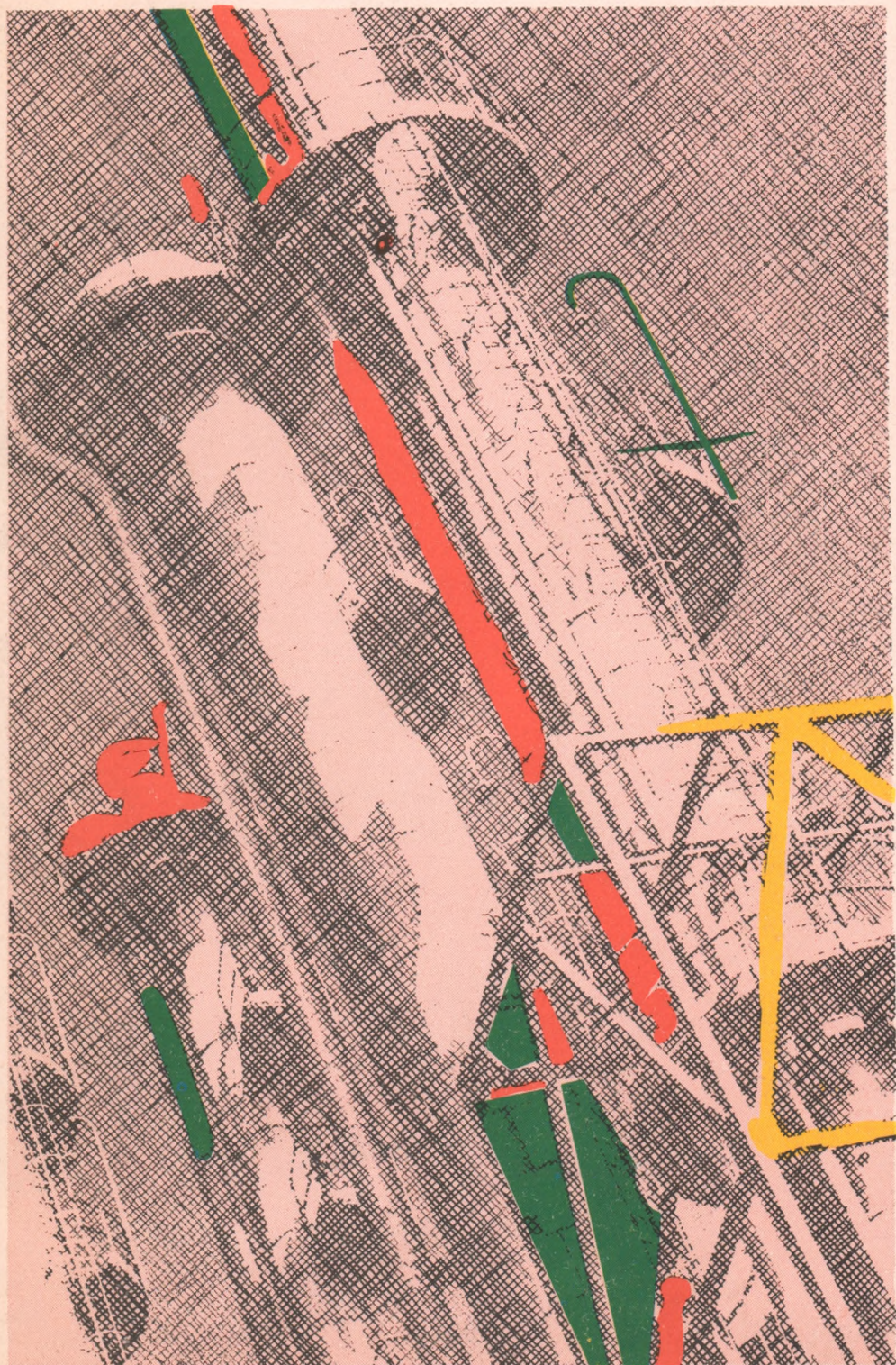


Revista ECONOMICA

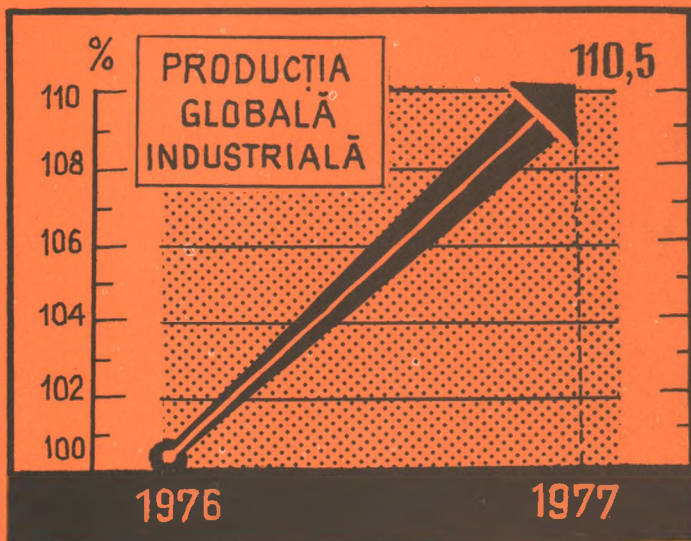
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE



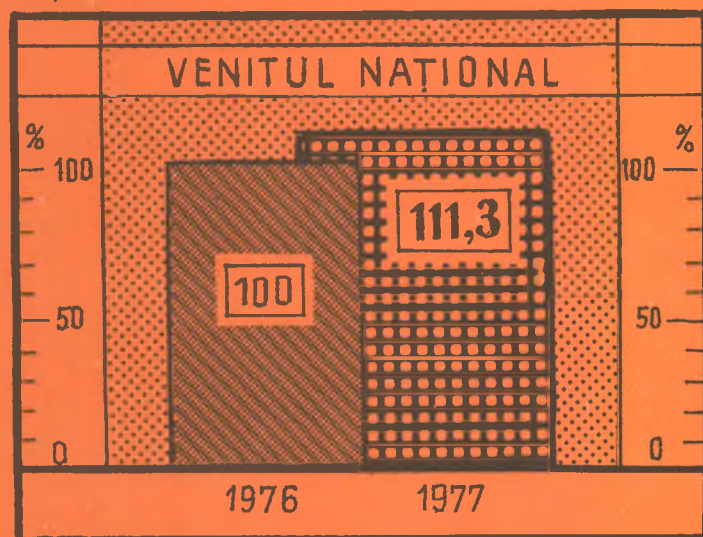
- CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII
- REDUCEREA CONSUMULUI DE
- MATERIALE ● RESURSELE ENERGETICE SECUNDARE ● EXIGENȚE NOI ÎN INVESTIȚII ● CONSOLIDAREA C.A.P. ● EFICIENȚA COMERȚULUI EXTERIOR ● FACTORII DE MEDIU ȘI DEZVOLTAREA ● CĂRBUNELE ÎN SIDERURIA MONDIALĂ

1977 – NOUĂ TREAPTĂ PE DRUMUL PROGRESULUI ȘI PROSPERITĂȚII

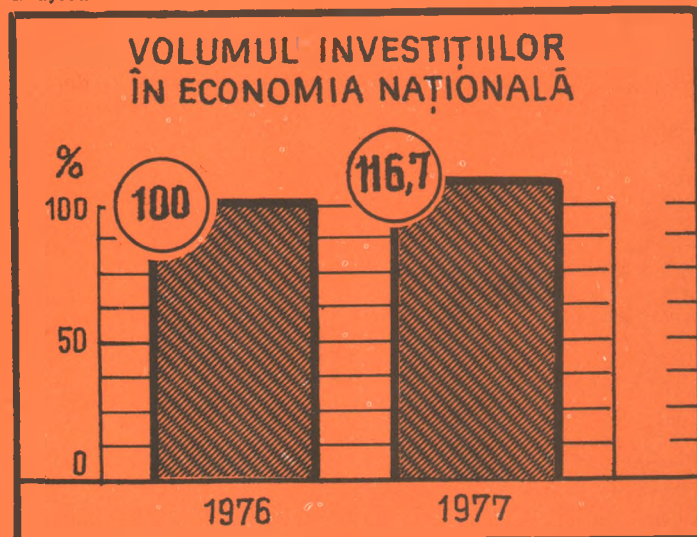
Graficul nr. 1



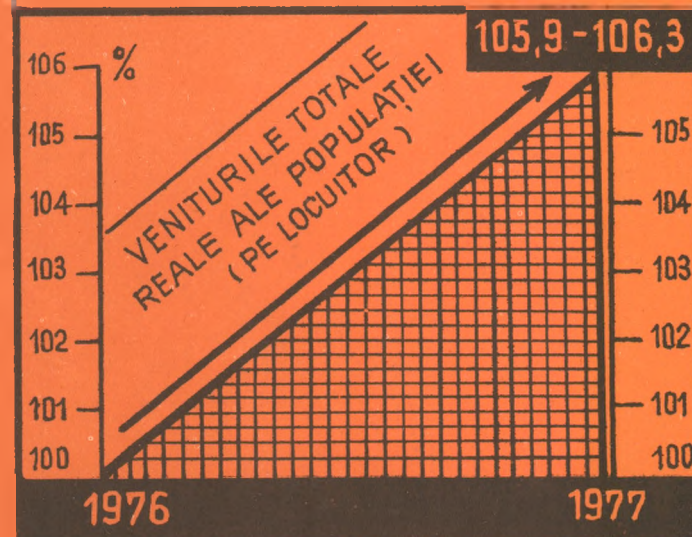
Graficul nr. 4



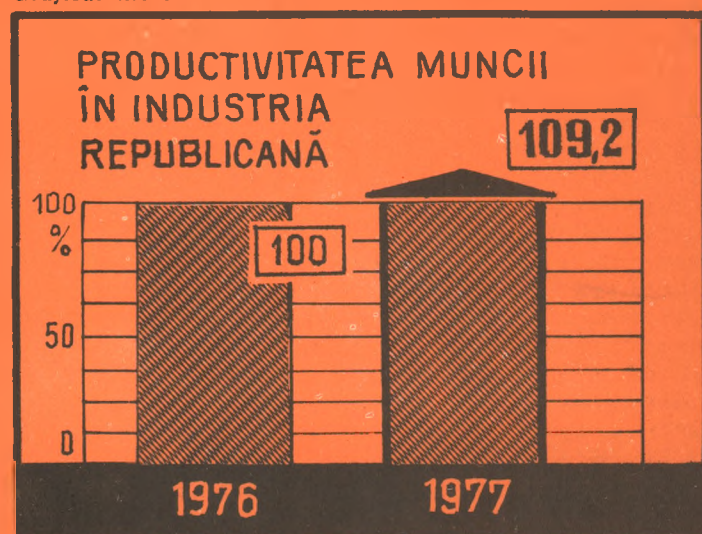
Graficul nr. 2



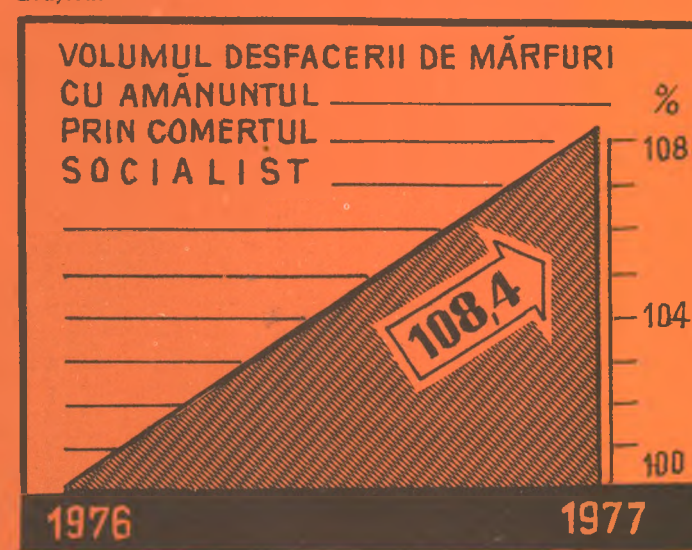
Graficul nr. 5



Graficul nr. 3



Graficul nr. 6



Piloni ai creșterii eficienței

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII
ȘI REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALEÎn centrul preocupărilor din economie —
creșterea accelerată a productivității

CREȘTEREA productivității muncii — cale principală de sporire a producției, a venitului național și pe această bază a nivelului de trai — constituie un obiectiv central al politicii partidului și statului nostru. Planul pe 1977 prevede astfel sarcini mai mari decât rezultatele obținute pînă în prezent. Trebuie precizat, însă, că atît în Legea pentru adoptarea planului pe 1977 cît și în cuvîntările recente ale secretarului general al partidului, se subliniază cu pregnanță necesitatea realizării unei creșteri a productivității muncii cu mult peste prevederi. **„Trebuie să facem în așa fel — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al partidului din 27—28 decembrie 1976 — încît în anul viitor să se asigure o creștere mult mai mare a productivității muncii decît prevede planul“.**

Cauzele care determină o asemenea cerință imperioasă pentru economia națională izvorăsc, pe de o parte, din posibilitățile largi existente pentru utilizarea cu eficiență sporită a puternicele baze tehnico-materiale de care dispune societatea noastră, pentru folosirea deplină a capacității de muncă și creație a clasei muncitoare, tărâniilor și intelectualității. Este cunoscut astfel că, în concordanță cu orientarea stabilită la Congresul al XI-lea al partidului ca cincinalul 1976—1980 să devină cincinalul afirmării revoluției tehnico-științifice, se realizează în acești ani un amplu program de modernizare tehnologică a producției, de asimilare de noi produse, de promovare largă a mecanizării și automatizării. Or, înfăptuirea acestui program face pe deplin posibilă realizarea ritmului alert al productivității muncii.

Strîns legat de aceste posibilități acționează, pe de altă parte, imperatiile dezvoltării accelerate a României, în scopul lichidării într-un timp cît mai scurt a decalajelor care ne mai despart de țările dezvoltate economic și care se manifestă în mod deosebit în ce privește productivitatea muncii. Nu trebuie uitat, de asemenea, că anul 1977 are un rol hotărîtor în înfăptuirea întregului cincinal, de modul cum se înfăptuiesc în acest an prevederile în general și sarcinile de productivitate

în special depinzînd soarta realizării întregului plan de dezvoltare economic-socială, a eficienței economice și a productivității muncii pînă în 1980. Construirea a încă 160 000—de noi locuințe, precum și materializarea celor circa 10 miliarde lei provenite din economiile estimate a se realiza în cincinal la investiții, pentru creșterea mai accentuată a veniturilor oamenilor muncii față de prevederi, nu vor fi posibile fără o preocupare susținută pentru valorificarea, cu maximă eficiență a întregului potențial tehnic, material și uman de care dispun unitățile din economie.

Realizarea sarcinilor de productivitate, sporirea în ritm accentuat a acestora constituie, totodată, după cum se știe, condiția de bază pentru trecerea la săptămîna de lucru de 46 și respectiv 44 de ore. Este ușor de înțeles că fiecare lucrător care trece la săptămîna de lucru redusă cu 2 ore, pentru a realiza producția și retribuția planificată trebuie să ajungă la o productivitate orară mai mare cu 4,3 la sută decît nivelul planificat inițial, iar în cazul reducerii săptămîinii de lucru cu 4 ore productivitatea orară trebuie sporită cu 9,1 la sută peste cea rezultată din plan.

Iată de ce toate întreprinderile și unitățile din economie se preocupă, în aceste zile, de măsurile ce trebuie luate pentru a se asigura o creștere susținută a productivității muncii. În ce direcții trebuie îndreptate eforturile ?

Locul și rolul factorilor tehnici

POTRIVIT programelor speciale întocmite anual de către întreprinderi pentru sporirea productivității, precum și a tematicii elaborate la sfîrșitul lunii decembrie 1976 pentru întocmirea unor programe de măsuri în scopul majorării suplimentare a sarcinii de productivitate, acțiunile trebuie desfășurate pe o gamă largă de preocupări. Fără îndoială că se impun accentuați în primul rînd **factorii de ordin tehnic**. Așa cum rezultă din programele anuale peste 50 la sută din sarcina de creștere a productivității muncii prevă-

zută în planul pe anul 1977 pentru industria republicană urmează să se realizeze pe seama promovării progresului tehnic. Trebuie subliniat de asemenea, că se scontează ca și 70—80 la sută din majorarea suplimentară a nivelurilor de productivitate peste prevederile de plan să se realizeze pe seama promovării intense a progresului tehnico-științific, accentuării procesului de innoire a producției și valorificării superioare a materiilor prime și materialelor. O asemenea proporție se prevede și în **activitatea de construcții-montaj**.

Este lesne de înțeles în acest cadru ce creștere de productivitate se poate obține prin economisirea forței de muncă consumată înainte cu baterea piloților ; că prin fabricarea unor produse din plastic în loc de metal, operațiile de turnare-prelucrare la cald, așchiere și finisare sînt înlocuite cu o singură operațiune de presare, proces care, evident, permite și el economisirea unui alt însemnat potențial uman.

O atenție deosebită trebuie acordată **atingerii în perioade cît mai scurte a parametrilor proiectați la noile obiective puse în funcțiune** ; asigurării unui program de schimburi care să conducă la folosirea optimă a utilajelor, instalațiilor și suprafețelor de producție ; organizării unei bune întrețineri și reparări a mașinilor și instalațiilor care să permită funcționarea lor fără întreruperi accidentale. De mare însemnătate pentru folosirea la întreaga capacitate a tuturor utilajelor din cadrul fiecărei întreprinderi este completarea fluxurilor tehnologice cu utilajele necesare pentru eliminarea locurilor înguste. Se poate arăta în acest sens că economiile ce se estimează a se realiza din reducerea consumurilor de materiale la investiții-construcții creează resurse financiare din care o parte pot fi alocate atît pentru eliminarea gîturilor tehnologice, cît și pentru popularea cu utilaje a spațiilor libere. De aceea, este necesar ca în cadrul fiecărei unități care se confruntă cu asemenea probleme, în condițiile realizării economiilor prevăzute, să se nominalizeze mașinile și instalațiile trebuincioase, făcîndu-se demersurile nece-

sare pentru procurarea acestora în cel mai scurt timp posibil.

Preocupate în general de mecanizarea proceselor de bază ale producției, numeroase unități industriale trec prea ușor cu vederea peste faptul că în operațiunile de manipulare și depozitare a materiilor prime și a materialelor, în activitatea de transporturi uzinale este antrenată o mare parte din forța de muncă. Or, experiența și calculele demonstrează că o analiză exigentă a nevoilor de transport ale fiecărui loc de muncă, introducerea mecanizării, folosirea metodelor moderne de transport uzinal, a paletizării, pachetizării, containerizării, conduce, în numeroase situații, la economisirea chiar pînă la jumătate a muncii manuale prestate în prezent în cadrul acestor activități.

Forța de muncă distribuită rațional și utilizată superior

PRIN PRISMA unor asemenea exigențe trebuie subliniat că rezerve însemnate de creștere a productivității se află și în alte locuri de muncă, legate de activitatea de deservire și neproductivă. Potrivit tematicii amintite, întocmită pentru realizarea programelor de creștere suplimentară a productivității muncii, aplicarea unui șir întreg de măsuri vizînd perfecționarea organizării muncii — prin fundamentarea corespunzătoare a normelor de muncă pentru întregul personal; stabilirea echilibrată a sarcinilor de muncă pe fiecare lucrător; îmbunătățirea activității de programare și urmărire operativă a producției; asigurarea aprovizionării tehnico-materiale în strictă concordanță cu nevoile producției; respectarea prevederilor planului de cooperare; întărirea disciplinei contractuale ș.a. — permite reducerea cu circa 10 la sută a personalului neproductiv și a muncitorilor indirect productivi, diminuare care se traduce într-un însemnat spor de productivitate.

Pe de altă parte, prin asemenea măsuri se pot disponibiliza importante resurse de muncă care ar putea acoperi, nu numai numeric, dar și pe meserii, o parte din deficitul de personal care se resimte pe unele șantiere. Pentru că se știe, **nu arareori întreprinderile de construcții sint nevoite să recruteze forță de muncă necalificată din întreaga țară, să cheltuiască sume însemnate cu transportul, calificarea și cazarea acesteia, în timp ce la alte întreprinderi din localitate sau apropiere, în sectoarele de întreținere, reparații, deservire, se găsesc zidari, timplari, zugravi etc. care nu întotdeauna sint folosiți eficient.**

Oprindu-ne mai mult în domeniul activității de construcții-montaj, unde sarcinile de accentuare a creșterii productivității muncii peste prevederile de plan sint mai mari decît cele din industrie, trebuie subliniat că acoperirea unei părți din deficitul de forță de muncă a întreprinderilor de construcții poate fi asigurată și prin folosirea mai bună a forței de muncă de

care acestea dispun în prezent. Această propunere se bazează pe date ce relevă utilizarea, necorespunzătoare, sub posibilități a timpului de lucru. Pe ansamblul activității de construcții-montaj, de pildă, indicele de utilizare a timpului de lucru al muncitorilor a fost în trimestrul I al anului precedent de 93,5 la sută, iar în trimestrul III de 96,0 la sută. Indici scăzuți în cursul trimestrului I 1976, bunăoară, au înregistrat întreprinderile de construcții din județele Suceava (83,5 la sută), Botoșani (84,5 la sută), Mehedinți (89,5 la sută), precum și unitățile de construcții aparținînd de M.A.I.A. (90,3 la sută) și M.M.P.G. (93,6 la sută). Iată de ce, încă de la începutul acestui an, în vederea evitării repetării situației din anul trecut, se impune ca în asemenea întreprinderi și unități să se ia măsuri energice pentru întărirea disciplinei și ordinii.

Alte direcții de sporire accentuată a productivității trebuie să vizeze realizarea exemplară a sarcinii privind extinderea tipizării, unificării și standardizării pieselor, subsansamblelor și tehnologiilor de fabricație. Se asigură astfel sporirea seriilor de producție și implicit o substanțială reducere a consumului de manoperă pe unitate de produs. Neîndoielnic că o asemenea măsură are efecte substanțiale de creștere a eficienței muncii în ramura industrii- ei construcțiilor de mașini.

Analize temeinice, cu participarea celor mai buni specialiști

MĂSURILE ȘI ACȚIUNILE de creștere a productivității trebuie să vizeze nu numai latura tehnică a producției, ci și **latura organizatorico-socială** a acesteia. În acest cadru se impune cu deosebire o **atitudine responsabilă a fiecăruia față de sporirea productivității**. Este imperios necesar să se părăsească modul de judecare a posibilităților de creștere în viitor a productivității prin prisma ritmurilor realizate pînă în prezent. Fiecare om al muncii trebuie să fie perfect conștient că nu se poate obține un nivel de trai comparabil cu cel al țărilor dezvoltate atît timp cît nivelul de productivitate realizat la noi este de două și trei ori mai mic.

Este deosebit de important să se facă comparații, în cadrul fiecărei ramuri sau activități, cu cele mai bune rezultate obținute la întreprinderi din țară sau străinătate, să se studieze cu atenție căile care pot conduce la asemenea rezultate, să se generalizeze aceste căi și rezultate. Efectele unor asemenea acțiuni ar fi inestimabile. **Dacă, de pildă, în cursul acestui an toate întreprinderile de construcții-montaj județene ar realiza peste 2 apartamente pe un muncitor, așa cum se realizează de exemplu la I.C.M.J. Timișoara, Brașov, Bacău și Mureș, atunci productivitatea muncii în activitatea de construcții-montaj pe total consiliilor populare județene ar crește față de anul trecut nu cu circa 13 la sută,**

cît rezultă din plan sau cu circa 19 la sută, cît rezultă din angajamentele unităților, ci cu 25—50 la sută.

Efectuarea unor comparații convingătoare, care să reflecte cît mai fidel gradul de dotare tehnico-materială și de organizare a fiecărei unități, consumul de gîndire și energie depus de fiecare colectiv pentru obținerea unui nivel ridicat de productivitate a muncii necesită însă, ca, pe lîngă exprimarea valorică a productivității să se treacă și la **exprimarea fizică** a acesteia. Este o cerință dictată nu numai de necesitatea comparațiilor cu alții, ci și de aceea a comparațiilor cu propria activitate din perioade diferite. După părerea noastră, productivitatea valorică, mai ales în condițiile prezente, ale unor atît de frecvente reduceri fizice și valorice de consumuri materiale și schimbări substanțiale de materiale ce alcătuiesc produsele, în numeroase cazuri nu mai este suficient de precisă și convingătoare pentru măsurarea cît mai corectă a randamentului muncii.

În acțiunea de exprimare fizică a productivității muncii, considerăm necesară, pe de o parte, stabilirea cît mai exactă a operațiilor de unde începe și unde se termină un produs, iar, pe de altă parte, stabilirea celor mai adecvate căi de repartizare pe fiecare produs a cotei părți de manoperă prestată de muncitorii auxiliari și de deservire care contribuie indirect la realizarea produsului respectiv.

Precizăm în această direcție că tendința unităților este de a stabili productivitatea muncii pe un muncitor direct productiv sau de bază, deoarece este mai ușor de calculat. Noi optăm pentru **determinarea productivității muncii pe total muncitori**, pentru a cuprinde și pe cei indirect productivi, al căror număr diferă mult de la o unitate la alta, are pondere însemnată în total și reprezintă uneori cauza principală a diferenței de productivitate dintre două unități similare.

O altă măsură pe care o considerăm necesară de luat în cadrul acțiunii de creștere suplimentară a productivității muncii o reprezintă stabilirea cu toată grija și răspunderea a celor mai potriviți oameni care să analizeze critic situația productivității din fiecare unitate, să elaboreze măsurile ce se impun pentru creșterea acesteia și să le aplice în producție fără întîrziere. Trebuie renunțat cu desăvîrșire la practica de a da sarcină unui lucrător de la serviciul de planificare sau organizare să completeze formulare sau să întocmească programe de măsuri, fără realizarea, în prealabil, prin antrenarea unui larg colectiv de specialiști, buni cunoscători ai realităților din unități, din întreprinderi similare din țară și străinătate, a unor analize temeinice, care să pună în evidență rezerve de creștere a productivității corespunzător posibilităților existente în unități.

Legat de realizarea și generalizarea unor rezultate exemplare în acțiunea de creștere a productivității considerăm că este necesar — de altfel în tematica amintită mai înainte se specifică aceasta — ca la nivelul centralelor sau ministerelor, respectiv în cadrul fiecărui județ să se stabi-

lească cel puțin una sau două întreprinderi reprezentative, în care, cu sprijinul celor mai competente cadre din sector, să se organizeze riguros acțiunea de creștere substanțială a productivității muncii. Realizările acestor unități ar urma să fie extinse apoi rapid la toate unitățile cu profil asemănător. Se înțelege că întreprinderile model vor trebui să constituie centre de instruire practică, eficientă și rapidă, de schimb de experiență a celorlalte cadre din sector chemate să generalizeze în toate celelalte întreprinderi metodele și măsurile folosite în unitățile model pentru sporirea productivității.

Analizele și acțiunile inițiate în întreprinderi, centrale și ministere pentru creșterea accelerată a productivității muncii indică, de pe acum, temeuri însemnate pentru realizarea acestei creșteri, factor important al asigurării progresului economico-social al României, al obținerii de noi succese pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

Lazăr VĂCEANU

director adjunct în Comitetul de Stat al Planificării

Acțiuni concrete în fiecare unitate pentru reducerea consumurilor specifice

Implicațiile unor măsuri asupra ridicării gradului de gospodărire și valorificare a materiilor prime și a materialelor

ÎN ACTUALUL cincinal sarcinile cu care se confruntă economia țării privind sporirea neconținută a eficienței, economisirea muncii sociale și creșterea în ritm susținut a nivelului productivității muncii implică extinderea proceselor intensive, creșterea preocupărilor axate pe aportul sporit al cercetării științifice, a progresului tehnic, o mai bună gospodărire a fondurilor de producție din unitățile economice. Pornind de la asemenea cerințe puse în fața economiei de către conducerea de partid și de stat, în unitățile industriale din județul Brașov au fost desfășurate ample acțiuni menite să asigure valorificarea mai bună a resurselor materiale și ridicarea, pe această bază, a eficienței economice.

Norme de consum stimulative, generatoare de economii

AVÎND în vedere sarcinile deosebite din acest an, acțiunile întreprinse au îmbrăcat un caracter permanent, vizând o activitate continuă în fiecare întreprindere pentru reducerea costurilor de producție, diminuarea consumurilor specifice, găsirea de noi soluții, începând de la proiectare și până la finalizarea în execuție.

Punctul de pornire în realizarea unor asemenea obiective l-a constituit fundamentarea mai riguroasă a normelor de consum, în concordanță cu cerințele, tehnologiile aplicate și dotarea tehnică existentă. Pe linie de partid s-a intervenit în numeroase cazuri pentru stabilirea de norme de consum stimulatoare, generatoare de economii, mai ales că unele întreprinderi nu s-au încadrat în nivelurile prevăzute prin planul pe 1977. Aceasta pentru faptul că, pe fluxul producției, se mai înregistrează pierderi însemnate de materiale, deșeurile, rebuturile, piesele de clasate având încă o pondere însemnată. De aceea, au fost continuate analizele și s-au constituit colective largi de specialiști din unitățile cu profil asemănător, care să evidențieze noi posibilități nu numai de încadrare în normele de consum, ci și de reducere a acestora.

Au fost concretizate, totodată, măsuri la a căror realizare trebuie să participe și alte unități din cadrul unor ministere (construcția de mașini, metalurgia, chimia etc.), care vizează o serie de îmbunătățiri tehnologice, cum ar fi: înlocuirea oțelurilor de longeroane pentru autocamioane cu altele având caracteristici superioare (pe această bază scontându-se o economie de metal de circa 700 tone/annual); asimilarea și diversificarea producției de poliesteri armați cu fibră de sticlă în unitățile chimiei și adaptarea acestora la cerințele și pretențiile fabricației de autocamioane și tractoare (se realizează în acest mod o economie de 300 t metal/an); execuția prin sinterizare a unor repere care, în prezent, se aşchiază din materiale laminate; asigurarea platbenzilor pentru longeroane de către unitățile metalurgice la dimensiunile de introducere în ștanță, eliminându-se pierderile de metal prin deșeuri (măsura asigură o economie de 500 t/annual) etc.

Ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale

LĂRGIREA gamei materiilor prime posibile de folosit pe scară industrială, în condițiile unei execuții economice și funcționale ridicate, constituie unul

din obiectivele majore ale preocupărilor actuale. În acest cadru se înscrie și constătuirea de lucru cu cadrele din compartimentele de proiectare din întreprinderile chimice și constructoare de mașini, organizată la Combinatul chimic „Victoria”, unde s-au dezbătut posibilitățile și modalitățile de folosire a înlocuitorilor de metal, îndeosebi a maselor plastice. Cu acest prilej a fost evidențiată experiența pozitivă în utilizarea maselor plastice, mai ales în producția de autocamioane și tractoare, dar și marile rezerve existente.

Ansamblul acțiunilor întreprinse în unitățile industriale brașovene a avut ca efect stabilirea de măsuri care vor conduce la reducerea consumurilor specifice pentru anul 1977 la 33 grupe de materiale, de o importanță deosebită pentru economia națională, din care menționăm: 13 937 tone laminate finite pline de oțel, 8 028 tone alte materiale metalice, 1 162 tone acid sulfuric, 699 tone produse clorosodice, 80 tone cauciuc natural și sintetic, 2 456 tone fenol, 2 517 mc cherestea de rășinoase, fag și stejar, 8 990 tone ciment, 94 711 tone combustibil convențional, 115 992 mii kWh energie electrică și altele.

Totodată, s-au găsit posibilități de diminuare a importului, în acest cincinal, la peste 1 700 poziții, în valoare de 275 milioane lei valută, ca urmare a introducerii în fabricație proprie a reperelor procurate din import, mai ales a celor executate din masă plastică.

Adeseori, ca urmare a unei insuficiențe informări, proiectanții omit studiarea și cercetarea acestui important domeniu, preferând să meargă pe aceleași soluții învechite și neeconomice. Având în vedere această situație s-a întocmit un program special pentru extinderea utilizării maselor plastice și a pulberilor sinterizate în unitățile constructoare de mașini, care prevede: întocmirea de cataloage documentare cu toate categoriile de mase plastice și rășini sintetice fabricate în țară; omologarea tuturor produselor prelucrate din mase plastice, asimilate și fabricate actualmente în serie mică; reproiectarea unor produse în scopul extinderii utilizării înlocuitorilor de metal; extinderea folosirii conductelor și a armăturilor confecționate din poliesteri armați cu fibră de sticlă; diversificarea producției proprii, în vederea eliminării importurilor la căptușeli fonoabsorbante, poliuretan semidur antișoc și altele.

Problema creșterii gradului de utilizare a materiilor prime se pune cu acuitate și în alte ramuri. După cum se știe, conducerea partidului a criticat faptul că stofele și țesăturile românești — inclusiv cele realizate de întreprinderile industriei textile din județul nostru — au consumuri de materiale cu până la 30% mai mari decât cele similare din străinătate ca urmare a insuficienței preocupării pe care creatorii, colectivele de specialiști din unitățile de filatură și țesătorie le manifestă în a-

Pavel ARON

secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R.

(Continuare în pag. 6)

„R.E.“ PE FLUXUL INOVAȚIE — MATERIALIZARE

RESURSELE ENERGETICE SECUNDARE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

— Economii de resurse energetice primare de ordinul milioanelei de lei
prin utilizarea pompelor recuperatoare de căldură —

● Pompele termice — instalații complexe de recuperare și valorificare superioară a resurselor de căldură din mediul ambiant (atmosfera, aer viciat, apă de riu, apă de lac, izvoare termale etc.).

● În raport cu sistemele clasice, pompele mici de tip aer-aer destinate încălzirii locuințelor realizează o economie de energie primară echivalentă de 10—15%. Instalațiile mari de tip apă-apă sau apă-aer, destinate încălzirii localurilor comerciale și cvartalurilor de locuințe, realizează o economie de energie primară echivalentă, în raport cu sistemele clasice, de 30—50%.

● Cheltuielile anuale de exploatare la pompele termice sînt, în general, mai mici cu circa 40—60% față de instalațiile clasice de încălzire pe cărbune. Costul energiei termice produse cu pompele de căldură este cu aproximativ 40—50% mai scăzut față de cel realizat într-o centrală termică de aceeași capacitate, dar funcționind pe cărbuni.

● Acțiuni intense în numeroase țări ale lumii pentru folosirea pe scară largă a pompelor de căldură ● Ce anume este necesar ca și în România să se treacă de la cadrul experimental la o producție de masă a unor asemenea instalații? ● Ce ar însemna pentru economia noastră valorificarea prin aceste instalații a energiei secundare?

RESURSELE energetice secundare, generate de procesele tehnologice industriale sub forma căldurii gazelor provenite din arderea combustibililor, a căldurii apelor reziduale, a aburului tehnologic și de încălzire uzat, a căldurii radiate în mediu de către diverse cuptoare și instalații, a apelor geotermice etc. constituie, teoretic, surse imense de energie care, valorificate prin reintroducerea în circuitul economic, contribuie la realizarea unor importante reduceri în consumul de resurse primare. Valorificarea acestora a fost abordată intens în toate țările cu economie energetică tributară importului de hidrocarburi, mai ales în ultimii ani, în contextul creării unor organisme de stat menite să asigure cadrul organizatoric, de concepție, studiu, cerceta-

re, proiectare și aplicare a soluțiilor de utilizare cu eficiență maximă a resurselor secundare, pînă la limita dictată de calcule de rentabilitate, a reintroducerii lor în noi circuite de utilizare economică.

În România — după cum este cunoscut — Decretul Consiliului de Stat 620/73 (Legea 140/73) cuprinde cadrul legal care etalează și jalonează direcțiile de dezvoltare a resurselor energetice și de folosire mai rațională a acestora. Prin aplicarea unui ansamblu de măsuri și acțiuni s-a reușit să se creeze, în prezent, capacitățile necesare recuperării a peste 6.6 milioane tone c.c. de energie secundară. Dar cantitatea de energie secundară ce se produce la nivelul întregii economii, este, firește, mult mai mare.

Pompele de căldură — o soluție modernă, eficientă

DACĂ în domeniul resurselor secundare cu temperatură ridicată, soluțiile tehnice și direcțiile de valorificare sînt îndeobște cunoscute și, parțial, practicate atît pe plan internațional, cît și în economia noastră, în domeniul resurselor termice aflate la temperaturi imediat peste cea a mediului ambiant (cuprinse aproximativ între 0—100°C), soluțiile de fructificare capătă caracter de tehnică nouă, rentabilitatea recuperării acestora fiind determinată pentru fiecare situație în parte de soluția adoptată și concluziile calculului de eficiență economică. În domeniul valorificării resurselor termice, cu temperaturi scăzute, pompele de căldură prezintă, în ultimii ani, un interes din ce în ce mai mare pentru cercetare și experimentare și cîștigă teren tot mai larg de aplicabilitate. Ele constituie, în esență, instalații moderne, competitive în raport cu soluțiile clasice practicate, privind generarea de căldură pentru utilități sociale și tehnologice.

O pompă de căldură este, în principiu, o instalație complexă, care permite preluarea căldurii dintr-un mediu aflat la o temperatură mai scăzută, respectiv la temperatura mediului ambiant sau a resursei termice nefolosite și transferarea ei în alt mediu, la o temperatură mai ridicată, corespunzătoare scopului de utilizare. Această o-

parație este tehnic posibilă cu o oarecare cheltuială de energie. Operația este și eficientă, dacă costul energiei consumate pentru pomparea căldurii din mediul cu temperatura scăzută în mediul cu temperatura ridicată nu depășește costul energiei economisite.

Eficiența concretă a pompelor de căldură reprezintă aproximativ jumătate din cea teoretică, ea fiind determinată de ireversibilitatea ciclurilor termodinamice reale, de randamentele schimbătoarelor de căldură (condensatoare, vaporizatoare), de randamentul global al compresoarelor în funcțiune, de consumul de energie în serviciile anexe ale instalației (pompe, ventilaatoare), etc.

Stadiul implementării pompelor de căldură în lume

ÎN AFARA interesului teoretic, pus în lumină la mijlocul veacului al XIX-lea, primele pompe de căldură nu au apărut ca realizări practice decât în deceniul al III-lea al secolului nostru. Explicația lipsei de interes pentru promovarea pompelor de căldură o bună perioadă de timp, constă în cheltuielile de investiții ridicate, necesitate de aceste instalații în comparație cu soluțiile clasice de producere a căldurii, în special în agregate de cazane cu alimentare pe hidrocarburi. Pompele de căldură au câștigat interes practic după cel de al doilea război mondial, în special după 1960 și o extindere considerabilă începând cu 1973.

Astfel, în timpul ultimului război mondial, marina S.U.A., a fost înzestrată cu mii de instalații de pompe termice folosind ca sursă căldura apei de mare în scopul distilării apei pentru crearea rezervei de apă potabilă și menajeră necesare. În Elveția, între 1930—1950, firmele Escher Wyss, Brown Boveri, Sulzer, produc echipamente de pompe termice cu capacități de la 100 000 Kcal/h la 600 000 Kcal/h, pentru încălzirea locuințelor, localurilor publice, bazinelor de înot etc. Sursele de căldură folosite în aceste instalații sunt apele de riuri și lacuri la temperaturi cuprinse între 4—18°C. Un exemplu îl constituie râul Limmat, care furnizează căldura localurilor publice și primăriei orașului Zürich. În R.F.G. firmele Linde, Loosen Essen, Casa Melo etc. au produs în aceeași perioadă pompe de căldură de capacități cuprinse între 1 000—10 000 Kcal/h destinate să valorifice căldura mediilor cuprinse între 10—25°C pentru încălziri de locuințe, preparare de apă caldă menajeră și diverse alte întrebuințări. În Franța, numărul pompelor termice realizate a fost pînă de curind limitat la cîteva zeci de bucăți, adeseori echipate cu materiale importate. Agenția pentru economia de energie din Franța, în cadrul programului de perspectivă, își propune să realizeze echipamente de pompe ter-

mice care, la nivelul anului 1985, să asigure alimentarea cu căldură a 300 000—500 000 locuințe. În Statele Unite ale Americii, tehnica pompelor de căldură s-a dezvoltat vertiginos, datorită interesului mare manifestat pen-

Ce reprezintă pompele de căldură?

Ele își bazează funcționarea pe același principiu ca al tuturor instalațiilor frigorifice, cu deosebirea că, în cazul acestora, scopul urmărit este răcirea unui mediu, a unei încălzi, în timp ce în tehnica pompelor de căldură se realizează încălzirea unui mediu prin ridicarea temperaturii lui la nivelul necesitat scopului de încălzire. Practic, transferul de căldură are loc prin vehicularea, de-a lungul elementelor componente ale instalației, dispuse într-o anumită ordine funcțională, a unui fluid termogen, care preia căldura din mediul mai rece și o predă mediului cald.

Fluidele termogene frecvente aplicate în tehnica pompelor de căldură sînt amoniacul și freonii (compusi halogenați de clor și fluor ai metanului și etanului). Preluarea căldurii din mediul rece se face pe seama fenomenului de vaporizare a fluidului termogen în incinte vaporizatoare (schimbătoare de căldură) instalate în mediul rece, ca urmare a trecerii agentului din stare lichidă în stare de vapor, în condiții determinate de presiune și temperatură impuse funcțional, fenomen care are loc totdeauna cu absorbție de căldură.

Cedarea căldurii către mediul cu temperatura mai ridicată se face pe seama fenomenului invers de condensare a fluidului termogen (trecerea din stare de vapor în stare lichidă), care are loc, de asemenea, într-un aparat schimbător de căldură (condensator), ca în condiții determinate de presiune și temperatură, impuse, de asemenea, funcțional. Fenomenul de condensare a fluidului folosit în interiorul pompei are totdeauna loc cu eliberare de căldură. Vehicularea agentului purtător de căldură din mediul rece spre mediul mai cald și ridicarea temperaturii lui este asigurată prin intermediul unui compresor mecanic sau compresor termochimic, care reprezintă elementul consumator de energie. Instalația este completată obligatoriu cu un ventil de laminare în opoziție funcțională cu compresorul, avînd rolul de a coborî presiunea și temperatura agentului după condensare la nivelul asigurării fenomenului de vaporizare în incinta vaporizatoare a mediului rece. Energia furnizată instalației din exterior corespunde aportului necesar pentru ridicarea nivelului de temperatură a căldurii preluate din mediul rece, care poate fi căldura atmosferică, a apei unui riu, a unui puț, a unui lac sau a resursei termice secundare dezvoltată de o tehnologie oarecare.

Eficiența acestor pompe depinde de performanțele termodinamice ale tipului de agent folosit (căldura de vaporizare, coeficient de compresie adiabatică etc.), de caracteristicile și performanțele aparatelor schimbătoare de căldură și ale compresoarelor, de temperaturile celor două medii.

tru condițiile de confort prin climatizarea locuințelor. Astfel, în perioada 1968—1970 au fost vîndute anual circa 70 000—80 000 instalații de pompe termice pentru încălzire și mai bine de 1 500 000 unități de pompe termice în scopuri de climatizare.

Ce indică calculele tehnico-economice?

SITUAȚIA actuală și de perspectivă în lume în domeniul rezervelor de resurse primare de energie și, în speță, de resurse de hidrocarburi, a determinat un interes considerabil pentru pompele termice, interes amplificat de scumpirea vertiginosă a hidrocarburilor și de politica de limitare pe cît posibil a importurilor acestora. Instalațiile de pompe termice prezintă interes primordial, care rezidă în utilizarea deosebit de avantajoasă a surselor de căldură din mediul ambiant (atmosferă, aer viciat, apă de riu, apă de lac etc.) pentru scopuri de încălzire a locuințelor, instituțiilor și localurilor, pentru prepararea apei menajere, încălzirea șerelor de culturi vegetale forțate, folosințe în zootehnie și condiționarea mediului locuit.

Atingerea de temperaturi mai înalte pentru uz industrial este posibilă și favorizată de tehnica pompelor de căldură, a eficienței lor, datorită extragerii căldurii reziduale din medii la temperaturi ridicate, respectiv din resurse termice generate de diverse tehnologii. **Sub aspectul consumului de energie primară, instalațiile mici destinate încălzirii locuințelor de tip aer-aer, realizează o economie de energie primară echivalentă de 10—15% în raport cu sistemele clasice. Instalațiile de încălzire mari de tip apă-apă sau apă-aer, destinate încălzirii localurilor comerciale și cvartalurilor de locuințe, realizează o economie de energie primară echivalentă de 30—50% în raport cu sistemele clasice practicate.**

Cercetările în tehnica pompelor de căldură se concentrează în stadiul actual asupra alegerii fluidelor termogene interne, asupra performanțelor schimbătoarelor de căldură, asupra soluțiilor complementare adoptate în scopul obținerii de temperaturi de utilizare mai ridicate, asupra tehnologiilor de fabricație a compresoarelor cu caracteristici constructive și funcționale adecvate fluidelor întrebuințate, asupra producției de serii mari care să permită obținerea de prețuri competitive. **În principiu, toate unitățile profilate pe producția de echipamente frigorifice pot trece și la realizarea de instalații de pompe de căldură.** Acestea nu pot fi proiectate independent de cunoașterea anticipată a condițiilor de utilizare a lor, de cunoașterea precisă a temperaturii și debitului de resurse disponibile în mediul din care se pompează căldură, precum și a temperaturii și a debitului necesitate de mediul în care se utilizează căldura pompată.

Proiectarea soluțiilor de valorificare a resurselor energetice pe filiera pompelor de căldură necesită alegerea celor mai indicate fluide termogene, în funcție de parametrii resurselor disponibile și scopurile de utilizare, ca factor determinant al eficienței instalației și, implicit, al gradului lor de rentabilitate. În chimie se cunosc aproape 6 000 de substanțe dintre care cca. 450 (7-8%) cu temperaturi nor-

male de vaporizare sub 100° C. Ținând seama de proprietățile termodinamice și celelalte condiții care se impun agenților termogeni apti a fi folosiți în tehnica pompelor de căldură (punct de fierbere potrivit temperaturii la care se găsește resursa disponibilă, temperatură și presiune critică ridicate, capacitate specifică de vaporizare mare, neinflamabilitate, toxicitate redusă, lipsa pericolului de explozie, necorosivitate etc.), se apreciază că se pot identifica, prin activitate de cercetare, circa 10-20 agenți noi, care să satisfacă condițiile arătate, acoperind astfel integral domeniul de temperaturi sub 100° C a resurselor termice.

Calculule de eficiență economică a pompelor termice în comparație cu soluțiile clasice de producere a căldurii evidențiază faptul că, deși primele reclamă investiții efective mari (cu cel. 60% peste cele ale instalațiilor de capacitate similară de încălzire cu funcționare pe cărbuni), totuși investițiile devin comparabile, întrucât varianta pompelor termice nu necesită investiții conexe materializate în deschideri de zăcăminte, ci numai investiții conexe materializate în sistemul electroenergetic necesar asigurării energiei

electrice pentru acționarea pompei. Cheltuielile anuale de exploatare la pompele termice sînt, în general, mai mici cu aproape 40-60% față de instalațiile clasice de încălzire pe cărbune, întrucît primele sînt degrevate de costul combustibililor și de cheltuielile de transport și manipulare a lor. În final, costul energiei termice produse cu pompele de căldură reprezintă aproximativ 40-50% din cel al energiei termice produsă într-o centrală de aceeași capacitate, dar cu funcționare pe cărbuni.

Aspecte particulare de ordin tehnic și constructiv obligă la lărgirea cadrului de informare și documentare în domeniul pompelor de căldură și, în special, a celor cu agenți termogeni noi cu performanțe termodinamice superioare și a celor cu funcționare în regim de subpresiune.

Ce ar trebui întreprins pentru accelerarea exînderii noului procedeu

PREOCUPĂRI sub aspectul studiului teoretic al problemei și realizării

experimentale se găsesc în fază incipientă și în țara noastră. Totodată, se găsesc nenumărate instalații de pompe termice în înțelesul larg al noțiunii, sub forma instalațiilor de frig, dar acestea nu sînt destinate producerii căldurii utilizabile și nici valorificării resurselor termice la parametrii scăzuți. Cîteva propuneri menite să accelereze realizarea de asemenea pompe recuperatoare de căldură:

— abordarea studierii proiectării și experimentării în cadru lărgit a pompelor termice în institute de studii și cercetări în profil energetic (ICEMENERG, I.C.P.I.A.F., filiala Cluj. Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice — I.C.P.E., etc.) în scopul implementării acestora în economie:

— perfecționarea cadrelor de specialiști la nivelul realizărilor curente din țările avansate în acest domeniu.

Evident, militîndu-se mai activ și pe multiple planuri pentru gospodărirea mai rațională a resurselor de energie primară și secundară, se poate ajunge la valorificarea unor bogății care, în prezent, nu sînt în întregime fructificate, la creșterea eficienței economice.

ing. Titus BERINDE
Cluj-Napoca

Reducerea consumurilor specifice

(Urmare din pag. 3)

ceastă direcție. Pentru reducerea consumurilor materiale la aceste produse s-a trecut la stabilirea unor măsuri care vizează rezolvarea unor probleme tehnice, în special a celor legate de îmbunătățirea calității, a tehnologiilor aplicate la sortare, spălare, vopsire răsucire, țesere etc.

Cercetarea — aport prețios la modernizarea și asimilarea de noi produse

ORGANIZAREA și corelarea eforturilor colectivelor de cercetători, proiectanți și tehnologi pentru conceperea și realizarea de produse noi, cu înalte performanțe tehnice și calitative, constituie o direcție principală de acțiune. Numeroși specialiști din întreprinderi, institute de cercetări și proiectări, din învățămîntul superior au fost atrași în mai mare măsură la elaborarea și înfăptuirea programelor de asimilare și modernizare a produselor. Drept rezultat, la finele anului trecut produsele noi și re-proiectate au reprezentat aproape 60% din totalul producției. În acest an urmează a se finaliza programele de asimilare pentru 114 produse noi, adică peste 30% din totalul celor prevăzute în cincinal. Firește, în aceas-

tă direcție va trebui să se urmărească în fiecare unitate, concomitent cu modernizarea și înnoirea producției, realizarea de economii cît mai însemnate de materii prime costisitoare.

O coordonată de bază în ridicarea calității produselor și realizarea unor costuri cît mai reduse o constituie introducerea de tehnologii avansate. La nivelul județului vor fi extinse în producție, în acest an, 56 de tehnologii moderne de fabricație, de mare eficiență, cum ar fi turnarea sub joasă presiune a pieselor din aliaje neferoase, prelucrarea electrochimică a matrițelor de forjă, tratamentul termic al pieselor sub vid, folosirea rășinilor furanice la întărirea miezurilor sau formelor de turnare, fabricarea țesăturilor din lînă 100% ignifugate și altele, pentru care în unitățile de producție au fost create condiții propice de materializare.

Concomitent cu introducerea și extinderea de noi procedee moderne este necesar să se acționeze în fiecare unitate cu mai multă operativitate pentru eliminarea tehnologiilor învechite, cu eficiență scăzută. Astfel, se mai utilizează pe scară largă încălzirea cu gaz metan a metalelor în vederea forjării în cuptoare cu randamente scăzute, forjarea în locul matrițării, nu s-a trecut încă la aplicarea industrială a im-pregnării motoarelor electrice prin picurare, procedeul de sudare automată în mediu protector este insuficient extins. După părerea noastră se impune ca centralele industriale și ministerele

să revizuiască și să îmbunătățească actualul sistem de stabilire a sarcinilor în planul tehnic, întrucît în prezent, în cele mai multe cazuri, acestea au un caracter formal, cuprinzînd în unele capitole, mai ales în privința noilor tehnologii, prevederi formale, fără nici o contingență cu cerințele progresului tehnic din unitatea în cauză.

Creșterea gradului de utilizare a materiilor prime presupune și o contribuție mai substanțială a laboratoarelor uzinale, care dispun în prezent de o dotare tehnică și umană de înalt nivel, precum și a celor ale institutelor de specialitate, a căror activitate trebuie să fie în viitor orientată mai mult spre studierea și aprofundarea aspectelor practice ale producției, spre găsirea unor soluții tehnologice viabile și economice. La nivelul județului există, de asemenea, o importantă forță tehnică însumînd numai în întreprinderile industriale peste 3 500 cadre tehnice cu studii superioare, la care se adaugă peste 1 200 cercetători și ingineri din institutele de cercetare-proiectare și de la Universitate. Mobilizarea în mai mare măsură a acestei forțe în promovarea pe scară largă a noului, este menită să contribuie la creșterea continuă a eficienței economice.

EFORTURILE ce se depun de fiecare unitate, corelate cu o activitate asiduă de cercetare și aplicare în practică a celor mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii, vor determina ca, în acest al doilea an al cincinalului revoluției tehnico-științifice, oamenii muncii din județ să obțină realizări superioare în direcția creșterii eficienței economice.

DIMENSIUNI ȘI EXPRESII NOI ALE EFICIENȚEI ECONOMICE A INVESTIȚIILOR [III]

Proiectul de execuție

Elaborarea proiectelor de execuție pentru obiectivele de investiții se face de către unitățile de cercetare și inginerie tehnologică și de proiectare a lucrărilor de construcții și instalații, numai după aprobarea notelor de comandă, în termenul și limitele stabilite în acestea. În cadrul proiectului de execuție al obiectivului se dezvoltă elementele de conținut prezentate în notele de comandă, se materializează în urma confruntării variantelor la nivel de obiect și categorii de lucrări soluțiile tehnologice și constructive, se determină nivelul indicatorilor tehnico-economici pentru fundamentarea eficienței investiției. Odată cu proiectul de execuție al obiectivului se prezintă și sinteza soluțiilor constructive. Unitățile care elaborează proiectele de execuție, inginerii tehnologi și proiectanții au obligația să adopte soluții tehnologice și constructive la nivelul celor mai bune realizări obținute în țară sau pe plan mondial, să folosească soluții tipizate și să acționeze cu fermitate pentru reducerea continuă a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, în cadrul normelor și normativelor aprobate, care constituie limite maxime. Totodată, la proiectarea și executarea lucrărilor pregătitoare și de organizare se va urmări restrângerea și utilizarea maximă a suprafețelor de teren, comasarea funcțiunilor, executarea în comun a unor utilități și folosințe, pentru a se realiza un grad ridicat de cooperare în incinte, zone și platforme industriale.

Pentru întărirea răspunderii în ceea ce privește elaborarea proiectului de execuție a obiectivelor de investiții, **colectivele de ingineri tehnologi și proiectanți încheie un angajament-contract**, prin care își iau obligația să adopte soluțiile cele mai eficiente, să colaboreze cu toți factorii de resort pentru a asigura realizarea la termen a obiectivului și atingerea într-o perioadă cât mai scurtă a parametrilor tehnico-economici. În scopul reducerii la minimum a efortului de investiții, prin adoptarea celor mai raționale soluții, colectivele de ingineri tehnologi sunt obligate să stabilească întregul flux tehnologic, legăturile și distanțele între utilaje și obiecte, să precizeze toate elementele necesare elaborării proiectului de construcții și instalații.

Pentru a se asigura adoptarea celor mai eficiente soluții, prin noua reglementare se prevede ca, pe tot parcursul realizării investiției, colectivele de ingineri și proiectanți să conlucreze cu unitățile de cercetare și inginerie tehnolo-

gică, cu beneficiarii de investiții, cu furnizorii de utilaje și organizațiile de construcții, și totodată, să asigure asistența tehnică necesară, până la punerea în funcțiune a obiectivelor și atingerea parametrilor proiectați.

Faptul că deciziile privind adoptarea soluțiilor au într-o mare măsură caracter ireversibil, prin noua reglementare s-a stabilit că organele de conducere colectivă ale unităților de cercetare și inginerie tehnologică și de proiectare de construcții și instalații, sunt obligate să analizeze proiectele elaborate de colectivele de ingineri și proiectanți și răspund de soluțiile adoptate, precum și de calitatea acestor proiecte. Obligația privind asigurarea unor proiecte de calitate a fost extinsă și asupra titularilor și beneficiarilor de investiții care trebuie să participe la elaborarea proiectelor de execuție, împreună cu unitățile de cercetare și inginerie tehnologică și de proiectare de construcții și instalații, întrucât răspund de soluțiile adoptate. În vederea simplificării procesului de definitivare a documentației, pentru elaborarea proiectului de execuție au fost restrinse la minim, acordurile obligatorii.

Proiectele de execuție se analizează în consiliile sau comisiile tehnico-economice, se dezbate și însușesc de consiliile de conducere ale ministerelor, consiliile oamenilor muncii din centrale, întreprinderi, alte unități economico-sociale, precum și de comitetele executive ale consiliilor populare, potrivit legii.



În vederea aprobării, proiectele de execuție se avizează în termen de cel mult 15 zile de organele care au avizat notele de comandă.

Sarcini deosebite privind asigurarea proiectului la timp și în condiții calitative îmbunătățite revin Consiliului de coordonare a activității de investiții, Inspectoratului general de stat pentru investiții-construcții, Institutului central de cercetare, proiectare și directivare în construcții, organelor centrale de sinteză economică, Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, precum și organelor financiar-bancare, care au obligația să urmărească încădrarea, pe parcursul elaborării proiectului de execuție, în normele și normativelor aprobate, precum și prezentarea spre aprobare a proiectelor de execuție la termenele stabilite.

Proiectele de execuție se aprobă de aceleași organe care au aprobat notele de comandă cu precizarea, care constituie o nouă față de reglementarea anterioară și anume că aprobarea necesită să fie confirmată de organul de conducere ierarhic superior din centrală și respectiv minister. Proiectele de execuție pentru investițiile aprobate de consiliile de conducere ale ministerelor, ale celorlalte organe centrale sau de către comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, analizate de Consiliul de coordonare a activității de investiții se confirmă de către Consiliul de Miniștri. Proiectele de execuție pentru obiectivele de investiții care se aprobă prin decret prezidențial se însușesc, în prealabil, de Consiliul de Miniștri.

Proiectul de execuție aprobat constituie documentul pe baza căruia: a) se începe execuția lucrărilor, corelat cu termenele de livrare a utilajelor, după deschiderea finanțării în condițiile prevăzute de lege; b) se comandă și se contractează utilajele din țară și din import.

Contractarea utilajelor tehnologice

Contractarea utilajelor tehnologice se face numai după aprobarea proiectelor de execuție a obiectivelor de investiții; utilajele din țară se contractează potrivit prevederilor legii contractelor economice. În cazurile în care realizarea obiectivelor de investiții se face cu utilaje ori tehnologii tipizate sau care se repetă, contractarea utilajelor se poate face și pe parcursul elaborării proiectelor de execuție, în cadrul indicatorilor aprobați prin notele de comandă, cu

avizul Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe. Contractarea din import a utilajelor tipizate, a mașinilor tehnologice, instalațiilor și utilajelor tehnologice cu ciclu lung de livrare se poate face pe parcursul elaborării proiectului de execuție pe baza notei de comandă-contract, avizată de organele prevăzute de lege și aprobată de Consiliul de Miniștri.

Fluxul elaborării proiectului de execuție al obiectivului, cu acțiunile de contractare ce urmează a fi desfășurate în această etapă a procesului, este prezentat în schema alăturată.

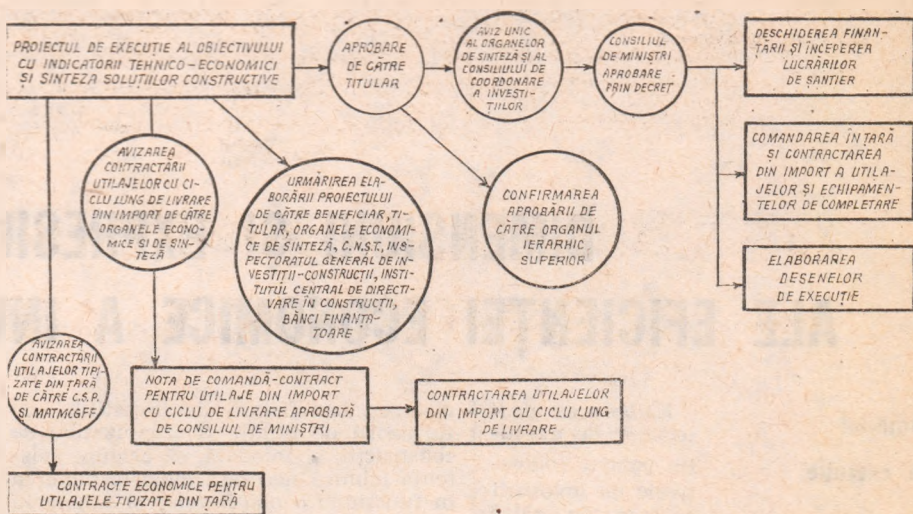
Noua reglementare privind elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice creează cadrul organizatoric de valorificare deplină a capacității de cercetare, inginerie tehnologică și de proiectare, pentru ca eficiența economică a investițiilor să se ridice la cote superioare, în deplină concordanță cu progresul științei și tehnicii contemporane și cu marile țeluri ce și le-a propus poporul român, de a înlătura, într-o perioadă scurtă, decalajele, față de statele cu economii avansate.

Măsurile adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind perfecționarea activității de investiții și asigurarea la timp a proiectelor de execuție, prin eliminarea studiilor tehnico-economice și realizarea obiectivelor de investiții pe bază de note de comandă și de proiecte de execuție, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 27-28 decembrie 1976, au în vedere și „o accentuare a participării nemijlocite a cadrelor din aceste sectoare în procesul de producție, o îmbunătățire a asistenței tehnice pentru realizarea noilor mașini și utilaje, a noilor lucrări de construcții-montaj, reducerea la minimum necesar a lucrărilor de documentație și proiectare”. Elaborarea unor proiecte de înalt nivel implică revizuirea radicală nu numai a modului de organizare a activității, ci însuși a conceptului asupra cercetării științifice, a ingineriei tehnologice, precum și a proiectării construcțiilor, o strânsă colaborare între toți factorii care iau parte la acest proces.

Cerințe ale creșterii eficienței investițiilor

DINAMISMUL și amploarea creșterii noastre economice, odată cu accențuarea laturilor calitative ale întregii dezvoltări a României în etapa actuală, sînt constant susținute prin programul de investiții.

Planul pe 1977, cel de-al doilea an din actualul cincinal, prevede realizarea unui volum de investiții de peste 180 miliarde lei, cu 16,7% mai mare decît în anul 1976. Ponderea importantă a fondurilor de investiții a fost alocată ramurilor producției materiale, din care 96,5 miliarde lei industriei și 21,2 miliarde lei agriculturii. Importante fonduri de investiții, însumînd peste 24,8 miliarde lei, au fost prevăzute pentru construcția de locuințe și obiective social-culturale și de ocrotire a sănătății.



Prin repartizarea acestor importante resurse și revizuirea, totodată, a volumului lucrărilor de construcții, respectarea riguroasă a termenelor de livrare a utilajelor de către uzinele furnizoare, precum și organizarea rațională a activității de construcții-montaj pe șantier, urmează ca în anul 1977 să fie date în funcțiune peste 550 de noi capacități de producție mai importante, din care 510 industriale și 40 agrozootehnice.

Realizarea la termen și în condiții de eficiență sporită a investițiilor din 1977 implică ca cercetarea științifică și ingineria tehnologică — faze prioritare în procesul elaborării documentației tehnico-economice, să fie întregite cu măsuri hotărâte pentru îmbunătățirea activității tuturor factorilor care participă, la pregătirea și realizarea capacităților de producție și a obiectivelor planificate. În acest context, recentul decret al Consiliului de Stat privind elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru investiții prevede că, pentru organizarea și conducerea întregii activități de investiții, Consiliul de Miniștri va lua măsuri în scopul de a se asigura respectarea prevederilor cuprinse în planul unic de dezvoltare economică și socială cu privire la realizarea integrală a noilor obiective de investiții și atingerea parametrilor tehnici proiectați asigurînd, totodată, **indrumarea unitară și controlul întregii activități de investiții, în sensul noilor reglementări.**

Sarcini deosebite sînt trasate Consiliului de coordonare a activității de investiții, comisiilor județene și a municipiului București de coordonare a activității de investiții, care, împreună cu ministerele, centralele și întreprinderile, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Ministerul Finanțelor, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Comitetul de Stat pentru Prețuri, Inspectoratul General de Stat pentru Investiții-Construcții, băncile finanțatoare și organele locale, sînt obligate să ia măsuri pentru :

a) **respectarea riguroasă a fluxului activităților de elaborare, avizare și aprobare a documentațiilor pentru investiții, începînd cu înscrierea în plan a obiectivelor, pînă la asigurarea finanțării lucrărilor :**

b) **indrumarea unitară și controlul realizării lucrărilor de investiții, de la deschiderea șantierelor pînă la punerea în funcțiune a capacităților și obiectivelor planificate și atingerea parametrilor aprobați.**

În procesul pregătirii și realizării la termen a investițiilor, răspunderi directe revin beneficiarului, proiectanților, constructorului și furnizorilor de utilaje și construcții-metalice, precum și organelor tutelare ale acestora.

Desfășurarea în ritm susținut a execuției lucrărilor planificate necesită :

- asigurarea din timp a documentației tehnico-economice ;
- aprovizionarea șantierului cu utilaje din țară și import, în concordanță cu graficul de montaj al acestora ;
- organizarea rațională a execuției pentru creșterea productivității muncii și aprovizionarea tehnico-materială a șantierelor.

Semnificația majoră ce o are factorul timp în procesul realizării investițiilor confirmă importanța măsururilor adoptate de conducerea de partid și de stat pentru îmbunătățirea planificării obiectivelor de investiții, pentru o temeinică pregătire din timp a lucrărilor, pentru respectarea riguroasă a termenelor de punere în funcțiune a capacităților de producție și atingerea, într-o perioadă scurtă, a parametrilor proiectați.

Activitatea de investiții, ca orice acțiune economică stă, în mod obiectiv sub imperiul eficienței, adică al obținerii unor rezultate maxime, cu eforturi minime, iar la scară națională al realizării unei cit mai mari economii de muncă socială.

Relația dintre investiții și creșterea economică este condiționată de eficiența acestui proces. În măsura în care investițiile conduc la o sporire a productivității muncii sociale, la economie de muncă trecută și muncă vie, eforturile făcute se justifică, acțiunea contribuind la progresul social.

Prin perfecționarea activității de investiții și adoptarea cu fermitate, la proiectarea capacităților de producție și a obiectivelor, a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii să facem ca anul 1977, ce marchează o sută de ani de la cucerirea independenței de stat a României să constituie o nouă etapă în evoluția structurilor economice, o treaptă superioară în procesul creșterii eficienței.

dr. Ioan L. CIOLAN

**În pregătirea celui de-al III-lea Congres
al cooperativelor agricole de producție**

- **Rezultate**
- **Obiective**
- **Semnificații**

CONSOLIDAREA ECONOMICO-ORGANIZATORICĂ A COOPERATIVELOR AGRICOLE (I)

O importantă acțiune în dezbaterile specialiștilor

INTARIREA și dezvoltarea economico-organizatorică a cooperativelor agricole de producție constituie un obiectiv strategic esențial în cadrul politicii agrare a Partidului Comunist Român, cuprins în Directivele Congresului al XI-lea și în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Stabilirea coordonatelor acestui proces, a programelor, metodelor și soluțiilor de urmat fac obiectul a numeroase studii și dezbateri, atât în practica organelor și unităților agricole, cât și a unităților de cercetare și învățământ. Recenta plenară a Consiliului Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție a analizat și dezbătut măsurile ce se impun în vederea realizării integrale a sarcinilor ce revin agriculturii cooperatiste în acest an — etapă esențială în înfăptuirea programelor menite să valorifice mai deplin potențialul economic al agriculturii noastre cooperatiste, să impulsioneze creșterea economică și pe această coordonată.

În acest efort colectiv de identificare și promovare a posibilităților de accelerare a consolidării cooperativelor mai puțin dezvoltate, considerăm ca fiind deosebit de utile — prin conținutul de idei și competența participanților — dezbaterile organizate (în cinci etape, în ultimii doi ani) de **catedra de organizare și conducere a agriculturii din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu”**. Ele au antrenat un număr mare de președinți de cooperative agricole (cursanți la cursurile de un an), specialiști cu pregătire superioară (cursanți la Institutul central din cadrul Academiei), specialiști din I.A.S., S.M.A., președinți de consilii intercooperatiste, specialiști de la direcțiile agricole județene, din institute de cercetare agricolă, de la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și de la Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție.

În sinteza dezbaterii — în contextul pregătirilor pentru cel de-al III-lea Congres al cooperativelor agricole de producție, care va avea loc în zilele de 14—16 martie 1977 — am reținut în deosebi opiniile participanților referitoare la:

- **tehnologii și factori de producție ;**
- **organizarea producției și a muncii ;**
- **planificarea producției agricole ;**
- **creditul ca instrument al consolidării ;**
- **valorificarea producției agricole ;**
- **cointeresarea materială.**

toate analizate în lumina rolului și contribuției lor la procesul de consolidare a cooperativelor agricole.

Începem prin a prezenta succint obiectivele dezbaterii, coordonatele care au inspirat-o și i-au stabilit orizonturile economice și politice, rezultate din problemele relevate în documente de partid, din sarcinile trasate lucrătorilor din agricultură de către conducerea de partid și de stat, din prevederile legale

referitoare la utilizarea mijloacelor de dezvoltare a agriculturii cooperatiste. În încheierea sintezei vom reda unele concluzii privind cauzele dezvoltării insuficiente a unor cooperative agricole și factorii care pot propulsa consolidarea acestora.

Obiectivele dezbaterii

De ordin practic

P.C.R. în domeniul consolidării și dezvoltării tuturor unităților agricole, transformării lor în puternice centre de producție ;

2. determinarea intensității corelației care se stabilește între redresarea economică a unor cooperative și procesul general de creștere economică a cooperativeelor agricole ;

3. stabilirea evoluției, ariei și zonality unităților agricole cooperatiste care au o forță economică insuficient consolidată și, pe această bază, propunerea de soluții, pirghii și modalități practice, diferențiate, care să contribuie la accelerarea creșterii unităților insuficient dezvoltate ;

4. evidențierea experienței acumulate în unitățile agricole consolidate sau în curs de consolidare.

De ordin teoretic

economică a cooperativelor agricole și determinarea naturii factorilor de accelerare a creșterii economice a unităților agricole ;

2. stabilirea criteriilor de apreciere a unităților mai puțin consolidate și a indicatorilor care evidențiază nivelul de dezvoltare.

Coordonate operative

Punctele de plecare pe care le-au avut în vedere organizatorii și participanții la dezbateri se regăsesc în sarcinile trasate prin documentele de partid factorilor de răspundere din agricultura cooperatistă, în locul și rolul primordial pe care aceasta îl deține în sistemul național al agriculturii.

Documentele de partid cuprind pe larg ideea că **actuala formă de organizare a întreprinderilor agricole de stat, a cooperativelor agricole de producție și a consiliilor intercooperatiste asigură cele mai bune condiții pentru desfășurarea activității productive în agricultură**, pentru înfăptuirea programului de dezvoltare a acestei ramuri, că marea proprietate socialistă agricolă și-a dovedit pe deplin superioritatea asupra micii gospodării țărănești — dar și ideea că aceste avantaje nu asigură prin ele însele, fără efort, progresul unităților agricole, creșterea de la sine a veniturilor lucrătorilor din agricultură.

În etapa actuală și în viitor — se arată în Programul P.C.R. — partidul se va preocupa în mod constant de **întărirea economico-organizatorică a tuturor unităților agricole, de transformarea lor în puternice centre de producție organizate pe baze moderne ;** se va acționa pentru consolidarea economică a întregului sector agricol cooperatist, asigurându-se organizarea superioară a producției și a muncii în toate unitățile, gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și financiare, dezvoltarea democrației cooperatiste, sporirea rolului adunării generale în dezbateri și soluționarea tuturor problemelor. În legătură cu aceste obiective, conducerea partidului și statului nostru accentuează asupra necesității unor preocupări susținute vizând **creșterea rolului consiliilor intercooperatiste** în coordonarea vieții economice din raza lor de acțiune, întărirea continuă a democrației cooperatiste, exercitarea importantelor atribuții ce revin organelor colective de conducere ale C.A.P., în sporirea producției și extinderea activităților agroindustriale, în vederea consolidării economice și organizatorice a cooperativelor.

În legătură cu problema consolidării economico-organizatorice a cooperative-

lor agricole de producție, Legea nr. 4/1974 privind atribuțiile și răspunderile consilierilor de conducere, președinților, inginerilor-șefi și contabililor-șefi din C.A.P. precizează că :

— în fiecare cooperativă mai puțin consolidată se întocmește un program tehnico-economic complex de redresare, menit să ducă într-o perioadă de 3—5 ani la creșterea producției și la consolidare ;

— pentru folosirea judicioasă a sprijinului multilateral acordat de stat și pentru punerea în valoare a tuturor resurselor materiale și umane locale în vederea realizării programului de redresare, statul poate prelua în controlul său direct aceste unități, în scopul întăririi lor economice și organizatorice ;

— realizarea programului de redresare se încredințează unui împuternicit, numit pe o perioadă limitată de comitetul executiv al consiliului popular județean.

Pornind de la acest cadru programatic și legislativ, participanții la dezbateri au relevat marile succese obținute de agricultura cooperatistă. În perioada care s-a scurs de la încheierea cooperativizării, agricultura noastră a fost dotată cu peste 75 mii de tractoare fizice, parcul de combine autopropulsate a sporit de 11 ori, valoarea fondurilor fixe în agricultură a crescut de cca. 4 ori în ultimii 15 ani. Participanții, fără excepție, au subliniat că principalii indicatori au cunoscut o evoluție continuă, alfit pe ansamblul agriculturii cooperatiste, cât și în fiecare unitate, ceea ce pune în evidență pregnant justetea politicii de transformare socialistă a agriculturii, a politicii agrare a partidului în ansamblu. Investițiile totale — din credite acordate de stat și din fonduri proprii — au sporit între anii 1962—1975 cu peste 60%, producțiile la unele produse animaliere și vegetale s-au dublat, ori chiar s-au triplat. La sfârșitul anului 1975, față de 1962, pe ansamblul agriculturii cooperatiste producția globală agricolă a crescut cu 61%, din care producția globală vegetală cu 50%, iar cea animală cu 114%.

În mod deosebit însă, participanții au abordat în mod critic și cu simț de răspundere acele rămăneri în urmă care se mai manifestă încă, cauzele care le provoacă, modalitățile de acțiune ce ar putea contribui la creșterea eficienței economice în acest important sector și, deci, la sporirea participării agriculturii cooperatiste la dezvoltarea întregii noastre economii.

Tehnologia și factorii de producție

Ingrășămintele chimice : repartiții, utilizări eficiente

— factorilor de producție utilizați (ingrășăminte chimice, irigații, combustibili și lubrifianti etc.) au manifestat o tendință permanentă de creștere. Aceasta implică necesitatea folo-

— s-a subliniat că, pe măsura progresului tehnic, volumul absolut și calitatea factorilor de producție utilizați (ingrășăminte chimice, irigații, com-

sirii cu maximum de randament a factorilor de producție, astfel încât să se obțină, în toate cazurile, efectele favorabile scontate în ce privește creșterea producției agricole și a eficienței acestora.

Problema factorilor de producție, în cazul cooperativelor mai puțin dezvoltate, se pune și sub aspectul distribuirii acestora pe categorii de unități, al priorităților stabile în repartizarea lor.

La C.A.P. Bănia*), județul Caraș-Severin, în anul 1975 s-au administrat 17 kg de ingrășămintă substanță activă la hectarul de teren agricol, respectiv 39 kg la hectarul de teren arabil. Cantitățile primite au fost utilizate pe parcele experimentale, pe care s-au administrat dozele optime, obținându-se circa 4100 kg de griu la ha. Acest exemplu evidențiază că dacă se aplică regulile agrotehnice, se pot obține rezultate bune și în cooperativele în curs de consolidare. Dar, în ce privește repartizarea ingrășămintelor chimice, prioritare au cooperativele din zonele cu fertilitate naturală ridicată, cele mai multe dintre ele fiind consolidate. La C.A.P. Baba Novac, județul Satu Mare, numai pe 200 din cele 470 ha cultivate cu griu s-au putut utiliza doze echilibrate de azot și fosfor ; pe 270 ha nu s-a administrat deloc fosfor.

În cadrul dezbaterii s-a propus, de aceea, ca direcțiile agricole județene să repartizeze cu prioritate ingrășămintele chimice cooperativelor slab dezvoltate.

Sămînța

La redresarea economică a cooperativelor slab dezvoltate poate contribui și extinderea loturilor semincere. Producția de sămînță aduce venituri mari, dar ea este condiționată de o tehnică și o tehnologie avansate, care obligă să se asigure cooperativelor respective ingrășămintele chimice și insectofungicide.

● În județul Suceava sînt cîteva cooperative agricole care produc cartofi pentru sămînță și foarte multe altele care produc cartofi pentru consum ; cartofii pentru sămînță sînt valorificați cu 1,50 lei/kg, iar cei pentru consum — cu 0,70 lei.

● C.A.P. „30 Decembrie“ Olcea-Călașea, județul Bihor, a obținut în 1976 — pe o suprafață de numai 10 ha — o producție globală de peste 3,8 milioane lei, în urma valorificării a 1400 kg sămînță de tomate. În perioada 1970—1976, în această cooperativă s-au realizat anual, în medie, o producție totală de aproape 300 mii de lei la hectarul cultivat cu tomate hibride pentru sămînță și un venit net de cca. 134 mii lei/ha. În felul acesta, cooperativa a contribuit la satisfacerea unei nevoi economice reale, care condiționează în mod esențial extinderea culturii legumelor în toate județele ; și-a echilibrat balanța financiară ; a utilizat mai complet forța de muncă.

Mecanizarea ca resursă a consolidării

Din numeroasele opinii formulate în legătură cu tehnologiile s-a desprins ideea că de mecanizare depinde în bună măsură întărirea economico-organizatorică a cooperativelor.

*) Exemplele concrete au fost selecționate din luările de cuvînt ale cadrelor de conducere din unitățile respective.

S.M.A. Scornicești, județul Olt, deșervește 4 cooperative agricole, dintre care C.A.P. Scornicești este bine dezvoltată (obține anual o producție globală de circa 100 milioane de lei și are o suprafață agricolă de 2700 ha). Mijloacele mecanice sînt solicitate din plin de această cooperativă — însă mai puțin de celelalte, care, interpretînd îngust necesitatea efectuării unor cheltuieli materiale cit mai mici, se limitează la utilizarea mijloacelor proprii, insuficiente.

Pentru unitățile de mecanizare situate în zona de podzol, se impune să existe o sistemă de mașini mai completă ; adesea unitățile dispun de fonduri, însă nu pot procura mașinile necesare, acestea fiind produse în număr insuficient — de unde rezultă că industria este datoare să sprijine mai mult procesul de consolidare a C.A.P.-urilor.

Integrarea deplină a activității stațiilor de mecanizare cu cea a cooperativelor agricole, domeniu în care s-au adus îmbunătățiri serioase în perioada de după cooperativizare, este astăzi unul din factorii cei mai importanți în promovarea progresului tehnic în agricultura cooperatistă. Diversificarea continuă a parcului de mașini și tractoare face posibilă executarea lucrărilor de bază în perioade optime, de calitate. Mecanizarea complexă a lucrărilor agricole se impune astăzi mai mult ca oricînd, iar, în viitor, odată cu reducerea numerică a forței de muncă în agricultură, aceasta va condiționa în mod hotărîtor nivelul și eficiența producțiilor.

Gradul de mecanizare existent face să se mențină totuși, în unele cooperative, deficiențe determinate de lipsa unor mijloace mecanice specifice solurilor și culturilor din anumite zone, de starea necorespunzătoare a parcului, de modul defectuos de aprovizionare cu piese de schimb în perioada campaniilor, de slaba organizare a producției în multe secții de mecanizare.

Pentru 332 ha plantate cu pomi, C.A.P. Bănia nu a dispus de nici un utilaj potrivit (tractor pomicol, mașină de stropit, de recoltat etc.) ; din această cauză s-au utilizat tractoare obișnuite pentru arături, care însă distrug pomii. Pentru treieratul ghizdeiului în vederea obținerii de sămînță, cooperativa a utilizat, o perioadă scurtă, o combină „Gloria“ ; din lipsa unui cauciuc, aceasta n-a mai putut fi însă folosită în continuare, din care cauză s-au pierdut 7—10 tone de sămînță. Paguba pentru cooperativă s-a ridicat la circa 250 mii de lei !

Costul lucrărilor executate de S.M.A. a fost apreciat, de către participanții la dezbateri, ca foarte ridicat, ceea ce influențează negativ asupra rentabilității producției agricole. S-a propus ca plata lucrărilor efectuate de stațiunea de mecanizare să se facă în raport cu rezultatele obținute de cooperativa respectivă, ceea ce corespunde întru totul cu indicațiile conducerii de partid și de stat — subliniindu-se, în acest context, importanța retribuirii condiționate a inginerului-șef de către S.M.A. (aspect asupra căruia vom reveni).

Dezbateri consemnate de
Ion MANEA

În numărul viitor : zootecnia — un izvor de venituri ; activitățile industriale ; organizarea și planificarea ca instrumente ale consolidării.

Dezbateri „R.E.“: Căi de creștere a eficienței exporturilor

COMPETITIVITATEA PRODUSELOR

ACTUALUL CINCINAL — marcat, pe ansamblul economiei, de puternice influențe ale revoluției tehnico-științifice contemporane — generează importante mutații și în structura nomenclatorului de export. **Cum sîntem pregătiți să întîmpinăm schimbarea? Cum se reflectă ea pe planul formelor și tehnicilor de comercializare utilizate? Cu ce efecte economice o facem?** — sînt cîteva din problemele pe care „Revista Economică”, în colaborare cu Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și facultatea de profil din cadrul Academiei de studii economice, le-a supus dezbaterii unor specialiști din centrale industriale, ministere, din sistemul de comerț exterior, din învățămîntul superior.

Publicăm în continuare o primă parte a relatării dezbaterii axată

pe probleme ale asigurării competitivității tehnice a ofertei urmînd ca în următoarele numere să ne ocupăm de alte aspecte ce condiționează creșterea eficienței exporturilor cum ar fi:

- promovarea exportului de inteligență;
- promovarea exporturilor complexe;
- perfecționarea sistemului informațional de conjunctură — marketing;
- riscul în operațiunile de „comerț fără substanță”;
- diversificarea pe zone a exporturilor și promovarea cooperării internaționale.
- publicitatea externă.

Ample restructurări în nomenclator

LUIND CUVÎNTUL în deschiderea dezbaterilor dr. Ion Stoian, adjunct al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale, a salutat din partea conducerii ministerului inițiativa organizării unei dezbateri pe o temă atît de importantă prin conținutul de idei pe care-l poate genera și, în același timp, deosebit de actuală pentru preocupările existente în practică.

La nivelul economiei naționale — a arătat vorbitorul — definitiv pentru eficiența exportului desigur că este gradul de tehnicitate al produselor exportate, la rîndul său determinat prin structura exportului pe ramuri și pe grupe de mărfuri în cadrul ramurilor.

● În anul 1980, volumul comerțului nostru exterior va ajunge la aproximativ 90 de miliarde de lei valută, urmărindu-se ca **ponderea mașinilor și utilajelor să atingă circa 40 la sută**. Se poate aprecia că o asemenea restructurare a exportului în favoarea mașinilor și utilajelor de înalt nivel tehnic este un obiectiv esențial în asigurarea competitivității nomenclatorului nostru de export.

Pentru realizarea acestui obiectiv sînt de relevat cel puțin 2 direcții principale de acțiune:

— continuarea procesului de **diversificare a producției de mașini și utilaje**, în condițiile creșterii permanente a gradului de tehnicitate la producția de serie, a parametrilor lor tehnico-funcționali și economici.

— orientarea cu precădere spre exportul și, respectiv, producția de **utilaje complexe**, mult mai rentabile decît exporturile obișnuite.

În prezent industria românească este capabilă să exporte utilaje și instalații complexe de exemplu: exportăm linii tehnologice pentru construcția de mașini, utilaje metalurgice, rafinării de mare capacitate, centrale termoelectrice, fabrici de ciment, fabrici de televiziune, combinate de industrializare a lemnului, filaturi de bumbac, instalații chimice, miniere și pentru irigații etc.).

Pe plan mondial se constată tendin-

ța la țările dezvoltate industrial de a-si restrînge gama de produse de serie și de a exporta mai mult instalații complexe. Sînt, apoi, unele sectoare ale construcției de mașini de serie în care concurența este foarte puternică, se practică prețuri de dumping; în aceste cazuri, trebuie ca industria noastră să se orienteze spre acele produse din cadrul unei familii, care își păstrează competitivitatea, fără a tergiversa reprofilarea producției — (de exemplu: motoare electrice, unele aparate electronice etc.).

● Și în domeniul **industriei chimice**, ale cărei produse vor ocupa în perspectivă o pondere crescîndă în volumul total al exportului trebuie să ne gîndim la unele restructurări. Dezvoltarea puternică a producției de îngrășăminte, produse clorosodice, carbid a urmărit satisfacerea în primul rînd a necesităților economiei naționale, utilizînd în bună măsură materii prime din import. Dacă vom păstra o asemenea structură și la export, nu vom realiza eficiența scontată. Nomenclatorul de export trebuie orientat cu precădere spre **produse chimice de mic tonaj**: medicamente, cosmetice, coloranți, reactivi, care valorifică superior materiile prime. În acest sens au fost încheiate numeroase convenții de cooperare și specializare în producția de mic tonaj cu Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia. În domeniul petrochimiei, care se va dezvolta, în continuare, puternic, putem aminti cooperarea cu Iugoslavia în realizarea combinatului de la Pancevo.

● În **industria ușoară**, principala regulă a exportului este respectarea condițiilor contractuale, necesitatea de a fi în pas cu moda, de a avea **creații originale**, scurțindu-se perioadele de înlocuire la unele categorii de bunuri de consum. În același timp, presiunea asupra acestei piețe este în rapidă creștere, ca o consecință a prelucrării în măsură tot mai mare a materiilor prime (textile, pielărie etc.) de către țările în curs de dezvoltare, în industria proprie.

● Și în **industria mobilei**, producția trebuie orientată spre **sortimente tot mai înalt finisate**, diversificînd în același timp oferta. Spre exemplu, mobila noastră de fag este foarte apreciată în toată lumea; există resurse importante de creștere a exportului acestui tip de mobilă (esențe de fag

ca ale noastre nemaexistînd decît în Iugoslavia, iar după cum se știe fagul este specia cea mai răspîndită la noi) și totodată cereri foarte mari. În același timp exportul de cherestea este tot mai mult înlocuit prin export de plăci fibrolemnoase și alte produse superior prelucrate.

● În sectorul **industriei alimentare** constatăm încă unele rămăneri în urmă față de cerințele pieței mondiale, în ceea ce privește ambalajele, diversificarea conservelor de legume și fructe, sucuri etc. Calitatea binecunoscută a vinurilor noastre nu este pusă pe deplin în valoare prin sistemul de păstrare și distribuție, prin modul de prezentare pe piață. Sînt întreprinderi viticole care nu păstrează întodeauna vinul în condiții optime. (În același timp, încă de la adoptarea Legii viei și vinului, importante capacități de depozitare — în butoaie — și instalații de îmbuteliere grevează gestiunea întreprinderilor de alimentație publică, nefiind folosite, dar nici preluate de întreprinderile viticole care au nevoie de ele).

Ritmul înnoirii

O COMPONENTĂ importantă a competitivității tehnice, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, o reprezintă **capacitatea de înnoire tehnică, viteza de adaptare la structura cererii pieței externe**. De ce resurse dispunem în vederea creșterii performanțelor noastre în acest domeniu? Cum ar putea fi reduse în proporție de 80—85% perioadele de asimilare a noilor produse? — au fost probleme asupra cărora un punct de vedere deosebit de convingător a adus **ing. Petre Condilă**, din Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule.

Practica firmelor cu rezultate spectaculoase în ceea ce privește înnoirea producției demonstrează că înființarea lansării pe piață nu este asigurată întodeauna prin deținerea ideii tehnice, invenției sau prin cumpărarea unei licențe. Esențială este de multe ori **pregătirea fabricației în condițiile reale de producție**, în parte furnizată sub formă de „know-how”.

Dacă, de multe ori, cumpărarea know-how-ului în cadrul unei licențe este nejustificată, având în vedere potențialul tehnic de care dispune industria noastră, în schimb în cazurile în care proiectanții de tehnologii, de produse, sînt institutele noastre de proiectări, lipsa documentației tehnice pentru pregătirea fabricației în condițiile reale de producție apare ca nejustificată.

În practica noastră curentă, institutul de proiectări, chiar atunci cînd se află în aceeași platformă industrială cu întreprinderea producătoare, nu furnizează documentația tehnică decît pentru producția de prototip, pilot, care are condiții de fabricație complet diferite de producția de serie din uzină.

Durata relativ mare a perioadelor de asimilare se explică, deci, prin faptul că probleme tehnice complexe ca stabilirea tehnologiilor pe mașini, corelarea tehnologiei proiectate cu cea existentă în întreprindere, diferite soluții tehnice de adaptare, proiectarea noilor s.d.v-uri, programarea ordinii de fabricație și asamblare a producției, programarea fluxurilor de fabricație revin întreprinderii, care este angrenată de obicei cu toată capacitatea în îndeplinirea sarcinilor de producție.

Volumul de muncă pe care îl implică introducerea în fabricație a noilor produse depășește cu mult disponibilitățile colectivelor pentru problemele de tehnologie curentă, existente în întreprinderi. O recunoaștere a acestei situații este însăși utilizarea „normelor de însușire a produselor” — mult mai lejere decît normele curente, justificate prin numeroasele dificultăți „latente” pe care le implică asimilarea.

Dacă institutul de proiectări ar livra documentația tehnică nu numai pentru fabricația prototipului, ci și pentru fabricația în condiții reale de producție, perioadele de asimilare s-ar reduce cu 85 la sută din termenele actualmente planificate. În condițiile Centralei industriale de mașini-unelte, mecanică fină și scule, aceasta ar echivala cu reduceri ale perioadelor de asimilare între 2 luni și 1 an.

În ceea ce privește **asimilarea produselor fabricate sub licență**, la fel, institutele de proiectări pot asigura cu mult mai multă competență, mai repede, documentația necesară pregătirii fabricației de serie, îmbunătățindu-se astfel substanțial modul de folosire a licențelor cumpărate

Receptivitate la „pulsul pieței”

REFERINDU-SE la creșterea eficienței exportului de fructe, **dr. ing. Eugen Jianu**, din Centrala de legume și fructe a subliniat că pentru ameliorarea acestui indicator se acționează simultan pe două căi:

— realizarea unei producții competitive sub aspect calitativ, al perioadelor de oferire, al sortimentelor, al cantităților prezentate la export;

— creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție.

Importanța studiilor și prognozelor de marketing în fundamentarea planurilor de export în pomicultură este esențială, avînd în vedere faptul că producția unui an (cu puține excepții: căpsuni, coacăze, zmeură) este rezul-

tanta plantațiilor executate cu 6-10 ani în urmă, a îngrijirilor efectuate în acești ani, iar valorificarea impune condiții speciale de transport, depozitare (ținînd seama de perisabilitate), ce trebuie din timp asigurate. Acestea fac necesar să se acționeze pornind de la rezultatele unor studii de conjunctură și marketing, cu o perspectivă de cel puțin 10 ani.

Ca o particularitate a pieței fructelor trebuie arătat că de regulă, **exporturile de fructe proaspete** înregistrează indicatori de eficiență mai buni decît cele preindustrializate. Or, cum pe unele piețe noi exportăm fructele mai mult în această a doua formă, desigur că și rentabilitatea operațiunilor este mai mică decît a altor exportatori, care livrează fructele proaspete.

Programul general de dezvoltare a pomiculturii prevede renunțarea la livrările în vrac sau la transportul în recipiente mari (introducîndu-se ambalaje adecvate transportului și comercializării pe piețele externe), introducerea de tipuri de culturi intensive și superintensive, extinderea livezilor cu soiuri mult solicitate (ca vișnea, mărul din grupa A), lărgirea gamei conveierului varietal. Pentru a asigura continuitatea livrărilor pe piețele externe dispunem în prezent de o rețea de depozite frigorifice cu atmosferă dirijată, ce permit păstrarea optimă a fructelor.

Acestea sînt rezervele de care dispunem în vederea creșterii eficienței exportului, care însă nu pot fi valorificate decît printr-o reacție mai promptă la „pulsul pieței”.

Avantajul comparativ dinamic

ÎN PRIVINȚA criteriilor care trebuie să stea la baza formării nomenclatorului de export, arăta **prof. dr. Alexandru Puin**, decanul Facultății de comerț a A.S.E. — răspunzînd întrebărilor puse — avem în vedere **avantajul comparativ dinamic față de piața mondială**.

Structura nomenclatorului de export este însă influențată, prin subordonare, obiectivului de formare a unei cît mai armonioase și moderne structuri pe ramura a economiei naționale. Desigur că vom evalua permanent resursele creșterii, pentru a depista resorturile unor ritmuri rapide care să ne permită eliminarea decalajelor ce ne mai despart de țările dezvoltate.

Însăși intensificarea participării României la comerțul mondial în anii '70 este rezultatul înțelegerii profunde, creatoare de către Partidul Comunist Român a dialecticii dezvoltării, care a impus ca prioritate industrializarea țării, cu restructurările corespunzătoare în nomenclatorul de export din ultimele decenii.

Printre criteriile de structurare a nomenclatorului de export trebuie considerat și cel al **corelării potențialului economic cu proporțiile diversificării sau specializării**, astfel încît să nu ajungem la specializări înguste sau diversificări prea largi.

1 din 3 — exportator

ASUPRA CORELAȚIEI dintre calitatea mărfurilor exportate și prețul obținut a insistat **Marin Iixandru**, director în Ministerul Comerțului Exte-

rior și Cooperării Economice Internaționale.

Condițiile producției moderne fac ca mărfurile să fie, în mare parte, rezultat al cooperării unui număr în creștere de subfurnizori la produsul finit. La realizarea unui produs contribuie, astfel, un număr tot mai mare de lucrători. În prezent, unul din fiecare trei lucrători din economia noastră lucrează pentru export, respectiv fiecare al treilea condiționează, prin munca sa, calitatea produselor de export. Asigurarea calității impune ca în toate operațiunile succesive de fabricație, de la materii prime și pînă la ambalaj, să fie respectate normele tehnice existente sau cerute de beneficiarii produselor. Dacă numai unul din subfurnizori nu respectă normele de calitate, întregul produs reprezintă un eșec, o masă de rebuturi.

Să ne gîndim ce consecințe pot crea produsele conservate (conserve de fructe, de legume), dacă se folosește un conservant necorespunzător; ce se întîmplă cu țesăturile ai căror coloranți nu rezistă corespunzător operațiilor de spălare; sau consecințele negative ale unor componente ale produsului asupra gradului său de fiabilitate. Dacă o mașină are o singură piesă realizată din material nerezistent la sarcinile sau temperaturile impuse de folosire, înlocuirea piesei defecte înseamnă întreruperea activității unei întregi secții, imobilizarea altor agregate etc. Desigur că diicultățile se amplifică în cazul serviciului executat în străinătate, unde nu se trimite decît piesele de mare uzură, iar reprezentanții trebuie să acopere o mare suprafață geografică.

Abaterile de la calitate sînt sancționate drastic de piața externă, prin influențele asupra prețului extern, asupra poziției pe piață. Mărfurile cu defecte obțin prețuri uneori disproportionat de mici, ca urmare a costurilor mari de reparație, adaptare, a efectelor în producție provocate de întreruperi pentru reparații în cazul mașinilor și utilajelor, a costurilor mari de finanțare a stocurilor, riscurilor mari pe care le prezintă desfacerea unor astfel de produse etc. Alături de nivelul tehnico-calitativ al mărfii, asupra nivelului prețului extern obținabil influențează și alte elemente. Astfel, ambalajul diferit față de cel solicitat pe piața respectivă (chiar dacă este mai rezistent), întîrzierile în livrare, livrările neritnice, în afara sezonului, caracteristicile sau o compoziție a produsului contravenind legislației, normelor locale, care determină taxe vamale sau interne mari, lipsa de publicitate condus direct la scăderea competitivității produsului.

Competitivitatea unui exportator nu depinde deci numai de nivelul costurilor sale de producție, ci și de **modul în care produsele se inseră în raportul cerere-ofertă**, răspunzînd unui complex de parametri ai pieței mondiale.

În aceste condiții se impune ca toate anitățile economice cu sarcini de export, toți muncitorii, tehnicienii, inginerii să acorde o deosebită atenție fiecărui produs, începînd cu faza de concepție și pînă la execuția finisajului, să încorporeze cît mai multă măiestrie și tehnicitate în produsele lor, contribuînd astfel la prestigiul firmei lor și al industriei românești în ansamblu, la competitivitatea exportului.

Dezbateri consemnate de
Ioan GEORGESCU

PROBLEMATICA ACTUALĂ A PRODUCȚIEI ÎN DEZBATEREA ADUNĂRILOR GENERALE ALE OAMENILOR MUNCII

CA ÎN FIECARE ÎNCEPUT DE AN, perioada imediat următoare va fi marcată, în toate unitățile economice, de un eveniment cu ample rezonanțe în viața colectivelor de muncă, manifestare a democratismului profund al orînduirii noastre: adunările generale ale oamenilor muncii.

În etapa pregătitoare, începută cu câteva zile în urmă, au loc adunările pe ateliere, secții, uzine, exploatați, șantiere, ferme și alte unități similare. Pe lângă inventarierea în spirit critic a rezultatelor obținute în anul trecut, ele constituie o contribuție de masă la identificarea rezervelor și stabilirea măsurilor în vederea îndeplinirii și depășirii sarcinilor de plan pe 1977, permit fundamentarea angajamentelor în întrecerea socialistă, ca răspuns la chemările ce vor fi lansate în zilele următoare de unități reprezentative din toate ramurile economiei, din cercetare și proiectare.

Calendarul adunărilor generale ale oamenilor muncii și ale reprezentanților acestora prevede următoarea desfășurare:

- în întreprinderile industriale, de construcții, transporturi, comerț, prestări de servicii, în întreprinderile agricole de stat și pentru mecanizarea agriculturii, în-

stitutele de cercetare și proiectare — în perioada 20 ianuarie — 15 februarie;

- la centralele industriale și unitățile asimilate acestora — în intervalul 15—25 februarie;

- în cooperativele agricole de producție și asociațiile intercooperatiste — între 15 februarie și 20 martie (pentru darea de seamă asupra activității din anul trecut);

- în unitățile cooperației meșteșugărești și ale cooperației de consum — în perioada 25 ianuarie — 25 februarie.

Conducerea de către organele și organizațiile de partid dă întregii acțiuni pondere politică, mărește răspunderea organizatorilor și participanților, oferind o garanție majoră pentru caracterul concret, de lucru al dezbaterilor, pentru stimularea inițiativei în stabilirea coordonatelor unei activități mai eficiente, pentru rezolvarea propunerilor făcute în adunări.

O serie de mutații calitative cărora începutul de cincinal le-a deschis drum în economie, coordonatele, opțiunile și sarcinile specifice lui 1977 conferă actualelor adunări generale un caracter deosebit în ce privește cadrul, tematica și efectele scontate.

În perspectiva primului Congres al consiliilor oamenilor muncii

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, pe baza hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în trimestrul următor va avea loc primul Congres al consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și centrale industriale, pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a caracterizat ca pe o manifestare unică, în felul ei, în țara noastră, subliniind că „...va trebui să marcheze un moment important în creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii în conducerea activității economice din toate unitățile, precum și în dezvoltarea democrației socialiste, în participarea oamenilor muncii, a clasei muncitoare la conducerea întregii societăți, în afirmarea și mai puternică a rolului ei conducător, în societate“.

Adunările generale — ca și întreaga perioadă premergătoare Congresului — trebuie să constituie un prilej de perfecționare continuă a stilului și metodelor de muncă ale organelor colective de conducere din unitățile economice de creștere a eficienței întregii lor activități. Iată de ce se cere ca dările de seamă pe care acestea le vor prezenta în adunări să nu se rezume numai la o fotografiere a situației de fapt, cu părțile ei bune și cu rămănerile în urmă, ci să fie un adevărat, conștient și responsabil raport în fața colectivelor de muncă, asupra modului cum s-a

acționat și cum trebuie să se acționeze, să stimuleze, prin problematica abordată, dezbateră principală și într-un spirit de înaltă exigență a activității pe care consiliile oamenilor muncii au desfășurat-o în exercitarea atribuțiilor conferite de lege, relevarea modalităților de perfecționare continuă, în fiecare unitate și pe planul întregii economii, a democratismului, competenței și eficienței conducerii colective.

Pentru o participare responsabilă la adoptarea și înfăptuirea deciziilor

CONSILIILE OAMENILOR MUNCII s-au dovedit, pe parcursul anilor, o adevărată școală a gestiunii socialiste a întreprinderilor și centralelor; ele și-au demonstrat capacitatea de a îmbina soluționarea multiplelor aspecte ale practicii cotidiene cu gândirea științifică a perspectivei. S-a perfecționat continuu comunicarea permanentă, în dublu sens, între organele de conducere și colectivele de muncă, pe această cale lărgindu-se și diversificându-se participarea muncitorilor, a celorlalți lucrători la organizarea și conducerea întregii activități economico-sociale din unități. Despre aceasta vorbește faptul că la adunările generale din anul 1976, numai în unitățile economice de

stat au luat cuvîntul în cadrul dezbaterilor 121 388 de oameni ai muncii, înregistrîndu-se 122 757 de propuneri, a căror rezolvare a reprezentat un însemnat factor determinant al rezultatelor bune cu care economia națională a încheiat primul an al cincinalului.

Sarcinile calitative ale etapei actuale impun însă accelerarea procesului de integrare a conducerii colective în problematica tot mai complexă a activității economice, creșterea competenței tuturor membrilor C.O.M. în vederea ridicării calității deciziilor.

Mai există însă numeroase căi și direcții de îmbunătățire și creștere a eficienței muncii unor organe de conducere colectivă din întreprinderi și centrale. Astfel, uncori greul activității este pus pe umerii biroului, aportul celorlalți membri limitîndu-se la participarea la ședințe. S-a întreprins încă prea puțin pentru pregătirea continuă a membrilor consiliilor oamenilor muncii cu problemele conducerii și organizării producției. Dacă unii dintre ei au reușit să-și însușească, în cadrul cursurilor de perfecționare, metode și tehnici avansate și eficiente de conducere, alții nu sînt la curent cu concepțiile și metodele conducerii științifice. Pe lângă discrepanțele ce rezultă din faptul că uneori membrii aceluiași consiliu nu vorbesc aceeași „limbă“, apare și pericolul evident ca ideile bune, novatoare să fie frinate de indiferența și lipsa de înțelegere din partea unora din participanții la decizie. Cu toate

că n-au lipsit unele inițiative, centrele departamentale de perfecționare a cadrelor n-au reușit încă organizarea unor cursuri pentru familiarizarea membrilor C.O.M. cu noutățile în conducere și organizare, forurile tutelare considerând că ideea e interesantă, dar... nu presează. Or, este evident că într-o măsură însemnată, creșterea competenței consilierilor în exercitarea atribuțiilor încredințate este condiționată de ridicarea calificării membrilor lor, de perfecționarea stilului și metodelor lor de gândire și acțiune.

Normele privind structura C.O.M. au avut în vedere asigurarea unei componente cât mai reprezentative a acestor organe, pentru o cuprindere corespunzătoare a problemelor. Într-un sens, fiecare membru al consiliului este un specialist — în probleme economice, tehnice, sociale; reprezentanții aleși ai oamenilor muncii sînt și ei specialiști în problematica locurilor de muncă, exponenți autorizați ai preocupărilor, năzuințelor și opiniei colectivului. Abținerea sau absolvirea unora dintre ei de dreptul și îndatorirea de a contribui la activitatea comună reduce potențialul conducerii colective, deschide drumul unor rezolvări formale, estompează răspunderea.

Secretarul general al partidului a accentuat în mod deosebit la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna trecută, asupra necesității ca **luarea hotărârilor să fie urmată de muncă concretă**, de precizarea pînă la cele mai mici amănunte a ceea ce trebuie făcut și urmărirea realizării în viață a măsurilor stabilite. „**Aceasta — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — înseamnă de fapt muncă de îndrumare, organizare și conducere concretă a vieții economico-sociale**”. Orientare ce corespunde perfect și necesității de creștere a eficienței conducerii colective a unităților economice.

Comisiile de probleme : antene receptive sensibile, catalizatori de inițiative

ÎN ACEST SENS SE CERE reconsiderată și activitatea comisiilor pe probleme ale C.O.M., care doar într-o măsură insuficientă au fost folosite ca pîrghii pentru amplificarea capacității organelor de conducere, pentru investigarea de detaliu a realităților din întreprindere, pentru mobilizarea celor mai bune cadre de toate categoriile la definirea modalităților de perfecționare a muncii. Analiza în adunările generale trebuie să se focalizeze și asupra impulsivității comisiilor, să prilejuiască lărgirea activității lor. Evaluarea exigentă a muncii comisiilor, a rezultatelor obținute, le va putea oferi în sprijin deosebit de util pentru stabilirea unor planuri de activitate puternic ancorate în problemele prioritare de care depinde realizarea cu succes a planului pe 1977 al unităților, pentru îmbunătățirea stilului și metodelor lor de muncă, astfel încît să crească eficiența aportului lor la punerea în valoare a tuturor rezervelor interne ale producției.

Mandatul de participare la lucrările Congresului consilierilor oamenilor muncii din întreprinderi și centrale industriale, pe care adunările generale îi

vor acorda reprezentanților lor, îi va investi cu îndatorirea de a contribui efectiv la dezbaterile problemelor ce vor face obiectul înaltului forum, la generalizarea experienței înaintate acumulate în exercitarea atribuțiilor organelor colective de conducere, la adoptarea măsurilor vizînd creșterea rolului acestora în conducerea unităților de producție, a întregii vieți economico-sociale la nivelul cerințelor formulate de Congresul al XI-lea al partidului.

Pe linia obiectivelor majore ale anului II al cincinalului

PLENARA DIN NOIEMBRIE A C.C. AL P.C.R., consfătuirile de lucru ce au avut loc în ultima parte a anului trecut, acțiunile concrete ce se desfășoară pentru îndeplinirea măsurilor adoptate, programele speciale aprobate de conducerea de partid și de stat oferă o bogată listă de priorități în profilul economic al anului II al cincinalului revoluției tehnico-științifice.

În mod corespunzător, mărirea eficienței investițiilor, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și cu precădere a consumurilor, promovarea tehnologiilor moderne, folosirea cu maximum de randament a capacităților și spațiilor productive, diversificarea și creșterea calității producției în strictă concordanță cu nevoile utilizatorilor ei, mărirea competitivității și avantajului economic al ofertei de produse și servicii la export trebuie să reprezinte spectrul — variat ca detaliu și omogen ca principiu — al opțiunii dezbaterilor din adunările generale, opțiune dominată de criteriul unei înalte eficiențe, ca direcție și motor al dezvoltării.

Nu mai este necesar să subliniem rolul primordial al concepției în atingerea acestor obiective-cheie ale producției materiale. Este de așteptat ca adunările generale din institutele de cercetări și proiectări să marcheze un puternic demaraj colectiv la îmbunătățirea radicală a activității în anul 1977, pentru creșterea contribuției cercetării științifice din industrie și agricultură, a ingineriei tehnologice și proiectării de construcții la valorificarea cu maximum de rezultate a resurselor de care dispunem.

Progresul tehnic accelerat se cere însoțit, dacă nu chiar precedat, de **progresul calitativ al factorului uman**. Adunările generale reprezintă cadrul optim pentru evaluarea de masă a ceea ce trebuie făcut în ce privește perfecționarea organizării producției și a muncii, întărirea disciplinei, ridicarea nivelului profesional al cadrelor. Afirmarea opțiunilor fundamentale ale cincinalului revoluției tehnico-științifice trebuie să aibă loc în fiecare întreprindere și pe toate planurile, inclusiv în promovarea metodelor moderne de organizare și conducere, care potentează la un nivel superior eforturile oamenilor muncii dinamizate de atașamentul profund față de politica partidului.

În toate unitățile economice, din tematica adunărilor generale nu trebuie

să lipsească **problemele de ordin social**, în legătură cu care consiliile oamenilor muncii sînt investite cu mari răspunderi. Îmbunătățirea condițiilor de muncă, prevenirea accidentelor și îmbolnăvirilor profesionale, funcționarea exemplară a cantinelor-restaurant, a bufetelor, punctelor alimentare, sporirea numărului de locuri în cămine, creșe, grădinițe, buna gospodărire a uriașelor resurse financiare și materiale pe care statul le alocă pentru acțiunile cu caracter social să fie analizate la fel de concret și exigent ca și aspectele activității economice, astfel încît din dezbateri să rezulte un program clar și cuprinzător de îndeplinire a prevederilor contractelor colective de muncă pe anul 1977, ce vor fi aprobate de adunările generale.

În elaborarea de către comitele oamenilor muncii a dării de seamă pe bază de bilanț asupra rezultatelor din anul trecut, esențialul îl constituie cuprinderea în analiză a tuturor aspectelor din care se pot desprinde cele mai utile concluzii, ca bază a unor decizii colective pentru îmbunătățirea activității în fiecare loc de muncă, în fiecare unitate, pentru consolidarea și generalizarea rezultatelor optime, înlăturarea neajunsurilor, recuperarea eventualelor rămăneri în urmă.

Dimensiunea angajamentelor : valorificarea optimă a întregului potențial

ÎNTEMEIND PE EFICIENȚA scontată a acestor decizii angajamentele privind realizarea și depășirea planului pe 1977, adunările generale trebuie să aibă în vedere direcționarea eforturilor potrivit cerințelor și necesităților economiei noastre și asigurarea bazei materiale necesare. Se impune ca încă din această etapă să se acționeze strict pe linia indicațiilor date de secretarul general al partidului, ca **în nici un caz depășirea planului să nu se facă pe seama cheltuirii stocurilor de producție, fără o aprobare corespunzătoare**. Deci, paralel cu grija pentru menținerea în limitele planificate a stocurilor de materii prime, materiale, producție nefermată sau produse finite, este necesară o preocupare constantă și responsabilă pentru a evita orice folosire anarhică a acestor stocuri, care ar duce la dezorganizarea activității economice.

După cum a cerut întregului popor tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„trebuie să facem în așa fel încît anul 1977 — care are un rol hotărîtor în realizarea întregului cincinal — să se încheie cu rezultate cît mai mari în toate domeniile de activitate**. În acest an să parcurgem un drum important pe calea realizării planului de dezvoltare economico-socială pînă în anul 1980, a Programului elaborat de Congresul al XI-lea privind tăurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism !”

Adrian RUSU

În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

CICLUL :

Socialismul științific
și problemele
dezvoltării
economico-sociale
a României

RELAȚIILE DE PRODUCȚIE SOCIALISTE: concept, structură, evoluții

Relațiile de producție socialiste. Proprietatea socialistă și formele ei.
Dubla calitate a oamenilor muncii, de producători și proprietari.

Locul și rolul proprietății socialiste în sistemul relațiilor de producție socialiste. Formele și direcțiile dezvoltării proprietății socialiste

IMPORTANTA covârșitoare a proprietății socialiste pentru crearea condițiilor obiective necesare făuririi economiei socialiste rezultă din faptul că proprietatea socialistă reprezintă baza economică a noii orinduirii. Numai pe baza socializării mijloacelor de producție, legitate universal-valabilă a revoluției și construcției socialiste, a instaurării relațiilor socialiste de proprietate, în care rolul predominant îl deține sectorul de stat, acționează legăturile și legile economice proprii economiei socialiste, se pot introduce în întreaga economie principiile socialiste de organizare și conducere planificată a economiei.

Proprietatea socialistă, prin noile relații de producție pe care le generează, asigură de facto unirea forței de muncă cu mijloacele de producție, convergența intereselor individuale cu cele generale, iar dreptul la muncă și obligația de a munci creează cadrul economic necesar pentru o egalitate deplină a tuturor membrilor societății față de mijloacele de producție, o poziție egală în procesul de producție al producătorilor socialiști uniți. Aceștia sînt legați între ei prin relații de colaborare și întraajutorare tovarășească, toți membrii societății socialiste fiind, în același timp, proprietari ai întregii bogății naturale, ai mijloacelor de producție și beneficiari ai roadelor eforturilor comune pentru dezvoltarea și înaintarea economiei, a proprietății socialiste. Administrarea și gospodărirea proprietății socialiste, în numele poporului, se realizează de statul socialist pentru proprietatea de stat și de anumite organisme de conducere, democratice, pentru proprietatea cooperatistă. Prin toate acestea se asigură în fond egalitatea economică a tuturor membrilor societății socialiste.

Importanța proprietății socialiste pentru progresul noii societăți a fost subliniată, într-o formă sintetică, de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a partidului din 1967: „La baza superiorității orînduirii noastre se află proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, care pun în slujba poporului întregul potențial al țării, permite desfășurarea unui efort coordonat și eficient în vederea propășirii societății, ridicării ei pe trepte tot mai înalte de civilizație”.

Fără a identifica proprietatea socialistă cu totalitatea relațiilor de producție socialiste, trebuie arătat, după opinia noastră, că proprietatea socialistă exprimă cu toată plenitudinea relația fundamentală, de conținut tuturor celorlalte elemente ale relațiilor socialiste de producție. Oare nu prin schimbarea naturii proprietății privat-capitaliste și instaurarea proprietății socialiste se schimbă caracterul muncii, relațiile dintre producători, apar noile forțe motrice ale progresului societății socialiste, noile legi și categorii economice, noile forme socialiste de organizare și conducere ?

Proprietatea socialistă, ca relație socială, apare sub două aspecte : pe de o parte ca **legitate generală a revoluției și construcției socialiste**, fără de care construirea societății socialiste este de neconceput, iar pe de altă parte ca o **categorie economică ce exprimă relațiile sociale care se creează între producătorii socialiști uniți** în toate fazele reproducției socialiste lărgite.

Teoria economică marxist-leninistă, experiența istorică a construcției socialiste atât în țara noastră, cât și în alte țări socialiste au dovedit atât necesitatea apariției și dezvoltării proprietății socialiste sub cele două forme — de stat, a întregului popor și cooperatistă, aparținînd unei colectivități determinate — cât și oportunitatea și utilitatea consolidării și lărgirii continue a celor două forme de proprietate socialistă în decursul unei îndelungate perioade istorice în care se plămădesc premise obiective și subiective pentru trecerea la comunism.

Crearea proprietății de stat este rezultatul firesc, expresia logică a tendințelor progresiste ale dezvoltării societății în general și ale dezvoltării forțelor de producție în special. În condițiile socialiste, proprietatea întregului popor apare, în mod inevitabil, sub forma **proprietății de stat**. Numai statul socialist dispune de mijloacele necesare pentru a asigura, menține și dezvolta proprietatea întregului popor, caracterul ei indivizibil ; numai statul socialist, prin organele sale reprezentative, poate să asigure superior administrarea și gospodărirea bunurilor care-i aparțin, să ia în considerare nevoile societății, resursele materiale și umane de care aceasta dispune, poate să asigure organizarea superioară a producției materiale, coordonarea dezvoltării planificate a ramurilor economiei naționale. În țara noastră, proprietatea socialistă de stat deține ponderea principală în venitul național, cuprinde sectoarele cheie ale economiei naționale, reprezintă pirghia principală în miinile statului socialist în realizarea obiectivelor sale politice și economice de făurire a societății socialiste.

Proprietatea cooperatistă constituie calea de atragere spre socialism, de includere în sfera relațiilor socialiste de producție a micii producții de mărfuri, în primul rînd din agricultură. Dacă proprietatea de stat apare la început, de regulă, printr-un act sau șir de acte revoluționare, proprietatea cooperatistă se creează treptat, pe calea convingerii și a liberului consimțămînt. Se poate aprecia că dominația proprietății de stat în principalele compartimente ale economiei naționale constituie condiția pentru crearea și dezvoltarea proprietății cooperatiste de tip socialist. În mod practic, este de neconceput victoria orînduirii socialiste fără generalizarea relațiilor socialiste de proprietate în întreaga economie națională.

Trebuie subliniat, totodată, că proprietatea cooperatistă reprezintă o componentă organică a proprietății socialiste. Această formă de proprietate are de jure un important rol stimulator, dinamizator al forțelor de producție, pentru o lungă perioadă de timp ea urmînd să-și păstreze importanța în viața socială, împletind, în mod tot mai deplin, interesele particulare, aspirațiile spre bunăstare ale țărănimii și ale altor pături ale populației cu interesele generale ale întregii colectivități.

Înțelegerea exactă a conținutului celor două forme de proprietate, a dialecticii evoluției și întrepătrunderii dintre ele în prezent și viitor, precum și a direcțiilor de făurire a proprietății comuniste, care va constitui baza economică a societății comuniste, sînt coordonate obligatorii în stabilirea unei politici economice științifice de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, întemeiate pe întregul potențial material și uman de care dispune societatea, care să valorifice la maximum forțele motrice de progres, valențele de superioritate ale ambelor forme ale proprietății socialiste, care să aibă în vedere crearea, într-o perioadă istorică determinată, a premiselor obiective și subiective pentru trecerea la comunism. Pe bună dreptate partidul nostru a combătut tendințele — care s-au manifestat înainte de Congresul al IX-lea — de contrapunere a celor două forme ale proprietății socialiste, de neglijare a proprietății cooperatiste, întrucît acestea împreună alcătuiesc timpul socialist de relații de proprietate și exprimă, în aceeași măsură, deși gradul lor de socializare este diferit, relațiile noi, socialiste între oameni. Avînd în vedere că ambele forme de proprietate, în unitatea lor stau la baza propășirii economiei naționale, a întregii societăți partidul și statul nostru acordă aceeași atenție și în etapa făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, atât dezvoltării în ritm susținut a proprietății de stat, cât și a celei cooperatiste, se preocupă de lichidarea decalajelor care s-au creat între ele în decursul anilor, de punerea în valoare pe deplin a potențialului economic și uman existent în cooperativele agricole de producție, în alte forme ale cooperatiei.

Evidențînd unitatea de esență a celor două forme ale proprietății socialiste, laturile comune generatoare de progres, nu înseamnă însă că între acestea nu ar exista și unele deosebiri, legate

mai ales de gradul de socializare a producției și muncii, de anumite forme de organizare și conducere, de sistemul de retribuire a muncii, de modul în care se realizează reproducția socialistă lărgită. Aceste deosebiri nu sînt însă esențiale, ele nu împiedică folosirea în sectorul cooperatist cu un randament social ridicat a legilor și legităților caracteristice orînduirii socialiste.

Directiile de evoluție treptată a celor două forme ale proprietății socialiste, în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în vederea creării premiselor necesare pentru transformarea lor în proprietate comunistă, pot fi prezentate astfel: a) întărirea și lărgirea continuă a ambelor forme de proprietate, valorificarea la maximum a tuturor potențelor economice care le conțin în sine fiecare din aceste forme, aplicarea cu consecvență, indiferent de forma de proprietate, a celor mai noi cereri ale științei și tehnicii, a celor mai avansate forme de organizare și conducere, ridicarea gradului de socializare a producției și a muncii pe o treaptă superioară; b) adîncirea permanentă a cooperării și a interferențelor dintre cele două forme ale proprietății socialiste.

Lărgirea și întărirea atît a proprietății de stat, cît și a celei cooperatiste se intercondiționează reciproc, axul principal constituindu-l prima formă de proprietate. Această interpenetrare reprezintă un factor de creștere pentru fiecare formă a proprietății socialiste, pentru proprietatea socialistă în ansamblul ei. În domeniul de interes reciproc, mai ales în vederea sprijinirii unor compartimente ale sectorului cooperatist, care prezintă interes pentru economia națională dar unde posibilitățile de investiții ale colectivității respective sînt mai limitate, se creează, se dezvoltă tot mai multe obiective economice comune, de stat-cooperatiste.

Ca urmare a acțiunilor întreprinse pentru dezvoltarea ambelor forme de proprietate, a adîncirii permanente a interferențelor dintre acestea se urmărește lichidarea cît mai rapidă a diferențelor în ceea ce privește nivelul de dezvoltare a forțelor de producție dintre sectorul de stat și cooperatist, apropierea treptată a nivelului de viață dintre cele două clase prietene: clasa muncitoare și țărănimea, ștergerea deosebirilor esențiale dintre sat și oraș. În acest context se iese și **recenta Hotărîre** a Comitetului Politic Executiv privind îmbunătățirea organizării, creșterii și diversificării activității consiliilor intercooperatiste. În viitor aceste consilii vor funcționa ca centre de coordonare a activității cu caracter agricol, industrial, meșteșugăresc, de construcții și prestări de servicii, pentru unități cooperatiste, cît și unitățile de stat, dintr-o anumită rază de acțiune, unitățile respective păstrîndu-și în continuare personalitatea juridică și autonomia gestionară în execuția planului.

Dezvoltarea și întărirea proprietății socialiste se realizează în procesul reproducerii socialiste lărgite. Pe baza ritmului rapid de industrializare susținută a țării, de dezvoltare a economiei s-au amplificat continuu volumul și dimensiunile proprietății socialiste, a sporit conținutul său material prin construirea unor noi și numeroase obiective economice și sociale, prin modernizarea și dezvoltarea celor existente. Potrivit prevederilor actualului plan cincinal, a programului de perspectivă, dezvoltarea forțelor de producție, creșterea potențialului economic al țării — care se realizează într-o strînsă imbinare prin continuarea industrializării socialiste, accelerarea procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii, înfăptuirea unui amplu program de investiții, promovarea largă a progresului tehnic în economie, sporirea permanentă a eficienței economice, extinderea relațiilor de colaborare economică — vor contribui la sporirea ponderii și importanței proprietății de stat în ansamblul economiei naționale vor permite lărgirea și întărirea neîntreruptă a proprietății socialiste în general.

Directiile și componentele procesului de perfecționare a relațiilor de producție în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

PERFECȚIONAREA continuă a relațiilor socialiste de producție, concomitent cu creșterea puternică a forțelor de producție, cu dezvoltarea și lărgirea bazei tehnico-materiale a noii societăți, constituie o componentă organică a procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, amplu dezvoltată și dezbătută în documentele Congresului al XI-lea al partidului precum și cu prilejul unor evenimente importante petrecute după acest Congres. „**În perfecționarea relațiilor de producție și sociale** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale — pornim de la faptul că în orînduirea noastră, din care a fost li-

chidată pentru totdeauna exploatarea, oamenii muncii au o calitate dublă — aceea de producători ai bunurilor materiale și spirituale, și în același timp, de stăpîni ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai tuturor valorilor materiale și spirituale, a tot ce se creează în societate. Dezvoltînd intensiv forțele de producție, sporind continuu avuția națională, noii proprietari — oamenii muncii — asigură baza perfecționării neîncetate a vieții sociale“.

Crearea unor relații de producție corespunzătoare nivelului atins în dezvoltarea forțelor de producție, perfecționarea organizării și conducerii economiei și vieții sociale, asigurarea unei concordanțe continue, cît mai depline, între schimbările din societate, formele de organizare și relațiile de producție, acțiunea constantă pentru soluționarea contradicțiilor, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate, pentru mobilizarea factorilor stimulatori în vederea dezvoltării armonioase a țării, a asigurării progresului neîntrerupt al întregii societăți se realizează nu ca rezultat al acțiunii oarbe a legilor obiective ci în mod planificat, conștient, ca urmare a acțiunii organizate a oamenilor.

Prin generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie națională se asigură cadrul necesar pentru realizarea unei unități organice între forțele și relațiile socialiste de producție, dispare baza social economică pentru apariția atît între ele, cît și în sistemul relațiilor socialiste de producție, a unor contradicții antagoniste. Preîntîmpinarea evoluției spre starea conflictuală a unor contradicții proprii economiei socialiste se înfăptuiește nu automat, nu de la sine, ci prin intermediul factorului conștient: partidul, statul socialist, democrația socialistă, întregul mecanism funcțional al economiei socialiste (a se vedea în Programul P.C.R. sarcinile acestor organizații, organisme și instituții în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate). În acest cadru asigurarea menținerii unității dintre forțele și relațiile de producție în întreaga perioadă de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism reprezintă o sarcină de primă importanță pentru partid, ca forță politică conducătoare a societății și pentru statul socialist, ca organizator al întregii activități economico-sociale.

Se are în vedere perfecționarea tuturor componentelor relațiilor socialiste de producție și anume: relațiile socialiste de proprietate; colaborarea și întrajutorarea tovarășească în schimbul de activități; relațiile socialiste de producție, formele de organizare socială pe care le îmbracă forțele de producție, respectiv diviziunea socială a muncii, organizarea și conducerea planificată a producției socialiste, mecanismul funcțional al economiei socialiste ș.a.

Întrucît în domeniul forțelor de producție, în structura producției materiale, în toate componentele relațiilor de producție socialiste, se desfășoară mutații continue, necesitatea asigurării unei cît mai bune sincronizări între acestea impune studierea permanentă a raporturilor dialectice, a intercondiționării și dependenței reciproce dintre forțele și relațiile de producție. Elaborarea și realizarea planului pornind și de la cunoașterea cît mai amănunțită a formelor de manifestare ale contradicțiilor economice, soluționarea cît mai operativă a acestor contradicții joacă un important rol de forță motrice a progresului.

Retribuția muncii și formele acesteia, imbinarea stimulentei materiale cu cele morale, în spiritul eticii și echității socialiste

PERFECȚIONAREA mecanismului funcțional al economiei socialiste, a pirghiilor valorice, introducerea unor forme avansate, eficiente de organizare și conducere a economiei naționale, sporirea rolului economic al statului în conducerea planificată a producției materiale, sînt componente organice ale procesului de făurire a relațiilor de producție ale societății socialiste multilateral dezvoltate. În ultimă instanță, superioritatea socialismului față de capitalism constă în **potențele noi pe care le conțin în sine relațiile socialiste de producție**, în rolul lor de forțe motrice în dezvoltarea ascendentă a societății.

Îmbunătățirea sistemului de reparație ca latură inseparabilă a relațiilor socialiste de producție, pe baza principiului eticii și echității socialiste, pornind de la faptul că unica sursă de venituri pentru toți membrii societății o constituie munca, aportul efectiv al fiecăruia la progresul societății, se află în centrul preocupărilor partidului în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

În acest cadru sistemul de cointerensare materială are un rol hotărîtor în asigurarea progresului și dezvoltării multilaterale a economiei naționale; el trebuie să imbine cît mai armo-

nios interesele personale ale fiecărui om al muncii cu interesele generale ale statului socialist, să asigure direct legătura între câștigurile oamenilor muncii și rezultatele obținute în muncă, precum și răspunderea materială pentru neîndeplinirea sarcinilor ce revin fiecărui lucrător din economie. La rîndul său, **sistemul de retribuție** reprezintă o pirghie esențială în mobilizarea potențialului de muncă al țării pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite în planurile cincinale și anuale, în satisfacerea tot mai înaltă a cerințelor maselor în raport cu contribuția adusă la dezvoltarea societății socialiste, cu cantitatea, calitatea și răspunderea socială a muncii prestate, reprezintă forma de realizare a principiului cointeresării materiale.

Ambele sisteme au cunoscut în ultimii ani perfecționări substanțiale, reflectate concludent de legea retribuției.

Prin generalizarea noului sistem de retribuție în întreaga economie națională în cincinalul 1971—1975 s-a realizat o corelație mai corespunzătoare esenței retribuției după muncă între rezultatele efective ale muncii depuse și veniturile obținute. Totodată s-a asigurat o împlinire mai strînsă între răspunderea materială pentru daunele pricinuite de lipsuri în activitate, rezultatele obținute în îndeplinirea sarcinilor de serviciu și nivelul veniturilor. Numai astfel înțelegem retribuția poate constitui un instrument efectiv de creștere a eficienței economice, poate contribui la întărirea disciplinei în muncă, la creșterea avutului obștesc, la dezvoltarea conștiinței socialiste.

În aplicarea principiului repartiției socialiste, un rol important revine **stimulentelor morale**, entuziasmului oamenilor muncii, ca expresie a dublei calități a acestora de proprietari și producători ai bunurilor materiale, a atașamentului lor față de noua orînduire. Întrecerile socialiste au în vedere tocmai latura morală a cointeresării (**Recomandare**: dezbateră aceste probleme se va face pe bază de exemple concrete de la fiecare loc de muncă, pe baza rezultatelor obținute de unitatea respectivă în întrecerea socialistă la care participă).

Trebuie subliniat că stimulentele materiale și morale alcătuite în concepția partidului nostru un tot, subaprecierea fie a unei laturi, fie a celeilalte, are consecințe negative nu numai asupra indicatorilor economici, ci și asupra stării de spirit, capacității creatoare a lucrătorilor. Pedalarea exclusiv pe stimulente materiale, de pildă, generează fenomene de individualism, afectează etica comunistă.

Dialectica făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, procesul complex de maturizare și perfecționare a relațiilor de producție socialiste presupun dezrădăcinarea din concepțiile oamenilor a tarelor moștenite din trecut, luarea unor măsuri preventive împotriva influenței ideologiei burgheze, continua purificare morală a vieții sociale, asigurarea unei remunerații juste care să stimuleze și să recompenseze pe fiecare membru al societății în funcție de contribuția sa efectivă, traducerea în viață a vechii lozinci „nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă”. Referindu-se la rolul determinant al muncii în formarea conștiinței socialiste, în dezvoltarea societății, în expunerea la Congresul educației politice și al culturii socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arată că „**Munca liberă, despovărată de exploatare, constituie unica sursă a sporirii avuției naționale, a înfloririi patriei, a prosperității poporului și a bunăstării personale; de aceea, ea trebuie înțeleasă ca o necesitate, ca o îndatorire de onoare a fiecărui cetățean și, totodată, ca principal mijloc de afirmare a personalității umane, a forței creatoare a fiecărui cetățean**”.

Principiul socialist de repartiție după cantitatea și calitatea muncii se aplică atît în sfera proprietății socialiste de stat cît și în sfera proprietății cooperatiste. Relațiile de producție socialiste, legile economice ale socialismului, cer în mod obiectiv folosirea aceluiași criterii de retribuție, indiferent de forma pe care o îmbracă proprietatea socialistă. Proprietatea cooperatistă asupra mijloacelor de producție, forma sa de organizare în condițiile țării noastre, își poate pune pe deplin în valoare avantajele și superioritatea pe care o are față de mica producție de mărfuri și față de marea producție capitalistă numai prin aplicarea unui sistem stimulatoriu de cointeresare materială a cooperatorilor, întemeiat pe principiul eticii și echității socialiste.

În sectorul cooperatist al agriculturii partidul și statul nostru au luat în ultimii ani un complex de măsuri de perfecționare a sistemului de retribuție în cooperativele agricole de producție, sintetizat în legea retribuției în agricultură adoptată de sesiunea din decembrie 1976 a M.A.N. (**Recomandare**: dezbateră se va face pe baza acestei legi). Prin această lege se creează premisele necesare pentru realizarea unor legături tot mai strînse între creșterea veniturilor cooperatorilor și sporirea producției, pentru corelarea în mod corespunzător a veniturilor garantate cu creșterea retribuției minime în toate sectoarele.

Pe măsura dezvoltării producției materiale și odată cu perfecționarea formelor de retribuție are loc sporirea susținută a veniturilor, creșterea neîntreruptă a nivelului de trai al popu-

lației (**Recomandare**: relația dintre dezvoltarea producției materiale și creșterea veniturilor se va analiza pe baza comunicatului privind îndeplinirea planului cincinal 1971—1975 și a prevederilor planului de dezvoltare pe perioada 1976—1980).

Realizarea unui raport corespunzător între venituri ; corelarea repartiției socialiste după muncă cu principiul repartiției comuniste

ÎN ETAPA făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, ca urmare a creșterii nivelului de conștiință și culturală, a sporirii ponderii forței de muncă calificate, a ștergerii, în tot mai mare măsură, a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, în mod inevitabil are loc un proces de apropiere a veniturilor, de reducere a decalajelor dintre veniturile mari și cele mici. În prezent acest raport este de circa 1 la 6. În același timp trebuie precizat că partidul nostru îi sînt străine tendințele egalitariste în retribuție, de neluare în considerare a nivelului de pregătire profesională, a aportului pe care îl aduce fiecare membru al societății la sporirea producției, la dezvoltarea societății socialiste.

Reflectînd legătura dialectică dintre treapta inferioară și cea superioară a comunismului în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, se accentuează realizarea unor principii caracteristice treptei superioare, comuniste.

Condițiile pentru împlinirea principiului socialist de repartiție „de la fiecare după capacități, fiecărui după muncă” cu principiul comunist „de la fiecare după capacitate, fiecărui după nevoie” se creează treptat, pe măsura realizării unui înalt nivel al forțelor de producție, asigurării unei producții de bunuri materiale capabile să satisfacă din plin, așa cum se arată în Programul P.C.R. „**toate necesitățile, determinate științific, ale populației**”. Introducerea principiului comunist de repartiție presupune totodată făurirea unui om nou, cu o conștiință superioară, cu un larg orizont de pregătire și calificare profesională, un grad ridicat de mecanizare și automatizare a activităților, valorificarea la maximum a capacității de muncă, încadrarea în mod constant în disciplina socială a muncii a tuturor membrilor societății.

În Programul partidului se precizează că și în ce privește repartiția după necesități, aceasta presupune că fiecare va consuma atît cît este necesar, determinat în mod științific, excluzîndu-se atît risipa cît și acumularea peste necesarul satisfacerii depline a cerințelor materiale și spirituale. În același timp, fiecare va trebui să producă pentru realizarea unei înalte civilizații materiale și culturale a întregii colectivități.

Prin întreaga sa politică de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru are ca obiectiv major afirmarea tot mai puternică, odată cu modernizarea și dezvoltarea forțelor de producție, a principiilor superioare de viață ale comunismului, respectiv realizarea unei repartiții echitabile a venitului național, a roadelor muncii, a mijloacelor societății, perfecționarea sistemului de retribuție, în așa fel încît repartiția să stimuleze și mai puternic participarea tuturor la dezvoltarea avuției naționale, înflorirea multilaterală a personalității umane, transformarea muncii într-o necesitate vitală, organică.

prof. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

INTREBĂRI

1. Care este locul și rolul proprietății socialiste în sistemul relațiilor socialiste de producție ?
2. În ce constă esența comună a celor două forme ale repartiției socialiste ?
3. Cum se realizează concordanța dintre forțele și relațiile de producție în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate ?
4. În ce constă îmbinarea stimulentele materiale cu cele morale în sistemul de retribuție ?
5. În ce mod se realizează corelarea repartiției socialiste după muncă cu principiul repartiției comuniste ?

Bibliografie

- *** Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, 1975, p. 65—70 ; 102—118 ; 167—174.
- Nicolae Ceaușescu — Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, 1974, p. 73—82.
- Nicolae Ceaușescu — Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale și comunale, Ed. politică, 1976, p. 43—55.
- Nicolae Ceaușescu — Expunere la Congresul educației politice și al culturii socialiste, Ed. politică, 1976, p. 39—68.

In ajutorul candidaților la examenul de admitere in învățămîntul economic superior

POLITICA P.C.R. DE DEZVOLTARE A AGRICULTURII

PENTRU a veni in ajutorul candidaților la examenul de admitere de la facultățile economice, „Revista economică”, in colaborare cu Catedra de economie politică de la Academia de Studii Economice, publică, in mod regulat, consultații pe anumite teme selecționate din „Programa de economie politică pentru admiterea in învățămîntul superior in anul 1977”.

Locul și importanța agriculturii in economia națională

Situind in centrul politicii sale industrializarea socialistă a țării, ca bază a progresului economico-social, partidul nostru acordă o atenție deosebită dezvoltării intensive și modernizării agriculturii.

In țara noastră, agricultura este o ramură de bază hotărâtoare pentru dezvoltarea economiei și ridicarea nivelului de trai al poporului. Datorită condițiilor de climă și sol deosebit de favorabile, a bazei tehnico-materiale creată in anii socialismului, agricultura are o contribuție insemnată in produsul social și venitul național. Importanța agriculturii rezultă și din funcțiile ce-i revin in cadrul economiei naționale. Astfel, ea este principalul furnizor de produse agră-alimentare necesare aprovizionării populației și de materii prime pentru industria ușoară și alimentară, asigurând, in același timp, și unele disponibilități pentru export. Agricultura constituie și o piață de desfacere pentru o serie de produse industriale (tractoare, mașini, îngrășăminte chimice, materiale de construcții, bunuri de consum etc.).

In trecut, agricultura țării noastre se caracteriza prin inapoiere tehnică și productivitate scăzută, prin fărîmîțarea excesivă a terenului agricol și insuficiența pămîntului in gospodăriile mici și mijlocii. Cu toate că peste trei pătrimi din populația activă a țării lucra in agricultură, contribuția acesteia la producerea venitului național era de numai 38,1%.

Prin reforma agrară din 1945, desăvîrșită in 1948, moșierimea a fost expropriată fără despăgubire, iar pămînturile acestora au trecut, in cea mai mare parte, in proprietatea țăranilor muncitori. In lupta pentru înfăptuirea reformei agrare s-a dezvoltat și cimentat alianța dintre clasa muncitoare și țărănimia muncitoare. Deși reforma agrară a modificat simțitor structura proprietății la sate, ea n-a putut totuși înlătura inapoierea tehnică a agriculturii. Gospodăria mică și mijlocasă, cu o productivitate redusă a muncii, nu permitea folosirea tehnicii avansate, organizarea științifică a producției. Ea ridica bariere in sporirea producției agricole, in creșterea nivelului de trai al țărănimii.

In aceste condiții, P.C.R. a arătat că singura cale de soluționare definitivă a situației țărănimii era organizarea pe baze socialiste a agriculturii, trecerea la înfăptuirea cooperativizării gospodăriilor țărănești. Călăuzindu-se după legile generale ale revoluției și construcției socialiste, potrivit condițiilor din țara

noastră, P.C.R., la Plenara Comitetului Central din martie 1949, a elaborat programul transformării socialiste a agriculturii care a constituit începutul unei noi etape in înfăptuirea transformărilor revoluționare la sate, etapa făuririi relațiilor socialiste.

Programul transformării socialiste a agriculturii a prevăzut organizarea unităților proprietate de stat (gospodării agricole de stat, stațiuni de mașini și tractoare, stațiuni de cercetare) și unirea gospodăriilor țărănești mici și mijlocii, pe baza liberului consimțămînt, in cooperative agricole de producție, bazate pe proprietatea socialist-cooperatistă.

Transformarea socialistă a satului a necesitat o perioadă îndelungată de timp, aproape 14 ani, in decursul căreia s-a desfășurat o intensă muncă politică și organizatorică, de convingere, prin fapte, a țărănimii de marile avantaje ale agriculturii cooperatiste. O caracteristică a procesului de transformare socialistă a agriculturii românești a fost înaintarea treptată, continuă, pe măsura dezvoltării bazei tehnico-materiale și a pregătirii cadrelor necesare, a convingerii țărănimii să treacă la gospodăria socialistă. In întreaga perioadă a cooperativizării, statul nostru a acordat un sprijin multilateral țărănimii muncitoare prin asigurarea cu mijloace mecanice de lucrare a pămîntului, prin politica de prețuri și credite, printr-o serie încreagă de facilități la plata impozitelor și aprovizionarea cu produsele industriale necesare etc.

O trăsătură esențială a procesului de transformare socialistă a agriculturii in țara noastră a constat in creșterea producției agricole in întreaga perioadă, fapt de o deosebită importanță pentru dezvoltarea economiei naționale in această etapă.

In anul 1962 s-a încheiat cooperativizarea agriculturii. Aceasta a marcat victoria deplină a socialismului, făurirea relațiilor socialiste in întreaga economie și a deschis, totodată, calea progresului rapid al producției agricole și a ridicării nivelului de trai al țărănimii.

Baza tehnico-materială a agriculturii

Cooperativizarea agriculturii și făurirea relațiilor socialiste la sate a deschis calea dezvoltării și modernizării agriculturii; factorul hotărîtor pentru

creșterea continuă a producției agricole și ridicarea bunăstării țărănimii a fost crearea unei puternice baze tehnico-materiale, așezarea ei pe temelia științei și tehnicii avansate.

Partidul nostru a acordat permanent o atenție deosebită dotării tehnice a agriculturii, înzestrării unităților agricole cu tractoare, mașini și utilaje, îngrășăminte chimice și alte mijloace tehnice necesare creșterii și perfecționării producției agricole. În acest scop, în procesul industrializării țării au fost create ramuri producătoare de tractoare și mașini agricole, iar în cadrul industriei chimice s-a dezvoltat puternic producția de îngrășăminte și alte substanțe chimice necesare dotării agriculturii. Pentru agricultură a fost alocat un volum important de **investiții, care în ultimii 10 ani s-a ridicat la circa 130 miliarde lei.** Cea mai mare parte din ele a fost folosită pentru extinderea și diversificarea parcului de tractoare și mașini agricole, dezvoltarea producției de îngrășăminte și alte substanțe chimice, creșterea și îmbunătățirea șeptelului, mărirea suprafețelor amenajate pentru irigat. Drept urmare, la sfârșitul anului 1975, agricultura dispunea de aproape 120 000 tractoare și alte zeci de mii de mașini agricole moderne. Cantitatea de îngrășăminte chimice administrată în medie la un hectar agricol era de 90 kg substanță activă, iar suprafața de teren amenajată pentru irigații se ridica la 1 424 mii hectare.

Un loc de seamă în politica agrară a P.C.R. îl ocupă promovarea metodelor, industriale în agricultură, transformarea producției agricole într-o variantă a muncii industriale, care își găsește concretizarea în crearea de mari complexe pentru creșterea și îngrășarea animalelor și păsărilor, în construirea de sere cu flux industrial, fabrici de nutrețuri combinate.

Orientarea fermă a politicii partidului nostru spre ridicarea nivelului tehnic și modernizarea agriculturii se reflectă în sporirea producției agricole de 2,9 ori între anii 1950—1975. Cele mai însemnate creșteri s-au înregistrat în ultimii ani. Astfel, în 1976 producția de cereale s-a ridicat la aproximativ 20 milioane tone, fiind **cea mai mare producție din istoria țării.** Paralel cu sporirea producției agricole, a avut loc și îmbunătățirea structurii ei, ponderea producției animale ridicându-se la 43% din întreaga producție globală agricolă.

Dezvoltarea puternică a bazei tehnice a agriculturii și perfecționarea organizării muncii au permis reducerea forței de muncă ocupată în această ramură și orientarea ei spre ramurile neagricole. În anul 1975, populația ocupată în agricultură reprezenta 37,8% din totalul populației active.

Programul P.C.R. privind principalele obiective ale politicii agrare a partidului. Importanța realizării unei agriculturi moderne, intensive

„realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate care constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți“.

Intensificarea producției agricole constituie o **necesitate obiectivă** a cărei înlăptuire condiționează ridicarea întregii agriculturi la nivelul impus de continua sporire a nevoilor societății de produse agricole.

Intensificarea producției agricole este procesul de sporire a producției pe aceeași suprafață de teren ca urmare a efectuării de investiții suplimentare în îmbunătățiri funciare, mijloace de muncă mecanice, îngrășăminte și substanțe chimice, precum și a utilizării de noi soiuri și rase de animale de mare randament, a aplicării cuceririlor științei și tehnicii agricole și îmbunătățirii tehnologiilor. Prin intensificarea producției agricole se urmărește sporirea producției la hectar, paralel cu reducerea cheltuielilor pe unitatea de produs.

Principalele căi de intensificare a producției agricole sînt:

a) **Utilizarea rațională a fondului funciar, conservarea și mărirea fertilității lui.** Pămîntul — indiferent de forma de proprietate asupra lui — constituie **un bun național** de care este

strîns legată creșterea avuției naționale și bunăstarea întregului popor. În conservarea și ridicarea fertilității solului un rol de seamă îl au lucrările de îmbunătățiri funciare (irigații, îndiguiri, desecări, terasări, combaterea eroziunii solului etc.). Pentru folosirea judicioasă a terenului agricol, conducerea partidului nostru a elaborat un vast program de perspectivă privind amenajările funciare, sistematizarea rețelei hidrologice și regularizarea cursurilor de apă, desecări și irigații. Programul de îmbunătățiri funciare prevede ca pînă în 1990 amenajările pentru irigat să cuprindă circa 5 milioane ha, **practic întreaga suprafață irigabilă în condiții economice.** În același scop, al gospodăririi eficiente a terenului, au fost elaborate legea privind fondul funciar și legea cu privire la sistematizarea teritoriului și a localităților.

b) **Mecanizarea complexă a lucrărilor agricole** prin executarea celei mai mari părți a lucrărilor cu mașini. Potrivit Directivei Congresului al XI-lea al P.C.R., pe baza investițiilor sporite pe care statul le va face în agricultură, mecanizarea lucrărilor va intra într-o nouă etapă, calitativ superioară, caracterizată prin mecanizarea complexă a ansamblului de lucrări la toate culturile și speciile de animale. Planul cincinal 1976—1980, prevede dotarea agriculturii cu încă 70 000 de tractoare fizice și cu 16 300 de combine autopropulsate.

c) **Chimizarea producției agricole** prin aplicarea de îngrășăminte și alte substanțe chimice (ierbicide, insectofungicide, biostimulatori etc.) care măresc producția agricolă, ca urmare a folosirii mai bune a fertilității solului și a distrugerii dăunătorilor. În Programul P.C.R. se prevede sporirea producției chimice pentru asigurarea întregului necesar al agriculturii.

d) **Introducerea în producție de noi soiuri de plante și rase de animale** cu valoare biologică și economică ridicată. Ameliorarea plantelor și animalelor presupune o intensă activitate de cercetare științifică, de promovare a celor mai noi realizări ale științei fără de care nu este posibilă realizarea unei agriculturi de înaltă productivitate și mare randament.

O direcție importantă a intensificării producției agricole este și organizarea pe baze intensive și superintensive a plantațiilor viticole și pomicele în vederea creșterii substanțiale a producției de struguri și fructe pentru satisfacerea nevoilor în continuă creștere ale economiei naționale.

Pentru dezvoltarea intensivă a agriculturii prezintă o importanță deosebită și perfecționarea tehnologiilor de producție, a metodelor de conducere și organizare a unităților, corespunzător cerințelor agriculturii moderne.

Caracteristic pentru dezvoltarea intensivă a agriculturii în etapa actuală este realizarea unei proporții optime între cultura plantelor și creșterea animalelor, în așa fel încît **în anul 1990 ponderea producției animaliere în totalul producției agricole să fie de peste 50%.**

Pentru realizarea obiectivelor prevăzute în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. vor fi alocate agriculturii, **în cincinalul 1976—1980, investiții de 116,4 miliarde lei.** Aceasta va permite sporirea considerabilă a producției agricole. Producția de cereale va ajunge în anul 1980 la circa 20—22,3 milioane tone.

Înlăptuirea revoluției științifico-tehnice în agricultură va fi marcată, în primul rînd, de dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale, de sporirea și diversificarea parcului de tractoare și mașini agricole. Astfel, agricultura va fi înzestrată cu tractoare de mare putere și randament, cu mașini de înaltă tehnicitate care asigură creșterea considerabilă a productivității muncii. Amenajările pentru irigații vor fi realizate după soluții moderne, proiectarea lor avînd loc în complex cu acțiunile de amenajare a bazinului hidrografice. Îngrășămintele și substanțele chimice livrate agriculturii vor avea o eficiență sporită.

În acțiunea de introducere a progresului tehnico-științific în agricultură un aport de seamă îl au unitățile de cercetare care își vor orienta activitatea spre **soluționarea problemelor ce contribuie la creșterea rapidă a producției agricole și la ridicarea calității ei.**

conf. dr. Ileana STĂNESCU

„În centrul politicii generale a partidului și statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism se va afla permanent omul — factorul esențial al întregii dezvoltări economico-sociale —, satisfacerea pleneră a cerințelor sale de viață în continuă creștere și diversificare, afirmarea neîngrădită a personalității umane“.

(Din Programul Partidului Comunist Român)

FACTORII DE MEDIU ÎN ORGANIZAREA RAȚIONALĂ A PRODUCȚIEI ȘI MUNCII ÎN INDUSTRIE [1]

ÎN CADRUL liniei politice generale a Partidului Comunist Român de creștere în ritmuri înalte a forțelor de producție și de ridicare continuă a eficienței economice în toate sectoarele de activitate, o însemnătate deosebită revine intensificării preocupărilor pentru organizarea pe baze științifice a proceselor de muncă.

Este de menționat că în repetate rânduri, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a subliniat necesitatea și importanța măsurilor de a asigura pentru om — producătorul și consumatorul bunurilor materiale — condiții optime de muncă și de viață.

Așa cum se cunoaște, în procesul muncii omul este solicitat cu numeroasele sale funcții fizice, nervoase, psihice, sociale, în complexitatea și interacțiunea lor, ceea ce impune preocupări interdisciplinare, care să privească omul ca pe un tot unitar, considerat prin prisma tuturor funcțiilor și trăsăturilor sale.

Mediul ambiant influențează în mare măsură capacitatea de muncă a omului; obținerea unei eficiențe maxime a muncii impune să se ia în considerare, pe lângă relațiile dintre om și mașină, și relațiile dintre om și mediul în care își desfășoară activitatea.

Tinând seama de importanța mediului ambiant și de rolul său în creșterea eficienței activității economice, se impune reliefa influenței factorilor componenți ai mediului asupra organizării locului de muncă*.

Obiectivele organizării locului de muncă, în lumina progresului tehnico-științific contemporan

EVOLUȚIA mereu ascendentă a economiei naționale demonstrează că progresul tehnic determină schimbări importante și în organizarea muncii, modificarea continuă a structurii producției și a componenței forței de muncă pe meserii și grad de calificare reprezentând un proces complex, care impune ca acțiunile de organizare a locului de muncă să aibă în vedere aspectele cantitative și calitative specifice.

Organizarea științifică a locului de muncă în industrie presupune un ansamblu de măsuri cu caracter tehnic, organizatoric, fiziologic, psihologic, care să asigure diviziunea și cooperarea rațională, organizarea servirii optime și condiții corespunzătoare la locul de muncă, normarea muncii, orientarea, selecția și perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor, cointeresarea materială și integrarea lor în muncă. Având în vedere că prin schimbările tehnologice raporturile dintre munca fizică și munca intelectuală se modifică tot mai mult, problematica organizării locului de muncă se extinde cuprinzând atât ansamblul relațiilor om-mașină, cât și al factorilor de mediu în care omul își desfășoară activitatea.

Pentru a face posibilă îmbunătățirea activității lucrătorului.

*) Articolul de față este elaborat pe baza cercetărilor ocazionale de întocmirea tezei de doctorat susținută la Academia „Ștefan Gheorghiu“.

se impune ca în toate împrejurările să se țină seama de recomandările fiziologice privind regimul de muncă sau poziția optimă de lucru, de influența iluminatului, cromaticii, zgomotului, vibrațiilor, a condițiilor de microclimat, de caracteristicile fizice și psihice ale omului, precum și de modalitățile de instruire, de formare și de comportare în producție și în societate.

Obținerea unei eficiențe sporite a muncii presupune analiza multifactorială a omului încadrat într-un sistem, analiza multicriterială a sistemului, a elementelor sale și a interacțiunii dintre acestea, definirea capacității de muncă a omului și stabilirea factorilor care o influențează.

În reliefa importanței factorilor de mediu în organizarea locului de muncă în industrie, se evidențiază următoarele aspecte:

— în accepțiunea sistemică locul de muncă trebuie conceput prin prisma interacțiunii dintre obiective, resurse și rezultate;

— în organizarea locului de muncă trebuie să se aibă în vedere că procesul de transformare a obiectelor muncii se înscrie într-un circuit care cuprinde: recepția informației, prelucrarea informației, luarea deciziei și executarea deciziei;

— întrucât în cadrul unui loc de muncă se întâlnesc aspecte care se intercondiționează, legate de trei factori principali: omul, mașina și mediul, locul de muncă trebuie considerat ca un sistem om-mașină-mediul, așa cum se arată în fig. 1.

Organizarea locului de muncă cu privire la factorul uman, mașinile și instalațiile din dotare și factorii de mediu, se află într-o permanentă interacțiune. În consecință, varietatea și complexitatea aspectelor întâlnite în organizarea muncii impun ca cercetarea și proiectarea organizării locului de muncă să se efectueze de echipe complexe formate din cercetători de specialități diferite, iar activitatea acestora trebuie să fie ast-

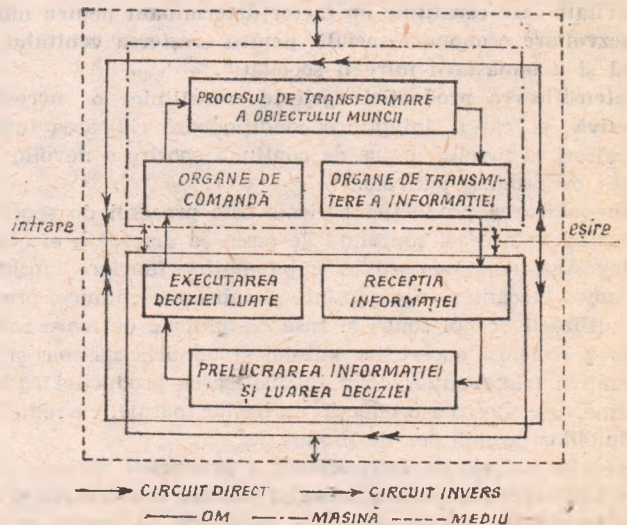


Fig. 1 — Schema sistemului om-mașină-mediul

fel organizată, încât în rezolvarea obiectivelor să fie însumate rezultatele obținute de fiecare specialitate.

În condițiile cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane, importanța factorilor mediului ambiant în obținerea unei eficiențe maxime a muncii este hotărâtoare atât sub aspect cantitativ cât și calitativ, ceea ce impune luarea în considerare în toate cazurile a raporturilor multivalente care se creează în sistemul om-mașină-mediu.

Urmărind punerea în evidență a principalelor relații de interconținere dintre om și mediul ambiant în industria textilă din Timișoara și implicațiile acestora asupra organizării și a rezultatelor în muncă, am avut în vedere iluminatul industrial, ambianța cromatică, zgomotul, microclimatul industrial și ambianța psiho-socială în întreprinderi.

Cercetările efectuate demonstrează influența iluminatului atât asupra capacității de muncă, cât și asupra calității produselor. Pe lângă prezentarea relației dintre iluminat și acuitatea vizuală — problemă deosebită importantă în industria textilă datorită detaliilor foarte mici ale obiectivelor muncii și a varietății cromatice — investigația relevă relația dintre iluminat, dispoziția și randamentul în muncă și rezultatele calitative ale muncii.

Investigațiile efectuate în cinci întreprinderi textile din Timișoara, prin măsurarea nivelului de iluminare ziua și noaptea, au dovedit că nivelele existente sînt cu mult sub cele standardizate, ceea ce impune cercetarea și elaborarea unor soluții de îmbunătățire a utilizării atât a iluminatului natural cât și a iluminatului artificial (în condițiile impuse și de necesitatea economisirii energiei electrice).

Practica a confirmat că în cazul alegerii unor soluții corespunzătoare, nivelul cheltuielilor de investiții atât pentru iluminatul natural cât și pentru cel artificial se amortizează într-un interval de timp relativ scurt și că măsurile de îmbunătățire sînt justificate, avînd în vedere avantajele tehnico-economice pe care le asigură.

Cunoașterea efectelor fiziologice și psihologice ale culorilor asupra organismului uman, în strînsă legătură cu iluminatul și cu ceilalți factori de mediu, duce la stabilirea modalităților de îmbunătățire a ambianței cromatice în întreprinderile textile. De menționat că în conceperea unei cromatice adecvate în industria textilă, trebuie avut în vedere specificul acestei industrii, caracterizată printr-o mare varietate a culorilor materialelor prime, existența unui nivel relativ înalt de zgomot (în țesătorii), preponderența unor procese umede și cu radiații calorice (în vopsitorii și secțiile de finisare). Totodată, trebuie avut în vedere că industria textilă este caracterizată și prin existența unui număr mare de personal feminin, mai sensibil la factorii legați de cromatică și de estetică.

În preocupările privind îmbunătățirea factorilor de mediu în industria textilă, combaterea efectelor zgomotului asupra muncitorilor ocupă un loc important. Investigațiile complexe

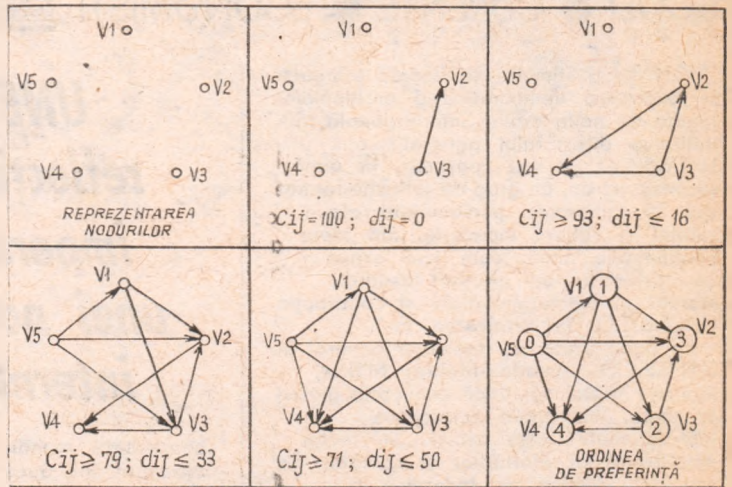


Fig. 3 — Etapele de construire a grafului

efectuate au evidențiat caracterul nociv al zgomotului asupra muncii și calității produselor. Cercetările întreprinse dovedesc că zgomotul are o influență psiho-fiziologică vătămătoare asupra organismului și capacității de muncă a oamenilor, producînd slăbirea acuității vizuale, accelerarea ritmului respirator și al activității inimii, creșterea tensiunii arteriale și intracraniene, încetinirea procesului de digestie și alte modificări.

Avînd în vedere că în industria textilă tehnologiile de fabricație impun valori mari pentru temperatura și umiditatea relativă a aerului, studiul posibilităților de atenuare a efectelor lor negative este o problemă de ordin specific.

Activitatea practică din industrie ne demonstrează că organismul uman are posibilitatea de a se adapta — în anumite limite — la unele condiții de ambianță; o solicitare permanentă însă, sau repetată, se realizează cu prețul unor consumuri foarte mari de energie pe seama irrosirii unor importante capacități creatoare. De aceea, în lumina prevederilor hotărîrilor de partid și de stat, organizarea rațională a muncii presupune crearea unor condiții de microclimat adaptate posibilităților normale ale omului.

Climatul psiho-social din întreprindere, alături de ambianța mediului fizic, influențează într-o mare măsură sporirea capacității de muncă a omului, creșterea productivității muncii și îmbunătățirea calității produselor. Din investigațiile efectuate în industria textilă, reiese că o ambianță psiho-socială favorabilă determină o cooperare mai strînsă în muncă, duc la dezvoltarea capacității de inventivitate și creativitate, contribuie la stimularea unei atitudini competitive interindividuale și intercolective etc. Se poate afirma că un climat favorabil determină un moral mai ridicat; un moral ridicat determină o capacitate sporită de muncă și creație; iar aceasta conduce la obținerea unei producții mai mari, mai bune și mai ieftine.

Eficiența economică a factorilor de mediu în industrie

ACTIUNILE de îmbunătățire a factorilor de mediu la locul de muncă vizează atât creșterea nivelului indicatorilor tehnico-economici, cât și asigurarea unor condiții optime de muncă pentru lucrători. Analiza eficienței acestor acțiuni trebuie să cuprindă întregul ansamblu al mijloacelor de îmbunătățire a factorilor de mediu cu toate efectele lor, ținînd seama că pot fi considerate eficiente nu numai măsurile care sporesc în mod direct și imediat eficiența economică, ci și acelea la care este evidentă manifestarea în perspectivă a unor repercusiuni favorabile.

În vederea stabilirii aportului tuturor mijloacelor de îmbunătățire a factorilor de mediu la locul de muncă, în expresia generală a eficienței economice trebuie reprezentate toate elementele care o determină, inclusiv acelea care se exprimă sub forme complexe; dacă în unele cazuri folosirea unuia sau mai multor indicatori analitici este suficientă, în alte cazuri se impune utilizarea unui indicator sintetic, care să exprime în-

dr. Ilie MORODAN
secretar al Comitetului
judetean Timiș al P.C.F.

(Continuare în pag. 32)

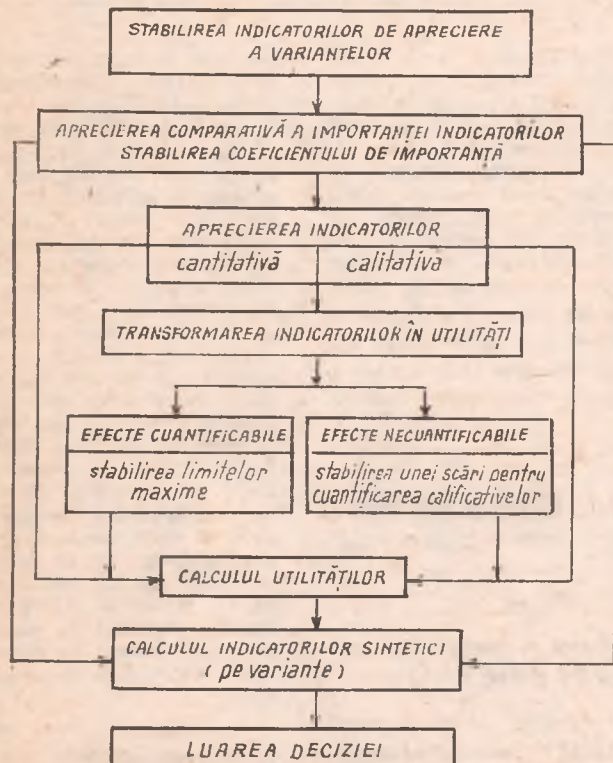


Fig. 2 — Etapele determinării indicatorilor sintetici

PENTRU a stimula clarificarea teoretică și rezolvarea democratică a problemelor legate de noua ordine internațională, din inițiativa directorului general al U.N.E.S.C.O. a fost constituit, în urmă cu peste un an, un grup de reflecție format din 18 cunoscute personalități ale științei și culturii mondiale, din toate continentele lumii, care și-a expus concluziile într-un „Raport asupra marilor probleme mondiale și contribuția U.N.E.S.C.O. la rezolvarea lor”.

Pe bună dreptate, directorul general al U.N.E.S.C.O., Amadou-Mahtar M'Bow, remarcă faptul că, dacă conceptul global al unei „noi ordini economice internaționale” este astăzi „un factor mobilizator al eforturilor și purtător de speranțe, rămâne de îndeplinit o muncă imensă pentru a-i aprofunda conținutul, pentru a măsura obstacolele care trebuie învinse, pentru a preciza măsurile cele mai eficiente de aplicat și a prevedea urmările lui și, mai ales, pentru a-i da o dinamică de viitor. Ar fi, într-adevăr, un risc foarte mare dacă am rămâne la afirmații de principiu și la declarații verbale, neglijând să concepem procesele efective de schimbare”¹⁾.

„Raportul grupului de reflecție” menționat și „Reflecțiile asupra noii ordini economice internaționale” formulate de directorul general al U.N.E.S.C.O. remarcă marea diversitate de opinii formulate în literatura de specialitate și privire la caracterizarea situației internaționale actuale și cu privire la cauzele crizelor din economia mondială și relațiile internaționale evitând, totodată, să accepte pe deplin vreuna din aceste opinii.

Cele două documente insistă asupra urgenței instaurării noii ordini internaționale, invocând ca principale argumente, pe de o parte, constatarea unor fenomene iraționale în viața

UNESCO – reflecții asupra imperativelor unei noi ordini internaționale

comunității mondiale și perspectiva agravării lor dacă lucrurile vor evolua ca în trecut, iar, pe de altă parte, aspirațiile legitime ale popoarelor, inclusiv ale celor eliberate de sub jugul colonial, de a se dezvolta în mod independent și suveran.

Printre concluziile realiste expuse în „Raportul grupului de reflecție” amintim mai ales ideile referitoare la semnificația crizei actuale din domeniul relațiilor internaționale și limitele (contradicțiile) modelului capitalist de creștere și dezvoltare economică, inefficient pentru lichidarea decalajelor și contradicțiilor din economia mondială și, cu atât mai puțin, pentru lichidarea subdezvoltării în care trăiește majoritatea populației globului pământesc.

Autorii leagă mutațiile profunde care au loc în lumea contemporană de „puterea din ce în ce mai mare pe care progresul științei și al tehnologiei au conferit-o omului”, dar, în același timp, atrag atenția asupra faptului, la fel de important, că „crizele (din lumea contemporană — n.ns.) au izvorul lor în domeniul crucial al relațiilor sociale, care nu sînt suficient adaptate... rapidității

evoluției datorată științei și tehnologiei” (pag. 110).

Din aceste constatări rezultă concluzia că soluționarea problemelor acute cu care este confruntată omenirea în zilele noastre trebuie să pornească, nu de la considerații privind abundența sau raritatea resurselor materiale, ci de la analiza critică a relațiilor sociale, mai ales de la recunoașterea incapacității capitalismului și a proprietății private de a oferi cheia acestei soluționări. „Însuși faptul că resursele, epuizabile sau nu, sînt limitate, arată că modelul de dezvoltare occidental nu poate fi generalizat nici în spațiu, nici în timp — scriu autorii Raportului întocmit de „Grupul de reflecție” al U.N.E.S.C.O. Progresul bazat pe acest model, considerat pînă în prezent în anumite cercuri în mod potențial ca universal valabil, este confruntat de acum înainte cu contradicții fundamentale... ..Incapabil să asigure o integrare socială sau corectarea disparităților din țările în curs de dezvoltare, capitalismul agravează contradicțiile” (pag. 112, 114).

Concretizînd ideea, A.M.M. 'Bow remarcă faptul că „dynamismul societăților puternic industrializate (principalele mari puteri capitaliste — n. ns.) se bazează, în realitate, pe un anumit număr de atitudini și credințe, considerate pînă acum drept evidente și pozitive, dar care încep să fie puse, cel puțin în parte, sub semnul îndoielii” (pag. 20), ceea ce duce la concluzia că „Înseși postulatele științei economice (tradiționale sau convenționale, respectiv burgheze — n.ns.) trebuie să fie revizuite în lumina noilor fapte economice, sociale și politice” (pag. 15).

Urgența înfăptuirii noii ordini internaționale decurge, după aceeași apreciere, din incapacitatea vechiului tip

FIȘE



● Cartea lui Ihor Lemnij *Fenomenul tehnic* (224 p.), apărută zilele acestea în Editura științifică și enciclopedică (redactor Dorina Bădilă), cuprinde, așa cum o arată și subtitlul ei, o serie de eseuri despre tehnică

în raporturile ei cu economia. Autorul încearcă să pătrundă în mecanismul creșterii economice. Pornind de la constatarea făcută mai de mult de unii economiști¹⁾ că, pentru țările cu industrializare veche sporurile de productivitate a muncii sociale și sporurile de producție și de venit nu pot fi explicate în întregime prin creșterea resurselor umane și materiale antrenate în producție, I.L. își propune să decifreze acest surplus, evidențiat sub forma unui „reziduu”. Conform opiniei lui Ihor Lemnij, explicația se află, cel puțin parțial, în faptul că creșterea economică nu este numai cantitativă. Nici un fel de procedeu statistic nu poate surprinde în întregime fenomenul subtil și complex care este progresul tehnic. Produsele noi, de pildă, n-au putut fi clasificate în perioada inițială pentru că, evident, nu erau cunoscute. Experiența dovedește că studiul cantitativ și cel calitativ al creșterii economice sînt complementare și că este necesară cooperarea între practicanții diferitelor procedee de investigație științifică.

Analizînd încercările de

a atribui „reziduu” unor factori calitativi — nivelul de instrucțiune, nivelul tehnic al capitalului, nivelul de cultură generală ș.a. —, precum și încercările de a calcula aportul acestora, I.L. consideră că o orientare fertilă o poate da interpretarea lor din punct de vedere al conceptului de forțe de producție, sau, conform teoriei sistemelor, de sistem tehnologic al societății, care se referă nu numai la elemente substanțiale și energetice, dar și informaționale.



România — mare producătoare de piese turnate

● Publicația vest-germană *GIESSEREI* Gemeinschaftsorgan der Deutschen Giesserei-Vereinigungen, nr. 23/11 noiembrie 1976,

prezintă pe larg, sub titlul *Internationaler Giessereikongress in Bukarest (Congresul internațional de turnătorie de la București)*, lucrările sus-numitului *Congres* (al 43-lea), care s-au desfășurat între 5 și 10 septembrie anul trecut la București, sub înaltul patronaj al tovarășului Nicolae Ceaușescu.

În relatare, România este prezentată ca o țară mare producătoare de piese turnate, care a cunoscut, îndeosebi în ultimul deceniu, o creștere foarte rapidă, ajungînd în 1975 să aibă aceeași producție pe cap de locuitor (66 kg) ca și Republica Federală Germania. Pînă în 1980, arată revista, planul de dezvoltare economică a României prevede o nouă creștere cu 70%, urmărindu-se să se atingă o producție de 2,3 mil. tone (de la 1,3 mil. t. în 1975), cu o creștere deosebit de rapidă a producției bazate pe tehnici moderne de turnare de mare precizie.

În continuare, sînt relatate în rezumat, grupate pe probleme, comunicările prezentate la *Congres*, printre care și ale

de relații internaționale de a stăpîni desfășurarea evenimentelor la scară mondială și de a da satisfacție aspirațiilor manifestate de noile state naționale și necesităților resimțite de popoare, decurge din starea de criză a „economiei internaționale”, însoțită de un climat de incertitudine, datorate unor astfel de fenomene iraționale ca: decalajul crescînd între veniturile diferitelor țări, repartitia inegală a veniturilor între diferite categorii sociale, contrastul între bogăție și sărăcie, între risipă și foamete, înrăutățirea și mai puternică a situației celor mai neavuți.

În efortul de a defini cit mai corect conținutul conceptului de „nouă ordine internațională”, directorul general al U.N.E.S.C.O. recunoaște prioritatea dimensiunii economice a acesteia, dar în același timp semnaleză insuficiența ei, faptul că sfera de cuprindere a conceptului trebuie neapărat lărgită, incluzînd și dimensiunea ei social-culturală, precum și cea politică. Însăși finalitatea unei „noi ordini economice internaționale” depășește deci domeniul economic propriu-zis; ea are în vedere nu numai „punerea în valoare a lucrurilor și mai buna lor repartitie, ci și dezvoltarea tuturor oamenilor și a oricărui om, într-un proces cultural integral cu o încărcătură de valori și înglobînd mediul național, relațiile sociale, educația și bunăstarea; este vorba în acest fel de a da o bază dezvoltării comunității internaționale însăși” (pag. 19).

În opoziție cu „vechea ordine”, respectiv cu fenomenele de „dezordine actuală” din domeniul relațiilor internaționale, A.M.M. Bow consideră că, pentru a fi eficient, conceptul de „nouă ordine” trebuie să aibă trei semnificații: un nou tip de organizare a relațiilor economice internaționale (înlocuirea mecanismelor de desfășurare a acestora, bazate pe

raportul de forțe, cu altele, bazate pe concertare, pe dialog și negociere), o structură juridică (instituționalizarea acestora bazată pe recunoașterea faptului că statele au drepturi și datorii) și un sistem de valori (dreptate, egalitate, libertate, solidaritate), decurgînd din „recunoașterea unității umanității în diversitatea popoarelor, raselor și culturilor ei”.

Semnaland multiple obstacole care stau în calea înfăptuirii noii ordini internaționale în practică (pornind de la diversitatea de interpretări ale istoriei în general, ale situației internaționale și ale crizelor contemporane, pînă la rigiditatea structurilor economice, a mentalităților, inclusiv a structurilor și spiritului pe baza cărora funcționează sistemul Națiunilor Unite), autorul este totuși optimist și consideră că există numeroase căi de urmat pentru atingerea acestui obiectiv de care depinde viitorul întregii ameniri.

În esență, A.M.M.B. consideră că este vorba despre redistribuirea resurselor și a puterii între state pe baza cooperării loiale și constructive, respingînd calea tradițională a confruntărilor și conflictelor generatoare de noi inegalități și suferințe, respingînd, de asemenea, soluțiile extremiste, unilaterale, practicate de unele țări în trecut (de la măsurile discriminatorii la autarhie). Așa cum se arată în lucrare, din moment ce am devenit conștienți de interdependența strînsă dintre economiile naționale, de caracterul limitat al resurselor mondiale, de riscurile fără precedent la care s-ar expune umanitatea dacă ar recurge la noi conflicte, cooperarea internațională apare ca singura cale rațională. Dar cooperarea internațională presupune nu numai voință de dialog, ci și condiții de etică și echitate în relațiile internaționale, promovarea unor profunde prefaceri

care să asigure afirmarea suveranității naționale și respingerea oricărei forme de dominație străină. „Este nevoie să dispunem de o nouă structură a puterii — scrie A.M.M. Bow — bazată pe voința fiecărei țări de a fi stăpînă pe resursele ei și de a-și alege sistemul său economic și social, bazată pe refuzul oricărei forme de dominație externă și, în același timp, pe urmărirea cooperării cu celelalte țări și asumarea unei responsabilități față de provocările mondiale” (p. 37).

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al P.C.R., că esențială pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale este democratizarea relațiilor internaționale, că „Este necesar să se pornească în mod consecvent de la faptul că soluționarea tuturor problemelor complexe — economice și politice — ale zilei de azi nu se poate realiza doar de cîteva state; rezolvarea lor reclamă a tuturor țărilor, cu drepturi egale, depline. În acest context, apreciem că țările mici și mijlocii sînt chemate să joace un rol tot mai activ în afirmarea noilor principii de relații între state și a unei noi ordini economice și politice internaționale. Un rol important revine țărilor nealiniate — în majoritatea lor țări mici și mijlocii — care pot aduce o contribuție deosebit de prețioasă la realizarea acestor obiective”.

Sultana SUTĂ-SELEJAN

*) Le Monde en Devenir. Reflexions sur le nouvel ordre économique international, UNESCO, Paris 1976, p. 10 (trimiterile la această lucrare vor fi indicate în continuare în text).

cercetătorilor români, se evidențiază noutatea unor soluții preconizate și marele interes pe care l-au trezit printre specialiști.

Caracterul productiv al muncii de conducere

● Se pot împărți argumentele care se aduc împotriva caracterului productiv al muncii de conducere — spune V. Kazakov în articolul *Proizvoditelnost upravlenskogo truda (Productivitatea muncii administrative)*, apărut în nr. 12 al revistei *VO-PROSI EKONOMIKI* — în două grupe. De o parte, argumentul caracterului suprastructural al conducerii. De altă parte, faptul că munca de conducere este legată de prelucrarea informației și nu de transformarea unor obiecte materiale. Caracterul informațional al muncii administrative ar fi incompatibil cu categorii de tipul „productivității”.

Totuși, adaugă V.K., în literatura economică, se arată că 2/3 din pierderile de timp ale unui schimb sînt determinate de neajunsuri în deservirea locurilor

de muncă, cauza principală a acestora fiind, de regulă, organizarea nesatisfăcătoare a conducerii inelelor respective ale întreprinderii. Prin urmare, dacă s-ar perfecționa sistemul de conducere în așa fel încît să se înlăture pierderile menționate de timp de muncă, productivitatea muncii ar crește și, corespunzător, producția obținută. Pe această bază, spune autorul, ar trebui considerată drept „productivă” a muncii de conducere „informația socialmente necesară” sau, cu alte cuvinte, informația fără de care procesul de producție nu ar fi posibil. Fluxurile de informație care ies din orice activitate de conducere au caracteristici atît cantitative (în unitate de timp), cît și calitative. Înrăutățirea uneia din aceste caracteristici influențează negativ asupra eficienței producției. Prezintă în formule matematice dependența productivității muncii în sfera producției de creșterea productivității muncii în sfera conducerii, V.K. conchide cerînd științei economice să elaboreze indicatori măsurabili ai productivității muncii de conducere.



● După o perioadă polemică relativ îndelungată, în care se discuta mult dacă se poate sau nu afirma existența unui „drept economic” socialist, ne aflăm acum în fața unei lucrări în care o serie de cercetători au depășit stadiul disputelor și au trecut la elaborarea propriu-zisă a unor probleme ale disciplinei ca atare. Este vorba de cartea *Probleme de drept eco-*

FIȘE

conomic, apărută recent în *Edi-tura Academiei R.S.R. (1976, 286 p.)*, sub egida Academiei de științe sociale și politice a R.S. României și sub coordonarea lui Paul Cosmovici. În „Cuvînt înainte” la această lucrare, Emil Nicolciuiu se pronunță categoric de partea susținătorilor acestei discipline, considerînd că „dreptul economic, în ciuda tuturor contestărilor, se afirmă tot mai autoritar, atît pe planul teoriei, cît mai ales al practicii dreptului, ca o realitate social-juridică de mare perspectivă” și că „este cazul să trecem de la ipostaza afirmării la aceea a fundamentării, a perfecționării, a creșterii eficienței sociale a dreptului economic, a edificării lui, operă din cale afară de grea”.

Studiile sînt semnate de Mariana Gheciu, Inna Fodor, dr. doc. Yolanda Eminescu, Paul Cosmovici, conf. univ. dr. Constantin Opișan și conf. univ. Aurel Pop.

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

Bronislav ŠOŠKICI

*membru al Academiei de
Științe a R.S.F. Iugoslavia*



CERCETAREA ȘI FUNDAMENTAREA UNOR DECIZII DE POLITICĂ ECONOMICĂ

• Care sînt principalele preocupări ale Institutului de cercetări economice din Belgrad ?

— Conduc de 15 ani Institutul de cercetări economice din Belgrad, fiind în același timp profesor de economie la Universitatea din Belgrad. Institutul este legat mai ales de capacitatea de cercetare a profesorilor acestei universități, deși realizăm cercetări în colaborare și cu alte institute și centre universitare iugoslave. De exemplu, acum încheiem o amplă cercetare a problemei inflației, la care sînt coautori economiști de seamă din restul țării. Sarcinile acestui institut (pentru că există și altele, pentru diferite sectoare ale economiei) au un caracter mai mult sau mai puțin analitic în legătură cu politica economică, încercînd să sprijinim guvernul în găsirea celor mai bune soluții în primul rînd în direcția perfecționării funcționării sistemului economic. Încercăm să realizăm acest lucru pe baza unor cercetări ample, străduindu-ne să cunoaștem tot ce s-a publicat în lume în literatura economică, ca și rezultatele propriilor noastre cercetări. Apoi încercăm să realizăm un pas înainte în domeniul politicii economice, să vedem ce s-ar putea aplica sau ce ar trebui modificat în sistemul economic, sau care ar fi diferitele alternative pentru a îmbunătăți și accelera „mersul” economiei noastre. Pînă acum noi am publicat circa 30 cărți pe diferite teme, consacrate creșterii economice, problemelor producției, stabilizării, organizării activității economice, comerțului și cooperării internaționale, problemelor financiare și monetare, funcționării pieței și distribuției, practic tuturor domeniilor științei economice contemporane, cu posibilități de aplicare în viața de fiecare zi, în politica economică.

Fără a fi specializat pe problemele noului ordin economic internațional, institutul nostru a publicat cîteva cărți consacrate acestei probleme relativ noi, în care sînt încă multe de făcut. Considerăm noua ordine economică inter-

națională ca o condiție esențială pentru progresul mai accelerat al țărilor în curs de dezvoltare. Acordăm deci o mare atenție studierii acestei probleme și sîntem conștienți că există multe dificultăți și deosebiri de vederi în privința modalităților instaurării ei, ca și pe plan teoretic. În prezent asistăm totuși la o schimbare. Guvernele occidentale nu-și pot permite ajungerea la o confruntare, ele vor trebui să accepte o anumită formă de cooperare în locul confruntării. Dar instaurarea unei noi ordini economice internaționale nu se va face prea lesne, datorită rezistenței societăților multinaționale și altor forțe interesate în menținerea ordinii actuale.

Este necesară și o cercetare teoretică mai amplă privind chiar perspectivele țărilor dezvoltate în cadrul noului ordin economic internațional. Există o logică economică conform căreia însuși interesul țărilor dezvoltate de a avea parteneri reali în persoana țărilor în curs de dezvoltare pledează în favoarea unor mari schimbări în ordinea economică internațională actuală. Aș spune că interesele pe termen lung ale tuturor țărilor vorbesc în favoarea acestor schimbări. Diferitele aspecte ale acestor schimbări viitoare se cer mai mult cercetate, pentru a influența mai mult poziția diferitelor guverne, pentru a se accepta treptat noi soluții.

• Utilizați sistemul contractelor în cercetare ?

— Depinde. Pentru unele cercetări avem contracte cu așa-numitele camere economice sau cu fondurile de cercetare. Uneori întreprindem cercetări fundamentale fără a avea fonduri speciale pentru aceasta, deoarece am acumulat fonduri din alte domenii. Publicațiile noastre se bucură de trecere în facultățile de economie, ceea ce constituie pentru noi o sursă de fonduri suplimentare, pe lângă contracte.

• Care sînt, după părerea dv., perspectivele intervenției statului capitalist în economie, temă pe care ați prezentat o expunere la București ?

— Intervenția statului capitalist în economie este o realitate extrem de complexă, căreia nu i se poate substitui dorința noastră sau un răspuns simplificator. Este necesară o înțelegere a ceea ce se întîmplă de fapt pentru a desprinde direcțiile și perspectivele evoluției viitoare. Părerea mea este că rolul statului va crește tot mai mult în diferite domenii, probabil nu atît de mult sub aspectul naționalizării ca atare, deși aceasta nu este exclusă, ci în foarte multe alte moduri mult mai subtile de intervenție, tocmai pentru că statul capitalist nu mai poate să urmeze numai interesul îngust al grupu-

rilor monopoliste dominante, deși acestea vor juca în continuare un rol extrem de important. Dar cred că situația se schimbă foarte mult, pozițiile clasei muncitoare, ale categoriilor liberale ale populației, chiar cele ale unor pături ale intelectualității, ca profesorii și studenții, se întăresc, climatul se schimbă în mare măsură în multe țări, astfel încît unele măsuri au un caracter progresist și acționează practic, după părerea mea, chiar împotriva unor fundamente ale economiei capitaliste.

Astfel, cred că intervenția și rolul statului vor deveni tot mai mari în diferite domenii, în primul rînd în domeniul social, în acele țări mai conservatoare în care acest rol este încă redus, ca în S.U.A., de pildă, unde cheltuielile de asistență medicală, învățămînt etc. au fost practic lăsate pe seama cetățenilor. Această situație cred că nu se va putea prelungi, datorită presiunilor politice, și schimbarea, cîndva considerată de neconceput, va trebui acceptată de organele legislative. Dar intervenția va crește și în domeniul economic, după părerea mea. Cred că situația din țările scandinave, de pildă, se va întîlni în viitor în mai multe țări ale lumii capitaliste.

• La ce carte lucrați acum ?

— Întotdeauna scriem sau rescriem o carte. Pînă acum am scris mai multe cărți, între care o analiză a gândirii economice, inclusiv a unor doctrine contemporane, urmărind o abordare mai realistă, mai puțin dogmatică, mai modernă dacă vreți, a problemelor existente. O carte am consacrat-o producției, ocupării forței de muncă și stabilității, o alta repartiției veniturilor, care de asemenea a cunoscut mai multe ediții; alte cîteva cărți s-au ocupat de teoria economică și de învățămînt, factor important al creșterii economice. În prezent am în pregătire o carte, care va apărea probabil în engleză, despre sistemul economic și politica economică a Iugoslaviei și alte două despre problemele ocupării forței de muncă și ale stabilizării într-o nouă abordare, urmărind și soluționarea posibilă a acestor probleme în Iugoslavia, pentru atragerea înapoi a celor plecați să lucreze temporar în străinătate, pentru ocuparea celor eliberați din agricultură. În Iugoslavia ponderea populației ocupate în agricultură era la sfîrșitul celui de al doilea război mondial de 78^{0/0}, astăzi ea a scăzut la 36^{0/0}, rămînînd deci încă ridicată.

• Cum apreciați rolul schimbului de opinii în cercetare ?

— Cred că munca de cercetare nu poate progresa fără schimburi de vederi. Acestea mi se par încă și mai folositoare atunci cînd se fac cu oameni mai tineri, pentru că probabil oamenii de știință au tendința să nu acorde suficientă atenție unor aspecte. Schimbul de opinii inclusiv cu reprezentanți ai altor școli de gîndire, este o premisă a unei reale munci de cercetare. Participarea mea la conferințe, seminarii sau ca profesor invitat la diferite universități din țări dezvoltate sau în curs de dezvoltare, ca India, de pildă, mi s-a părut foarte folositoare și din acest punct de vedere.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

R. P. BULGARIA

O NOUĂ ABORDARE ÎN CONDUCEREA ECONOMIEI

DUPĂ CE la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Bulgar (martie 1976) au fost prezentate tezele principale privind aplicarea noii abordări în înfăptuirea politicii economice a partidului, la plenara din iulie a C.C. al P.C.B., primul secretar, tovarășul Todor Jivkov a fundamentat natura și rolul acestei abordări pentru dezvoltarea economiei bulgare, aflî în al șaptelea cincinal (1976—1980), cît și în perioada următoare — pînă în anul 1990. În mod convențional o vom denumi abordare multiplicatoare, iar efectul care se va asigura prin aplicarea ei — efect multiplicator, ceea ce presupune propagarea lui în întregul sistem al economiei naționale.

„Noua abordare — spunea tovarășul Todor Jivkov — impune ca toate problemele să fie rezolvate nu numai din punctul de vedere al diferitelor unități economice de producție, al unei anumite organizații economice sau al unui minister, ci și din punctul de vedere al întregii economii naționale. Aceasta presupune ca economia națională să fie considerată drept o entitate, drept un organism unic, pentru a se delimita în mod judicios verigile hotărîtoare din cadrul sistemului unic al producției sociale, concentrîndu-se spre ele eforturile și mijloacele“.

CE semnificație are această idee ? În primul rînd — pentru aplicarea noii abordări în specializarea și concentrarea producției, pentru înfăptuirea lor pe baze calitativ noi. A fost trasată sarcina ca specializarea producției în industrie și în celelalte ramuri ale economiei naționale să fie dusă la bun sfîrșit. Baza acestei specializări o reprezintă adîncirea, diviziunea muncii sociale ; în legătură cu acest fapt V. I. Lenin spunea că tocmai de aceea, prin însăși natura ei, specializarea muncii sociale este nelimitată, la fel ca și dezvoltarea tehnicii. Creșterea numerică a diferitelor ramuri industriale de sine stătătoare are loc ca urmare a procesului de separare nu numai a producției unor produse eterogene, ci și a diferitelor părți ale unor produse finite și a anumitor operații ale procesului tehnologic.

Se înțelege că și pînă acum industria bulgară s-a făurit pe baza specializării producției. Astăzi însă se pune problema ca specializarea să fie dusă la bun sfîrșit și să fie înfăptuită pe baza așa-numitei eșalonări a producției.

Primul eșalon va cuprinde unitățile și verigile — adică întreprinderile și secțiile — de prelucrare primară a materialelor și produselor semifinite. În industria construcțiilor de mașini de pildă, acestea sînt secțiile de turnătorie, de forjă, de matrițare, cele care produc elemente de susținere (de îmbinare) ș.a.

Al doilea eșalon îl constituie unitățile și verigile pentru producția de piese, subansamble etc. În construcțiile de mașini aceasta presupune că se va definitiviza specializarea producției de axe, cilindri, roți dințate, elemente hidraulice, cutii de viteză etc.

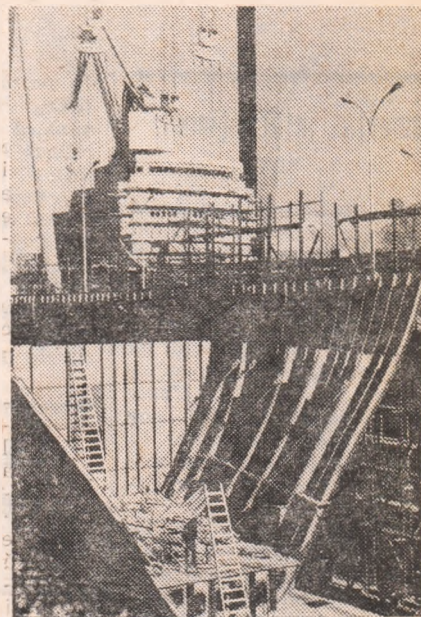
Al treilea eșalon se formează din marile uzine de montaj, în care — pe baza montajului industrial al elementelor constructive, al subansamblelor și pieselor de schimb — se va produce o gamă largă de produse finite.

Prin urmare, se va adînci specializarea pe verticală (în cadrul ramurii) a producției — pe piese, pe subansamble și cea tehnologică — pe baza căreia se va înfăptui și concentrarea optimă a acesteia. Definitivarea specializării și concentrarea optimă corespunzătoare se sprijină pe unificarea, standardizarea și agregarea producției. O atenție deosebită urmează a fi acordată unificării elementelor, pieselor și subansamblelor din care se assemblează produsele finite.

În producția de reductori, de pildă, gradul de unificare va ajunge pînă la 75%, ceea ce permite reducerea cu 30% a consumului de metal. Cele 50 de tipodimensiuni anterioare ale reductorilor vor fi înlocuite cu 20, iar la roțile dințate din 700 de tipodimensiuni vor rămîne 70.

PARALEL cu specializarea și concentrarea producției pe verticală (pe ramură), se va adînci și cea teritorială. Construirea de capacități de producție pentru anumite elemente și subansamble, precum și pentru produse finite prezintă numeroase avantaje. Această specializare și concentrare mărește posibilitățile de folosire deplină a avantajelor producției în serie mare, de aplicare cît mai cuprinzătoare a realizărilor progresului tehnico-stiințific, îmbunătățește calitatea, asigură diversificarea necesară a produselor finite în vederea satisfacerii cerințelor pe piața internă și cea internațională.

Specializarea avansată a producției și concentrarea ei optimă — realizate pe baza unificării, tipizării și standardizării — reclamă elaborarea unui sistem unic de catalogare, obligatoriu pentru toți : pentru constructorii și proiectanții creatori de produse noi, pentru producătorii specializați în fabricarea lor, pentru uzinele de montaj al produselor finite etc. Acest sistem va aduce modificări esențiale în relațiile reciproce dintre unitățile economice și va simplifica legăturile dintre ele în cadrul economiei naționale. Aceasta impune însă o disciplină exemplară în ceea ce privește livrările pe bază de cooperare — condiție necesară pentru funcționarea optimă a sistemului și obținerea efectului scontat din aplicarea noii abordări în înfăptuirea politicii economice a Partidului Comunist Bulgar.



Construcția unui petrolier pe Șantierul naval „Gh. Dimitrov“ din Varna

PENTRU aplicarea noii abordări, începînd din anul 1976 se folosesc în țară așa-numitele scheme generale pentru concentrarea și specializarea producției. Ministerul Industriei Ușoare, de pildă, cuprinde 12 organizații : combinate economice și uniuni economice de producție. Fiecare organizație economică constă din subunități de bază (întreprinderi) în care sînt reunite întreprinderi similare din punct de vedere tehnologic, acestea din urmă pierzîndu-și independența juridică și neavînd gestiune economică proprie, respectiv funcționînd ca secții ale întreprinderii de bază. Ea dispune și de subunități care, chiar dacă nu sînt de bază, au aceleași funcții și drepturi ca acestea.

În structura conducerii unor ramuri există unele deosebiri. Principiul fundamental constă însă în perfecționarea concentrării și specializării producției și în simplificarea conducerii. Predomină sistemele de conducere compuse din două și trei verigi : combinat economic — minister ; subdiviziune (întreprindere) — minister ; unitate economică de stat — combinat economic — minister ; unitate economică de stat — subdiviziune — minister.

Concomitent se înfăptuiește și reducerea aparatului administrativ, astfel că în anii 1976—1977 o parte din personalul respectiv — circa 20—25% — va fi transferat în producția materială.

Toate măsurile legate de îndeplinirea celui de-al șaptelea cincinal ca de pildă aplicarea accelerată a realizărilor tehnico-stiințifice în producție, modernizarea și reconstrucția întreprinderilor, lupta pentru folosirea eficientă a resurselor materiale și de muncă, îmbunătățirea radicală a calității produselor, sînt indisolubil legate de traducerea în viață a schemelor generale privind concentrarea și specializarea producției. Pe această cale vor fi transmise în viață hotărîrile Congresului al XI-lea al P.C.B. și de viza celui de-al șaptelea cincinal : „eficiență și calitate, calitate și eficiență“.

Atanas DIMOV
„Ikonomiceski jivot“
Sofia

TENDINȚE - CONIUNCTURI

Comerțul internațional in 1977

SECRETARIATUL O.C.D.E. consideră că în 1977 volumul comerțului internațional va crește cu 6-7%, marcând o încetinire a ritmului față de 1976, pentru care creșterea se estimează la 11-12%. Unele țări membre ale O.C.D.E. par însă a fi mai optimiste în ceea ce privește creșterea volumului comerțului internațional.

Reuniunea grupului de lucru care a făcut în cadrul O.C.D.E. această estimare a analizat și implicațiile probabile ale creșterii prețului țițeiului, decisă recent de țările O.P.E.C., asupra situației balanțelor de plăți. În general, Secretariatul O.C.D.E. consideră că fiecare procent al creșterii prețului petrolului va aduce țărilor O.P.E.C. un excedent de circa 1 miliard dolari.

Stagnarea P. N. B. pe locuitor în țările cel mai puțin dezvoltate

IN TERMENI REALI, creșterea economică în țările cel mai puțin dezvoltate ale lumii a stagnat în prima jumătate a acestui deceniu, în vreme ce datoria lor externă a crescut în asemenea măsură încât chiar și numai povara dobânzilor a devenit copleșitoare, relevă cifre date publicității de Banca Mondială la sfârșitul anului trecut. În dolari constanți, produsul național brut al țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, care a crescut de la o medie de 110 dolari în 1960 la 120 dolari în 1965 și 130 dolari în 1970, reprezenta în 1975 numai 98,9% din nivelul anului 1970.

Cele 86 țări în curs de dezvoltare pentru care Banca Mondială publică date pentru anul 1975 se grupează astfel: 24 țări cu un produs pe locuitor sub 200 dolari, 23 țări cu un produs de 200-500 dolari, iar restul de 39 țări cu peste 500 dolari. Pentru țările în curs de dezvoltare din grupa mijlocie creșterea P.N.B. pe locuitor a fost în același interval de 16,6%, iar pentru cele din grupa superioară de 20,3%, fapt care atestă adâncirea disparităților dintre țările în curs de dezvoltare. Pentru principalele țări exportatoare

de petrol creșterea a fost de 37,7%. În rîndul acestora se numără și țările cu cel mai ridicat P.N.B. pe locuitor — Kuweit (11 510 dolari în 1975) și Emiratele Arabe Unite (10 480 dolari). Între țările capitaliste dezvoltate Elveția și Suedia se află, din 1973, pe primele două locuri (cu 8 050 și respectiv 7 880 dolari), înaintea S.U.A. (7 060 dolari, toate cifrele pentru 1975).

C.E.E.: inflația și cheltuielile pentru cercetare

COMISIA Pieței Comune vest-europene a anunțat luna trecută că cheltuielile celor nouă țări membre ale C.E.E. pentru cercetare-dezvoltare au însumat 20 miliarde unități de cont (U.C.) în cursul anului 1975 (1 U.C. = 1,1 dolari S.U.A.). Pe cap de locuitor reveneau 40 U.C., cifră pe care buletinul Euroforum al C.E.E. o contrapune celor 92 U.C. cîte reveneau pe un locuitor al S.U.A. în același an. De la începutul deceniului, relatează aceeași sursă, cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare au crescut în țările Pieței Comune într-un ritm mediu anual de 12,7%. Dar în ultimul timp inflația reduce mărimea reală a sporurilor. În 1975 cheltuielile au crescut în prețurile curente cu 7%; or, în expresie reală ele au scăzut cu 2% pe ansamblul C.E.E.

Persistența fenomenului inflaționist rezultă din același buletin, care consemnează că într-o perioadă de 12 luni încheiată în octombrie 1976 (datele cele mai recente disponibile) indicii prețurilor bunurilor de consum a crescut cu 20,1% în Italia, 18,9% în Irlanda, 13,4% în Danemarca, 14,7% în Anglia, iar în alte patru țări cu procente situate între 8,8 și 9,9.

Relațiile economice ungaro — vest-germane

ÎN ULTIMII ANI schimbările comerciale ungaro-vest-germane au crescut de cinci ori, în prezent R.F.G. fiind cel mai mare partener comercial occidental al Ungariei, a relevat într-un interviu prezentat la televiziunea din Budapesta, Otto Schlecht, secretar de stat în Ministerul Economiei al R.F.G. În 1974

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 3-7 I 1977 s-a caracterizat printr-o scădere a cursului dolarului S.U.A., la începutul intervalului și printr-o creștere la sfârșitul lui.

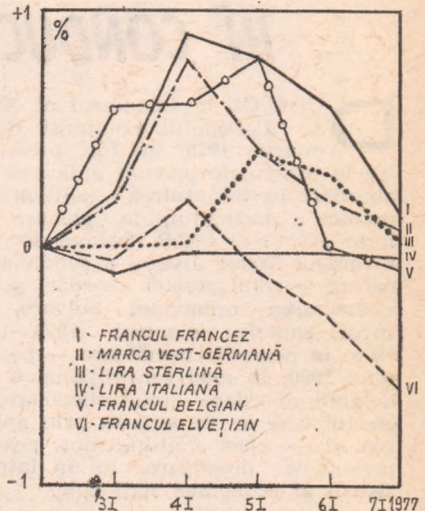
Lira sterlină, după stabilirea schemei de acordare a împrumutului de 3,9 miliarde dolari de către F.M.I. (din care 1 miliard utilizabil în cursul acestei luni) s-a reprecizat față de dolar cu aproximativ 0,4% (de la 1,7050 dolari pentru o liră sterlină la 1,7115 dolari la 5 ianuarie a.c.). Anunțarea de către Anglia a amînării rambursării unor credite scadente a determinat însă o scădere a cursului monedei britanice, la 1,7060 dolari pentru o liră. Cum s-a anunțat la 11 ianuarie, prin intermediul Băncii Reglementelor Internaționale, Anglia va primi un credit „stand-by” în valoare de 3 miliarde dolari pentru garantarea stabilității lirei sterline; ca reacție imediată la burse, cursul lirei sterline a crescut ușor.

Marca vest-germană și francul elvețian au atins la sfârșitul intervalului nivelurile de 2,3570 mărci și respectiv 2,4580 franci elvețieni pentru un dolar, după ce în ziua de 4 ianuarie a.c. au înregistrat nivelurile de 2,3380 mărci vest-germane, respectiv 2,4380 franci elvețieni pentru un dolar S.U.A. Slăbirea cursului mărcii vest-germane față de dolarul S.U.A. și față de celelalte devize vest-europene se datorește faptului că o serie de bănci din R.F.G. au efectuat mari cumpărări comerciale de dolari S.U.A. și devize vest-europene prin vînzarea de mărci vest-germane. Scăderea cursului francului elvețian în comparație cu dolarul S.U.A. se explică în special prin faptul că Banca Națională a Elveției a recunoscut că nu mai poate să împiedice țările exportatoare de petrol să investească în franci elvețieni o parte din disponibilitățile lor, fiind nevoită astfel să-și revizuiască politica sa tradițională de restricții cu privire la folosirea francului elvețian ca monedă de rezervă internațională.

Francul belgian a urmat trendul celorlalte devize din „sarpele valutar”, terminînd intervalul la nivelul de 36,28 franci belgieni pentru un dolar S.U.A., în comparație cu 35,90 franci belgieni la începutul lui. Francul francez a înregistrat la sfârșitul intervalului nivelul de 4,9610 franci francezi, deprecindu-se cu 0,7%. Lira italiană a oscilat ușor în jurul cursului de 875 lire italiene pentru un dolar S.U.A.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au oscilat în jurul nivelului de 5⁷/₁₆% p.a. la cele în eurodolari, de 4⁷/₁₆% p.a. la cele în euromărci vest-germane și 2⁷/₁₆% p.a. la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a marcat o tendință de scădere, de la 136,10 dolari/uncie la începutul intervalului, la 132,80 dolari/uncie la sfârșitul lui.



Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3-7.I.1977, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 31.XII.1976.

NOTĂ: În ziua de 8.I.1977 plața valutară din Anglia a fost închisă, iar pe data de 6.I.1977 cea din Italia.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

volumul schimburilor bilaterale de mărfuri a fost de 2,6 miliarde mărci, pentru ca în 1975 el să se reducă întrucîtva datorită recesiunii din R.F.G. În primele opt luni din 1976, exportul ungar în R.F.G. a crescut cu 33%. Pînă în prezent au fost încheiate între întreprinderi din cele două țări 225 de acorduri de coo-

perare, dintre care 159 sînt în curs de înfăptuire. Din acest punct de vedere, Ungaria se situează pe primul loc între țările Europei răsăritene. Potrivit declarației lui O. Schlecht, în curînd vor începe convorbiri între Piața comună și Ungaria în vederea încheierii unui acord în domeniul textilelor.

DOCUMENTAR

CĂRBUNELE în siderurgia mondială

CONSUMUL CREȘCÎND de energie pe plan mondial, între altele și sub impulsul dezvoltării siderurgiei, a adus în centrul atenției problema asigurării combustibilului necesar industriei, în speță a cărbunelui cocsificabil sau cocșului metalurgic. „Criza energetică” a intensificat preocupările în vederea estimării cât mai exacte a rezervelor mondiale, în special de cărbune. Experții evaluează la 5—600 miliarde tone resursele de huilă și antracit, iar rezervele de ligniți se ridică la aproximativ 900 miliarde tone, considerându-se că — în condițiile menținerii ritmului actual al extracției — rezervele cunoscute în prezent ar fi suficiente pentru câteva sute de ani. Din acest punct de vedere perspectivele consumatorilor de cărbuni sînt mai optimiste comparativ cu cele ale consumatorilor de petrol sau gaze naturale, produse ale căror rezerve sînt limitate la nivelul cumulat al consumului doar pe cîteva decenii.

Resursele, producția...

CARE este repartitia geografică a rezervelor mondiale de cărbuni? Circa 80% din totalul acestora și 72% din rezervele de cărbune cocsificabil revin unui număr de trei țări: S.U.A., U.R.S.S. și R.P. Chineză. Pe continente, rezervele sînt repartizate în cea mai mare parte în Europa, America de Nord și Asia.

Concurența puternică din partea altor resurse energetice, cum ar fi petrolul, gazele naturale sau metalele din grupa uraniului, au făcut ca în ultimul sfert de veac extracția mondială de cărbune să se dezvolte în ritmuri lente, înregistrînd o creștere medie anuală de numai circa 2,3%. În ansamblu, producția de antracit, huilă și cărbune brun a crescut de la 1 809 mil. tone în 1950 la 3 215 mil. tone în 1975, iar în cadrul ei extracția cărbunelui superior — de la 1 430 mil. tone la 2 348 mil. tone. Creșterea menționată a fost realizată îndeosebi în țările socialiste, Australia și o serie de țări în curs de dezvoltare, în condițiile scăderii extracției în țările vest-europene și în Japonia, care se explică în parte prin nivelul sensibil mai ridicat al costului extracției în aceste din urmă țări. Cei mai de seamă producători de cărbune

Tabelul nr. 1

Tara sau regiunea	Gradul de acoperire a necesarului de consum din producția proprie (în %)
Țări nesocialiste	94
— din care :	
— Europa occidentală	82
— S.U.A. și Canada	144
— Australia	425
— Japonia	17
— Africa	peste 100
— America Latină	sub 30
— Asia și Extremul Orient (fără Japonia)	100
Total mondial	100

Sursa : Chroniques S.E.D.E.I.S. nr. 20/1976

din lume sînt U.R.S.S., Statele Unite, R.P. Chineză, R.D. Germană, R.F. Germania, Polonia, Anglia, Cehoslovacia, India, Australia ș.a.

O trăsătură caracteristică a industriei cărbunelui din ultima perioadă o constituie extinderea extracției prin exploatare deschisă („la zi”). În Statele Unite, de exemplu, ponderea acestui procedeu a atins — în 1973 — 46% din volumul total al extracției de cărbune, iar în U.R.S.S. (în 1975) — 31,70%. El prezintă avantajul obținerii de economii la investiția specifică, permițînd totodată folosirea tehnicii și a tehnologiilor moderne, capabile să asigure o productivitate ridicată a muncii, concomitent cu reducerea cheltuielilor de exploatare.

...și consumul

ASEMĂNĂTOR producției, consumul mondial de cărbune a cunoscut în ultimul sfert de veac ritmuri lente de creștere. În general, cărbunii sînt consumați pe arii relativ limitate, în vecinătatea centrelor de producție, astfel că în 1973, de pildă, numai 8% din producția mondială făcea obiectul comerțului internațional.

Principalii consumatori de cărbune sînt centralele termoelectrice și uzinele cocschimice. În Statele Unite le revine 69% și respectiv 18% din consumul total de cărbune. În Europa occidentală cifrele corespunzătoare sînt de 39% și 35%, restul cantităților extrase fiind consumat de alte ramuri industriale și de sectorul casnic. Se apreciază că și în perspectivă principalii consumatori de cărbune vor rămîne centralele termoelectrice și uzinele cocschimice.

Legat de creșterea producției siderurgice pe plan mondial, problema asigurării industriei cu cărbune cocsificabil — respectiv cocs — capătă o importanță crescîndă, întrucît în pofida existenței unor rezerve imense de cărbune în lume, resursele de cărbune cocsificabil sînt mai limitate. În plus, nu în-

treaga cantitate de cărbune cocsificabil extrasă satisface cerințele industriei metalurgice în privința conținutului de sulf.

Pe de altă parte, zăcămintele de cărbune cocsificabil sînt inegal repartizate în diferite țări și zone de pe glob, ceea ce face ca unele dintre ele (Australia, țările Americii de Nord, Polonia ș.a.) să fie exportatoare de acest cărbune sau de cocs, în timp ce în Japonia, o serie de țări vest-europene, țările Americii Latine ș.a. acest produs să fie deficitar (vezi tabelul nr. 1).

Trebuie menționat că asupra volumului de cărbune consumat de către uzinele cocschimice acționează doi factori cu acțiune contradictorie: pe de o parte, extinderea continuă a producției de fontă și oțel, care determină o creștere a cererii pentru cocs și pentru cărbune cocsificabil, iar pe de altă parte — reducerea consumului specific de cocs pe tona de fontă, ca urmare a folosirii pe scară tot mai largă a combustibilului lichid, a gazului natural, precum și a minereurilor cu conținut bogat în fier, a aglomeratelor și peletelor. La reducerea consumului specific de cocs pe tona de fontă contribuie, de asemenea, introducerea de perfecționări tehnologice la furnale cum ar fi, de exemplu, insuflarea de oxigen.

În ultimele două decenii, ca urmare a progresului tehnic s-au înregistrat scăderi ale consumului de cocs, acesta reducîndu-se în țările cu o siderurgie avansată de la 1 400 kg la 600 kg pe tona de fontă, iar în producția de energie electrică consumul pe kWh a scăzut în ultimii 30 de ani de la 14 g la 0,4 g. Decalaje importante se mențin, însă, în consumul specific de energie al producției siderurgice chiar și între țări cu nivel înalt de dezvoltare a acestei ramuri. De pildă, în siderurgia a șase țări membre ale Pieței comune vest-europene (Belgia, Franța, R.F.G., Italia, Luxemburgul și Olanda), consumul de energie pentru producerea unei tone de oțel s-a redus în medie de la 1,42 t.c.c în 1960 la 0,90 t.c.c. în 1974; în același an final el era de 0,97 t.c.c./t în siderurgia S.U.A. și de numai 0,76 t.c.c./t în cea japoneză.

Ca urmare a perfecționării tehnologiei de pregătire a minereului pentru furnal și a utilizării tot mai largi a înlocuitorilor cocșului, este de așteptat ca și în viitor consumul specific de cocs să înregistreze scăderi. Schimbări esențiale în producția și consumul mondial de cocs vor avea loc în perspectivă, de asemenea, prin aplicarea pe scară largă a procesului reducerii directe a minereului de fier. Termenul de „reducere directă”, așa cum este folosit în prezent, se aplică la orice procese de extragere a fierului direct din minereu,

Tabelul nr. 2

Comerțul cu cărbune în lumea nesocialistă (mil. tone)

	Export			Import	
	1965	1975*		1965	1975*
Total	79,5	126,0	Total	91,0	160,0
Din care :			Din care		
S.U.A.	46,3	60,0	Europa occid.	59,5	86,0
Australia	6,2	31,0	- Franța	12,0	18,0
Europa occid.	22,4	19,9	- Italia	10,6	14,0
- R.F.G.	13,3	15,9	- Belgia	6,9	8,6
Canada	1,1	11,0	Japonia	17,1	60,0
R.S.A.	1,3	2,3	Canada	14,4	14,0

*Evaluări.

Sursa : N.I.K.I. Buletin de Informații comerciale externe, Suplimentul nr. 3/1976.

alte decât cel obișnuit care are loc în furnal. Procedul de reducere directă este axat pe obținerea unui produs denumit burete de fier, care este destinat topirii ulterioare în vederea obținerii oțelului.

Interesul crescând de care se bucură procedul reducerii directe se datorează faptului că acesta prezintă o serie de avantaje, fiindu-se seama de următoarele considerente : caracterul limitat al rezervelor de fier vechi cu compoziție chimică bine definită și lipsite de impurități și elemente nocive (Cu, As, S, P) ; posibilitatea organizării unei siderurgii la scară redusă („mini-uzine“), pe baza unor resurse locale de materii prime și combustibili ; folosirea în calitate de agregat termic și reducător a unor combustibili mai ieftini sau mai ușor de procurat în comparație cu cărbunii cocsificabili (cărbuni energetici, păcură, gaz metan) ; uzinele pentru producerea oțelului, bazate pe fluxul burete de fier — captor electric necesită investiții mai mici în comparație cu fluxul clasic cocsierie — furnal — convertizor cu oxigen.

Se poate spune că descoperirea procedului reducerii directe constituie o adevărată revoluție, asemănătoare celei provocate de înlocuirea cuptoarelor Martin de către cuptoarele electrice și „LD“ în domeniul elaborării oțelului.

Comerțul internațional

SPRE deosebire de schimburile internaționale de alți combustibili, în special de petrol, exportul de cărbune s-a dezvoltat în ultimul deceniu într-un ritm lent, înregistrând în cazul țărilor nesocialiste o creștere medie anuală de 4%. Acest fenomen își are explicația în scăderea — relativă sau absolută — a consumului în principalele ramuri consumatoare din numeroase țări capitaliste.

Cea mai mare parte a cantităților de cărbune care intră în circuitul comerțului mondial o constituie cărbunii cocsificabili, principalul curent de schimb fiind dinspre țările nord-americane spre Europa occidentală și Japonia. Necesarul de cărbune din import pentru cocserie reprezintă până la 100% în Italia, 82% în Olanda, 80% în Japonia, 38% în Belgia și 30% în Franța.

Ponderea cărbunilor cocsificabili în totalul exportului de cărbune a înregistrat o tendință continuă de creștere, astfel încât dacă în 1960 reprezenta 40%, în 1965 a crescut până la 65%, iar în anul 1973 reprezenta peste 76%,

totalizând în cifre absolute 169 milioane de tone. În producția mondială cărbunii cocsificabili reprezintă circa un sfert. În cercurile de specialitate se apreciază că ponderea cărbunilor cocsificabili în exportul mondial va prezenta în continuare o tendință de creștere.

Aproape întregul comerț mondial nesocialist cu cărbune se efectuează între țările capitaliste dezvoltate (vezi tabelul nr. 2), dar ele importă cantități însemnate de cărbune și din țări socialiste.

Țările socialiste și-au majorat considerabil ponderea în exportul mondial în perioada examinată (la circa 40%), principalii exportatori din rândul lor fiind R.P. Polonă, U.R.S.S. și R.S. Cehoslovacă. Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în exportul mondial este de aproximativ 1%.

Creșterea importului mondial de cărbune a avut loc îndeosebi pe seama țărilor care au înregistrat o evoluție susținută a producției de oțel. În ultimul deceniu Japonia, de exemplu, și-a majorat importul de cărbuni de 3,5 ori. Creșteri importante ale importurilor au avut loc, de asemenea, în Spania și unele țări socialiste.

Concentrarea consumului de cărbune la uzinele cocschimice și centralele termoelectrice are o mare influență asupra formelor de organizare și a metodelor folosite în comerțul cu această materie primă. Datorită faptului că acești consumatori reclamă livrarea cărbunelui de calitate constantă la cursul unei perioade îndelungate, principala formă comercială o constituie contractele de lungă durată. În acest sens, pe piața mondială a cărbunelui se manifestă tot mai pregnant tendința încheierii de contracte pe 10—15 ani cu prețuri revizibile, metodă promovată îndeosebi de firmele japoneze (cu exportatori din R.S.A., Australia și Canada). Pe de altă parte, contractele de lungă durată contribuie la dezvoltarea industriei carbonifere — în primul rând a extracției de cărbune cocsificabil — din țările exportatoare, asigurând acestor țări piețele de desfacere pe perioada respectivă.

În ceea ce privește importatorii, datorită concentrării consumului de cărbune în întreprinderi mari, dependența de un singur furnizor devine riscantă. În această situație se observă tendința către lărgirea cercului de furnizori, care permite diminuarea sau înălțurarea riscurilor legate de întreruperea livrărilor în cazul reducerii temporare a extracției la unele mine, al greutăților de transport etc.

În comerțul mondial cu cărbune se manifestă o tendință tot mai evidentă către încheierea de contracte direct

între întreprinderile producătoare și cele consumatoare, ea permițând consumatorului să cunoască posibilitățile de producție ale furnizorului, iar exportatorul putând să se adapteze mai ușor cerințelor importatorului.

Încheierea de contracte direct între producător și consumator conduce la realizarea de acțiuni de cooperare, prin participarea firmelor străine cu investiții de capital în industria extractivă a țărilor producătoare. Asemenea acțiuni vizează în special valorificarea zăcămintelor de cărbune cocsificabil. Un exemplu concret îl oferă Japonia care, în scopul asigurării siderurgiei sale cu cărbune cocsificabil, participă la exploatarea unor zăcămintele în țări ca S.U.A., Australia și Canada.

Orientarea către cooperarea pe termen lung direct cu producătorii de cărbune este ilustrată și de acorduri ca cele dintre Polonia și Brazilia (prevedând schimb de cărbune contra minereu de fier), U.R.S.S. și Japonia etc. În acest sens este de consemnat Convenția încheiată între România și Polonia, care prevede livrarea în perioada 1974—1985 de cărbune cocsificabil polonez în cantități crescânde în contrapartidă cu livrări echivalente de mărfuri românești, inclusiv produse siderurgice.

După opinia cercurilor de specialitate, în perspectivă orientarea geografică a comerțului exterior cu cărbune nu se va modifica în mod simțitor. Principalele fluxuri se vor îndrepta, ca și până acum, dinspre S.U.A. către Europa occidentală și Japonia și dinspre Canada și Australia spre Japonia. În ceea ce privește structura comerțului internațional cu cărbune, aceasta s-ar putea să se modifice, sub efectul aplicării măsurilor de protecție a mediului înconjurător, prin apariția unor combustibili nepoluanti.

Se apreciază, de asemenea, că cererea se va menține activă pentru cărbunele cocsificabil, deoarece — cu toate că consumul specific de coals scade — consumul total de cărbune cocsificabil va crește, legat de perspectivele sporirii simțitoare a producției mondiale de laminate din oțel.

România, țară importatoare de coals, aplică politica de reducere treptată a volumului importurilor respective, concomitent cu dezvoltarea producției de coals în țară și cu lărgirea importului de cărbune cocsificabil. De asemenea, în scopul diminuării efortului valutar pentru procurarea cărbunelui cocsificabil au fost adoptate măsuri pentru folosirea cărbunilor indigeni la fabricarea în țară a semicocsului și a cocsului de brichete.

Totodată, după cum se prevede în Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în perioada următoare în țara noastră se vor dezvolta îndeosebi termocentralele bazate pe cărbuni și sisturi bituminoase, urmărindu-se astfel înlocuirea altor combustibili mai valoroși. Ca atare la orizontul anului 1980 ponderea cărbunilor și a sisturilor bituminoase în structura resurselor de energie primară utilizate urmează să ajungă la 23,5%, iar volumul extracției de cărbune (net) se va dubla în raport cu anul 1975.

Vasile NEGRESCU

DATE DE PROGNOZĂ

Extracția petrolului din zăcămintele submarine

CONFORM evaluărilor mai recente asupra dinamicii extracției de petrol — după scăderea înregistrată în 1975 —, volumul acesteia pe plan mondial va cunoaște o nouă creștere în următorii ani, în pofida majorării prețurilor și politicii de reducere a consumului de produse petroliere, aplicată de țările importatoare. Un asemenea studiu elaborat în Anglia estimează că volumul extracției de petrol din lumea nesocialistă va depăși 3,5 mlrd. tone în 1980, iar o prognoză efectuată de specialiștii companiei americane Exxon îl situează la nivelul de 3 mlrd. tone.

Indiferent dacă se ia în considerare nivelul maxim sau minim al previziunilor, atenția specialiștilor se îndreaptă către perspectivele valorificării de noi zăcăminte de țitei, în primul rând a celor aflate în platoul continental al oceanului planetar. Se apreciază, între altele, că ponderea extracției din zăcămintele submarine

(în ansamblul acesteia) ar putea urca — pe plan mondial — de la circa 15% în 1973 la aproximativ un sfert sau chiar o treime, în 1980.

După cum se vede din tabelul alăturat, dintre principalele zone de extracție din lumea nesocialistă cel mai dinamic ritm de creștere până în 1980 urmează să se înregistreze în Europa occidentală, în întregime pe seama exploatării zăcămintelor submarine. Ponderi considerabile va atinge volumul extracției submarine și în alte câteva zone — Asia de Sud-Est și Oceania, America Centrală sau Africa. Dar pentru atingerea unor asemenea performanțe vor fi necesare ample investiții în extracția submarină a petrolului, evaluate în țările nesocialiste — pentru perioada 1976—1980 — la circa 27 miliarde dolari (la nivelul maxim scontat al extracției), din care aproape o treime în Europa occidentală.

Extracția petrolului în țările nesocialiste

Regiunea	1973			1980		
	total (mil.t)	din care, extracția submarină (mil.t)	%	total (mil.t)	din care, extracția submarină (mil.t)	%
Europa occidentală	20	4	20	267	254	95
America de Nord	571	87	15	750	142	19
America Centrală	32	5	16	68	25	37
America de Sud	231	3	1	271	16	6
Africa	295	53	18	416	105	25
Orientul Apropiat și Mijlociu	1097	210	19	1560	332	21
Asia de Sud-Est și Oceania	118	47	40	210	120	57
Total	2364	409	17	3542	994	28

Sursa: "Petroleum Economist", nr.2/1976.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Evoluții pe piața informaticii

O PROGNOZĂ elaborată de specialiștii firmei **International Management Consultants** estimează că în domeniul informaticii cererea pentru instalațiile terminale se va dubla pe piața vest-europeană până în 1985, comparativ cu nivelul anului 1975, ajungând la 2 miliarde dolari. În aceeași perioadă parcul instalațiilor terminale din țările respective ar urma să se quadrupleze — la aproximativ 2 milioane de unități, în frunte situându-se R.F.G., Anglia și Franța (cărora le vor reveni circa două-treimi din totalul menționat).

Totodată, se apreciază că va interveni și o restructurare a pieței instalațiilor terminale, în sensul creșterii mult mai rapide a cererii pentru cele cu destinație specială, ele urmând să elimine treptat — din diverse utilizări — instalațiile de tip universal. Iar pe această piață în continuă transformare concurența dintre producătorii vest-europeni și cei americani se anunță a fi strinsă.

Populația Poloniei în anul 1990

BIROUL Central de Statistică al R.P. Polone a publicat ultimele previziuni referitoare la populația Poloniei în anul 1990. Bazate pe studii aprofundate al evoluției din trecutul recent și din prezent, previziunile au ținut cont și de opiniile, uneori contradictorii, ale specialiștilor în demografie.

Deși rata natalității va scădea într-o oarecare măsură, menținându-se la nivelul de peste 15 la mie, numărul total de copii născuți până în 1990 se va situa la 9,9 milioane. Scăderea ratei mortalității în toate grupurile de vîrstă — mai ales cele tinere — va face ca longevitatea să crească cu circa 3 ani, astfel că cei născuți în anul 1990 vor avea șansa să trăiască cel puțin 73 de ani. Previziunile indică o creștere a populației Poloniei la nivelul de 38,8 milioane de persoane în 1990, respectiv un spor de 13,4% față de nivelul din 1975; circa 66% din numărul total al locuitorilor vor trăi în mediul urban.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Dependență crescîndă de import

PE MĂSURA epuizării zăcămintelor de minerale mai ușor accesibile sau economiceste exploatabile numeroase țări din lume — și în primul rând cele industriale — devin tot mai dependente de importul materiilor prime și combustibililor. Ilustrind această tendință pe intervalul unui sfert de veac, datele din tabelul alăturat evidențiază că — pentru trei produse ale industriei extractive, care dețin o pondere însemnată (ca tonaj) în comerțul internațional — gradul de asigurare din producția proprie a necesarului intern de consum s-a redus, în proporție diferită, pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate. Dintre principalele centre economice ale lumii capitaliste, Japonia este cel mai puternic afectată de dependența crescîndă de importul de

cărbune și minereu de fier, fiind urmată de țările Europei occidentale și S.U.A.

În ceea ce privește țările nesocialiste în curs de dezvoltare, atrage atenția orientarea net preponderentă către export a extracției de minereu de fier și de petrol, situația explicabilă, atît prin necesitatea obținerii de devaloare, cît și prin slaba dezvoltare a industriei grele autohtone. Totodată, în decursul perioadei examinate — pe ansamblul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare — s-a accentuat întrucîtva dependența de importul de produse petroliere, în unele țări din cauza lipsei de zăcăminte proprii, în altele din cauza insuficienței capacităților de rafinare a țiteiului.

N. P.

Balanța unor produse minerale de bază

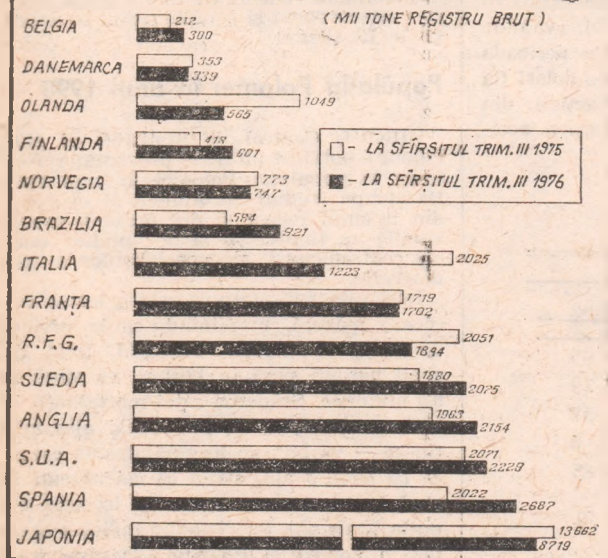
(în % față de consumul intern=100)

Țara sau grupul de țări	Petrol		Cărbune		Minereu de fier	
	1950	1975	1950	1975	1950	1975
Țări capitaliste dezvoltate						
- extracție	80,0	33,6	99,7	90,7	95,3	67,0
- import	22,0	63,7	6,7	15,0	16,8	31,4
- export	2,0	2,3	6,4	11,7	14,1	24,4
Statele Unite						
- extracție	93,4	66,9	105,7	111,4	95,3	77,9
- import	8,7	33,1	0	0	7,6	22,6
- export	2,1	0	5,7	11,4	3,9	20,5
Europa occidentală						
- extracție	3,5	4,2	100,2	79,9	98,6	57,3
- import	90,5	95,8	8,5	26,2	30,7	30,7
- export	0	0	3,7	6,1	29,3	63,4
Japonia						
- extracție	0	0,4	97,4	24,1	50,0	0,7
- import	100,0	99,6	2,6	75,9	50,0	99,3
- export	0	0	0	0	0	0
Țări în curs de dezvoltare						
- extracție	150,0	291,9	100,0	97,9	280,0	703,3
- import	41,2	48,6	6,2	3,4	20,0	0
- export	91,2	240,5	6,2	1,3	200,0	603,3

Sursa: M.S.M.O., nr.11/1976.

Construcțiile navale — in așteptarea redresării

DIN DATELE publicate de „Lloyd's Register of Shipping” rezultă că repercusiunile crizei economice din țările capitaliste s-au făcut simțite și în cursul anului trecut în industria construcțiilor navale din lumea nesocialistă. La sfârșitul trimestrului III 1976



pe șantierele țărilor respective se aflau în construcție 2078 de nave (din cele cu minimum 100 t.r.b., fiecare) cu un tonaj total de 28,9 mil. t.r.b., față de 2106 nave și 33,5 mil. t.r.b. la sfârșitul lui septembrie 1975.

După cum se vede din graficul alăturat, mai puternic afectate sînt șantierele navale din Olanda, Italia și Japonia, în timp ce Spania a avansat pe locul doi în ierarhia constructorilor de nave din lumea nesocialistă. Totodată, în urma scăderii tonajului navelor aflate pe șantier în Japonia, nivelul acestuia a fost depășit de cel (însumat) al navelor în construcție din patru țări (Spania, S.U.A., Anglia și Suedia), în timp ce cu un an în urmă echivala cu tonajul navelor construite în șapte țări (cele menționate, plus R.F.G., Franța și Italia).

Întrucît, în a doua parte a anului trecut s-a înregistrat o creștere substanțială a ponderii Japoniei în tonajul global al comenziilor noi de nave, efectuate în țările capitaliste dezvoltate (vezi „Revista economică”, nr. 47/1976) este de așteptat o intensificare a activității șantierelelor navale japoneze. Pe acest fond, în cadrul O.C.D.E. se încearcă de mai mult timp să se realizeze o armonizare a politicii țărilor membre în acest domeniu, o serie de țări vest-europene căutînd să evite reducerea substanțială a activității șantierelelor lor navale.

termică deține o pondere neglijabilă în consumul mondial de energie, utilizarea ei are ample perspective în țările care dispun de resurse geotermale și, care, totodată, întîmpină dificultăți în acoperirea necesarului intern de energie, cum sînt Japonia, S.U.A., Anglia ș.a. În cazul S.U.A., de pildă, conform evaluărilor minime capacitatea globală instalată în centrale electrice geotermice urmează să ajungă la 3 mil. kW în 1985 și la 6 mil. kW în 1990.

Creditul — stimulator al exportului

ÎN CURSUL actualului cincinal Banca națională a Ungariei furnizează întreprinderilor credite în valoare totală de circa 45 miliarde forinți, destinate extinderii producției lor, cu condiția ca produsele respective să fie cerute pe piața externă, ca operațiunea de extindere să se efectueze într-un termen cît mai scurt, iar cheltuielile totale aferente să fie amortizate în decurs de cel mult trei ani. După cum menționa publicația „Hungaropress — Informations économiques”, creditele acordate de bancă în scopul amintit însumau — la 1 septembrie anul trecut — 22 miliarde forinți, apreciindu-se că, în urma utilizării lor, resursele de export ale R.P. Ungare vor spori pînă în 1980 cu circa 450—500 mil. dolari și 250—300 mil. ruble. După cum rezultă din proiectele aprobate pînă în prezent, încasările nete de devize (scontate de întreprinderile care au solicitat creditele) vor asigura o durată medie de amortizare a ansamblului cheltuielilor pentru dezvoltarea producției de numai 1,9 ani.

În căutarea unor explicații

CAUTÎND să descifreze cauzele penetrației intense a mărfurilor japoneze, experții vest-europeni evidențiază, pe lîngă nivelul scăzut al prețurilor, politica dinamică a societăților comerciale nipone. În strîns contact cu băncile, acestea urmăresc sistematic, cu minuțioasă și operativitate evoluția cererii mondiale. În acest sens, un studiu al Grupului de studii previzionale internaționale al Centrului francez de comerț exterior scoate în evidență rolul însemnat pe care identificarea din timp a ramurilor industriale cu perspectivele cele mai mari de dezvoltare l-a avut în definirea politicii industriale și comerciale a Japoniei, apreciată ca una dintre cele mai eficiente. „Nici un produs, nici o modă nu este scăpată din vedere”, afirmă revista **Paris Match**, referindu-se la rolul primordial al culegerii continue de informații de către societățile comerciale japoneze pentru orientarea activităților economice viitoare. Agenții comerciali japonezi

„întrebă, desenează, fotografiază”, scrie publicația citată, asemănînd unele din metodele acestora de a afla cît mai din timp în ce direcție evoluează piața cu cele ale unui bun serviciu secret de informații. „Viitorul este considerat ca o problemă prea serioasă pentru a fi obiect de improvizație”, conchide revista franceză.

Energia geotermică are perspective

ÎN PREZENT, utilizarea energiei geotermice — pentru producerea de energie electrică, termoficare, necesități industriale sau agricole — constituie o realitate sau se află în studiu în peste douăzeci de țări capitaliste industriale sau țări în curs de dezvoltare. Printre principalii „utilizatori” dintre aceste țări se numără Japonia, S.U.A., Italia, Mexic, Filipine, Noua Zeelandă, Franța etc., capacitatea globală a centralelor electrice geotermice în funcțiune fiind evaluată, pe plan mondial, la 1,2 mil. kW.

Chiar dacă actualmente energia geo-

Intelect și activitate

DOI CERCETĂTORI FRANCEZI, J. Poitrenaud și C. Moreaux, angajați în soluționarea problemei posibilităților de prelungire a activității profesionale pentru persoanele în vîrstă, au investigat 108 subiecți de sex masculin în vîrstă de 70—84 ani, care au exercitat înainte de pensionare activități intelectuale și dintre care unii sînt activi iar alții inactivi profesional. Rezultatele investigației, publicate în **Population**, nr. 3/1976, arată că sub raportul inteligenței „fluide” nu se observă deosebiri fundamentale între cele două grupe, ci numai sub raportul inteligenței „cristalizate”. Altfel spus, activii conservă cunoștințele profesionale prin activitate, pe cînd inactivii le pierd într-o anumită măsură. Cercetătorii avizează însă că este greu să se tragă concluzii similare certe pentru alte categorii de activități, de exemplu, pentru cei care au desfășurat activități manuale generatoare de mare oboseală.

GLOSAR

Unități de cont

MAREA FLUCTUAȚIE a monedelor occidentale, determinată de inflație și de dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste, a creat necesitatea utilizării unor unități de cont stabile, cu ajutorul cărora să se elimine din evidențe influența instabilității monetare și astfel să se poată clarifica realitatea valorică a operațiilor și tranzacțiilor economice. Asemenea unități s-au înmulțit în ultima vreme, ca urmare a marilor dezechilibre monetare care însoțesc criza economică din Occident. Citeva exemple :

— EURCO este o unitate de cont creată de Piața Comună pe baza monedelor tuturor celor 9 state membre, după modelul drepturilor speciale de tragere (D.S.T.). Această unitate a fost utilizată pentru unele emisiuni de obligațiuni, prima emisiune de acest gen fiind efectuată pentru contul Băncii Europene de Investiții. Obligațiunile prevăd că valoarea unui EURCO exprimată într-o monedă, indiferent dacă aceasta intră sau nu în „coșul” respectiv, va fi determinată de cursurile valutare ale pieței pentru tranzacții financiare.

— La 21 aprilie 1975 a fost creată E.U.A. (unitatea europeană de cont), compusă din cantități anume specificate de monede ale celor 9 țări membre ale Pieței Comune (acest organism internațional dispune în prezent de 16 unități de cont, utilizate în diferite domenii de activitate). În martie 1975, Banca Europeană de Investiții a adoptat E.U.A. pentru operațiile din conturile sale. Începând cu 1 ianuarie 1976, Comunitatea europeană a cărbunelui și oțelului (C.E.C.O.) a adoptat E.U.A. pentru exprimarea operațiilor pe care le efectuează.

— Uniunea de cliring asiatică, creată în decembrie 1974, este destinată să efectueze decontări multilaterale pentru tranzacții internaționale curente între țările membre (India, Iran, Sri Lanka, Nepal, Pakistan și Bangladesh). Conturile acestei uniuni de cliring se țin într-o unitate de cont denumită A.M.U. (unitatea monetară asiatică), echivalentă cu D.S.T.

— Fondul Monetar Arab, al cărui statut a fost negociat de guvernatorii unui număr de 20 de bănci centrale arabe și definitiv în aprilie 1976, a prevăzut ca unitate de cont DINARUL ARAB, echivalent cu 3 D.S.T.

— Asociația Internațională pentru Transportul Aerian (I.A.T.A.), organizație neguvernamentală care, între altele, stabilește tarifele de transport aerian, a decis în mai 1975 ca D.S.T. să fie utilizat ca bază de exprimare a tarifelor, dobinzilor și altor sume. D.S.T., ușor modificat de I.A.T.A. pentru a corespunde scopului urmărit, a fost denumit I.U.V. (unitatea valorică I.A.T.A.).

— O serie de euroobligațiuni (emise pentru firme ca Alusuisse International, Sveriges Investeringsbank, Electricité de France) au fost emise în D.S.T. „în vederea limitării efectelor flotării cursurilor valutare”.

— Unele bănci occidentale (Banque Keyser Ullmann din Elveția, Chase Manhattan Bank din S.U.A.) se oferă să deschidă conturi curente și de depuneri, sau să efectueze alte operații financiare, în D.S.T. Astfel, debitorul care a beneficiat de un împrumut în dolari se poate angaja să achite ratele calculându-se echivalentul în D.S.T. al dolarilor la data împrumutului și corectându-se suma de achitat în funcție de valoarea dolarului exprimată în D.S.T. la data fiecărei rate.

C. K.

Proteine din pește

Ion Ulmeni, Buzău — Una din direcțiile utilizării mai raționale a „recoltelor” de pește este considerată sporirea cantităților introduse direct în alimentația omului, paralel cu reducerea pierderilor din procesul de prelucrare pe parcursul între ocean și consumator, care exprimate în proteine ajung până la 50%.

Disponibilitățile mon-

diale de proteine din pește sînt estimate în prezent la 3,5 g pe locuitor pe zi, cantitate în care se includ și proteinele din pește transformate în proteine animale și consumate în această formă de oameni. Ținînd seama că sînt necesare 6 unități de proteine din pește sub formă de furaje pentru a obține 1 proteină sub formă de carne, sporirea de la 62%, cit este în prezent, la 80% a ponderii utilizate direct de către oameni din totalul „recoltei” mondiale de pește, paralel cu reducerea pier-

Contribuția proteinelor animate la totalul proteinelor disponibile — în % —

	Total pro- teine ani- male	Obținute din :			
		Carne	Ouă	Pește	Lapte
Țări în curs de dezvoltare	18,6	8,3	0,9	4,0	5,4
Țări dezvoltate	54,2	25,4	4,3	3,9	20,4
Întreaga lume	31,8	14,7	2,1	3,9	10,9

Sursa : Astra Protein Letter, vol. 4, nr. 1, 1976

derilor din prelucrare de la 50% la 20%, ar majora dintr-o dată disponibilul de proteine din pește amintit mai sus la 6,2 g pe locuitor pe zi.

Experții relevă faptul că resursele potențiale de proteine ale mării ar crește și mai mult dacă s-ar reuși introducerea în consumul direct al omului, într-o formă atractivă, și a altor specii de pești și organisme marine și dacă s-ar extinde acvacultura, practică deocamdată mai ales în Japonia.

Tehnologie și dezvoltare

Adrian Ionescu, București — Documentele pregătite de țările participante în vederea Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, care urmează să fie convocată de Adunarea Generală a O.N.U. pentru 1979 (în baza unei rezoluții inițiate de România, căreia i s-au alăturat, în calitate de coautoare,

peste 30 dintre statele membre ale O.N.U.), au ca obiect, în intenția organizatorilor, să sprijine identificarea unui număr de probleme care să fie analizate la conferință, pe baza priorităților naționale. Comitetul consultativ pentru aplicarea științei și tehnologiei în planurile de dezvoltare ale fiecărei țări, măsura în care știința și tehnologia au fost mobilizate în sprijinul dezvoltării, inclusiv transferul de tehnologie, obstacolele în calea unei mai bune utilizări a cunoștințelor științifice și tehnologiei, metodele de integrare a științei și tehnologiei în procesul dezvoltării. Documentele ar urma să analizeze de asemenea posibilitățile de cooperare între țările în curs de dezvoltare și modalitățile de sprijin din partea sistemului Națiunilor Unite și a altor organizații internaționale.

LIMBAJUL FIRMELOR (II)

O PROBLEMĂ care se pune la formarea cuvintelor compuse, fie din fragmente, fie din cuvinte întregi, este ordinea elementelor. Tradiția limbii române este ca, în imbinările de cuvinte, să se pună întii substantivul în nominativ, apoi atributele, consistînd dintr-un adjectiv sau dintr-un substantiv în genitiv. Dar acum, după modele străine, se procedează adesea invers. Exemplu de felul întii este TAROM, adică „transporturi aeriene române”. Exemplu de felul al doilea, Romarta, adică „Arta românească”. Dar începe să se pună problema și pentru grupurile de cuvinte întregi. După model german sau englez, poate slav, apar acum firme ca Nord Hotel în loc de Hotel Nord. Ce să mai spun despre inscripția de pe unele autobuze Turist transport, care cred că nu corespunde nici unui model european. Și fiindcă a venit vorba de mașini, mai adaug că nu izbutesc să mă deprind cu formula, citită pe unele camioane, Autotransport : de fiecare dată cînd o văd mă întreb dacă e nevoie să ni se spună că obiectul este automobil și că servește la transporturi, ca și cînd n-am ști singuri asta. Sau poate, în gîndul celui care a creat formula, auto — înseamnă aici „de sine însuși”, ca în autoservire, și atunci ar trebui să înțelegem că transportul se face singur, fără intervenția omului ?

Magazinele, cum s-a văzut mai sus, au fost adesea numite printr-un derivat de la numele celui care exercită profesiunea ; acum unele din aceste derivate sînt înlocuite cu numele produsului vîndut. Astfel, în loc de Măce-lărie se scrie Carne, în loc de Brută-rie, Piine. Fără îndoială, este mai scurt și, de fapt, mai clar, deoarece măce-lar și cel care taie vitele, brutar, cel care fabrică piinea, nu vînzătorii (deși Dictionarul explicativ al limbii române mai contrazice în această privință). Pe de altă parte însă, firma este de obicei și denumirea localului : zicem mă duc la restaurant, s-a deschis o lăptărie, băcănă s-a mutat etc., dar n-am putea zice nici s-a deschis o carne, nici piinea e în renovare, ceea ce înseamnă că nu ne putem lipsi de numele vechi.

Firmele ilustrează evoluția vocabularului în cazuri ca următorul : mobilă este la origine un obiect care se poate deplasa după necesități, deci un scaun, o masă etc. (mobilis înseamnă în latinește „care poate fi mișcat”) ; în continuare cuvîntul ajunge să denumească obiectele pe care le așază cineva în casă, chiar dacă nu le mișcă niciodată din loc. În ultimul timp, a început să fie folosit la singular pentru totalitatea obiectelor din casă, de exemplu cînd zicem mi-am cumpărat mobilă nu înțelegem un singur obiect, ci pe toate la un loc. De aceea vedem scris pe firme Mobilă. Eu nu m-am deprins încă cu această întrebuintare, dar cred că e prea tîrziu pentru a încerca să oprim schimbarea.

Întîlnim, deși mai rar, și greșeli incontestabile. Se văd în București firme pe care e scris Deservirea. Aceasta de fapt nu înseamnă nimic, căci ar trebui să știm cine și cu ce este deservit, ținînd seamă că orice magazin, orice instituție deserveste pe cineva cu ceva. Și mai supărătoare este firma Prestarea, căci a presta înseamnă de fapt „a face”, deci fără un complement titlul nu spune nimic.

Pe strada Luigi Cazzavillan, în București, s-a putut vedea multă vreme pe o firmă (astăzi localul a fost predat altei branșe) : Vinuri din cele, cu litere mari, iar dedesubt, cu litere mai mici, mai alese podgorii. Pînă la urmă se înțelegea de ce era vorba, dar e preferabil ca fiecare rînd, și mai cu seamă cel scos în relief prin caracterul literelor, să aibă înțeles și singur. Ar fi trebuit deci Vinuri cu litere mari, iar dedesubt, cu litere mai mici, din cele mai alese podgorii.

Evident, pentru cineva care nu lucrează în economie, e mai ușor să discute firmele decît termenii tehnici propriu-ziși. Dar și aceștia trebuie să fie examinați, și pentru aceasta ar fi necesară o colaborare a economiștilor cu lingviștii. Cred că ar fi binevenită o rubrică în care să-și spună părerea în primul rînd cei care au în permanență de-a face cu vocabularul economic.

AI. GRAUR

ALEXANDRU NETEA, Cluj-Napoca — Unitatea are obligația să vă elibereze actele necesare completării dosarului de înscriere la concurs. Nu este obligată însă să fie de acord cu eventuala dv. transferare, în interesul serviciului, la unitatea unde v-ați prezentat pentru concurs.

MARIN CRUCERU, Rm. Vilcea — Anexa II la Legea nr. 12/1971 prevede că la determinarea vechimii în specialitate se vor lua în calcul și perioadele de activitate retribuită în organizațiile obștești. Aceasta în cazul cînd persoana respectivă este încadrată într-o unitate din ramura din care a fost scoasă din producție, sau din ramura de care se ocupa în cadrul organizației obștești. Absolvent al învățămîntului superior este considerat cel care a promovat și examenul de diplomă.

VASILE NĂSTĂSESCU, Ploiești — Față de prevederile exprese ale reglementării în vigoare penalizarea este corectă.

ELENA URSU, Sibiu — Numai după aplicarea Legii nr. 57/1974 (1 februarie 1975) perioada de concediu de maternitate se ia în calculul anului de stagiu (în cazul dv., pentru cel de al doilea copil).

Perioada de efectuare a stagiului militar, cit timp contractul de muncă este suspendat, nu se include în stagiul absolvenților învățămîntului superior.

BENNO ZALMANOVICI, Iași — Indemnizația plătită șefului de echipă sau de brigadă (art. 70 din Legea nr. 57), are caracter de retribuție tarifară și se ia în considerare la acordarea alocației pentru copii.

IOAN OLTEANU, comuna Gornesti, Mureș — După aplicarea Legii nr. 27/1966,

vechimea în muncă în calitate de membru al cooperativei agricole de producție nu se mai ia în considerare ca vechime în unitățile de stat, nici pentru perioadele lucrate anterior aplicării legii. Aceste perioade se valorifică exclusiv în sectorul C.A.P., care are asigurări proprii.

MARIA LUCA, Tg. Jiu — Concediul de odihnă este întrerupt în timpul internării în spital. După ieșire, concediul se reîntragește cu zilele lucrătoare de incapacitate temporară de muncă.

VASILE COSTUȘ, Piatra Neamț — Dacă faceți dovada că ați ocupat, prin delegare, o funcție de conducere, aveți dreptul la retribuția corespunzătoare funcției temporar ocupate. (Codul Muncii, art. 67, alin. 2, precum și art. 74 din Legea nr. 57/1974).

ILIE ALEȘU, comuna Peștișani, Gorj — Art. 7 din Decretul nr. 285/1930 privitor la acordarea dreptului la alocație de stat pentru copii, se referă la cerința ca persoana titulară a dreptului să nu depășească trei zile de absențe nemotivate într-o lună calendaristică.

VASILE BUCUR, Ploiești — Muncitorii nu se încadrează în grupe de retribuire, ci în categorii tarifare. Dacă vă interesează însă condițiile minime de pregătire și vechime necesare pentru încadrarea și promovarea muncitorilor calificați, acestea sînt prevăzute în anexa nr. 1 la Legea nr. 12/1971, muncitorii aflați în situația dv. încadrîndu-se în grupa a IV-a. Perioada cit ați lucrat în funcția de controlor tehnic de calitate, retribuit pe baza rețelei tarifare prevăzute pentru muncitorii de la prelucrările mecanice, se consideră ca vechime în meserie.

FACTORII DE MEDIU

(Urmare din pag. 21)

tregul ansamblu al indicatorilor parțiali și să reflecte efectele care pot fi obținute, în scopul orientării eforturilor întreprinderii spre rezultatele cele mai favorabile. Avem în vedere mai multe metode de evaluare a variantelor de îmbunătățire, bazate pe indicatori parțiali și o metodă de calcul a unui indicator sintetic. Primele metode se disting prin aplicabilitate ușoară, fiind recomandate pentru evaluări parțiale sau aprecieri generale.

Cea de a treia metodă se impune în cazul variantelor care au în vedere realizarea unui ansamblu de obiective.

Avînd în vedere că în practică, de cele mai multe ori, se pot identifica mai multe soluții sau variante de îmbunătățire, care abordează aceleași obiective cu cheltuieli și efecte economice diferite este necesar, ca pe baza determinării cheltuielilor și efectelor fiecărei variante, să stabilească varianta optimă.

În acest scop pot fi luate în considerație următoarele patru metode :

- determinarea variantei optime pe baza unui singur indicator parțial ;
- determinarea variantei optime pe baza mai multor indicatori parțiali cu ajutorul fișei de evaluare ;
- determinarea variantei optime pe baza indicatorilor sintetici ai variantelor ;
- determinarea variantei optime prin metoda evaluării ordinii de preferință a variantelor, prin adaptarea metodei ELECTRE*).

Aplicabilă în toate cazurile în care acțiunile de îmbunătățire se pot exprima printr-un indicator parțial în cazul comparării mai multor indicatori, prima metodă nu permite o vedere de ansamblu a fenomenelor. Utilizarea fișei de evaluare propusă în metoda a doua înlătură această carență, însă baza de selecție oferită este de natură calitativă, neexprimînd cantitativ relațiile dintre variante. Din acest motiv, cînd numărul de variante este mai mare și diferențele dintre indicatori cresc, caracterul de obiectivitate al selecției calitative se micșorează. În aceste cazuri este indicat să se aplice cea de a treia metodă propusă, care este o metodă de selecție cantitativă bazată pe indicatori sintetici. Etapele determinării indicatorilor sintetici sînt prezentate în schema din figura 2.

Ultima metodă propusă reprezintă adaptarea în domeniul ergonomiei a metodei ELECTRE, în general recomandabilă la rezolvarea unor probleme de decizie multicriterială. Posibilitatea utilizării acestei metode la stabilirea ordinii de preferință a mai multor variante de îmbunătățire a factorilor de mediu, diferă după unul sau mai multe criterii. Metoda se bazează pe compararea fiecărei variante cu toate celelalte la fiecare criteriu. În acest scop, se determină coeficienți de concordanță și de discordanță și se stabilesc praguri de selecție, după care ordinea de preferință a variantelor analizate rezultă prin construirea unui graf.

În figura 3, sînt prezentate etapele de construire a grafului pentru diferite praguri de selecție și ordinea de preferință a celor cinci variante.

* ELECTRE : Elimination et choix traduisant la réalité.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 2 din 14 ianuarie 1977

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Piloni ai creșterii eficienței : spori-
rirea productivității muncii și re-
ducerea cheltuielilor materiale 1-3
- În centrul preocupărilor din
economie — creșterea accelerată
a productivității (Lazăr Văceanu)
- Acțiuni concrete în fiecare uni-
tate pentru reducerea consumuri-
lor specifice (Pavel Aron)
- Resurse energetice secundare în
circuitul economic (ing. Titus
Berinde) 4
- Dimensiuni și expresii noi ale
eficienței economice a investi-
țiilor (II) (dr. Ioan L. Ciolan) 7
- Consolidarea economico-organiza-
tărică a cooperativelor agricole
(I) 9
- Dezbateri „R.E.” : Căi de creștere
a eficienței exporturilor. Competi-
tivitatea produselor 11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Problematika actuală a produc-
ției în dezbateri adunărilor ge-
nerale ale oamenilor muncii (A-
drian Rusu) 13

CONSULTAȚII

- În sprijinul celor care studiază
în învățămîntul politico-ideologic
de partid. Relațiile de producție
socialiste : concept, structură,
evoluții (prof. dr. Mihai Pără-
luță) 15

LECȚII

- În ajutorul candidaților la exa-
menul de admitere în învățămîntul
economic superior. Politica P.C.R.
de dezvoltare a agriculturii (conf.
dr. Ileana Stănescu) 18

TEORII-IDEI

- Om-tehnică-mediu. Factorii de
mediu în organizarea rațională
a producției și muncii în indus-
trie (I) (dr. Ilie Morodan) 20
- Școli — curente — economiști.
UNESCO — reflecții asupra impe-
rativelor unei noi ordini interna-
ționale (Sultana Sută-Selejan) 22
- Convorbiri economice cu Bronislav
Șoșkici. Cercetarea și fundamen-
tarea unor decizii de politică
economică 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- R.P. Bulgaria. O nouă abordare
în conducerea economiei (Atanas
Dimov) 25
- Tendințe-conjuncturi 26
- Documentar. Cărbunile în si-
derurgia mondială (Vasile Ne-
grescu) 27
- Date de prognoză ; Ipoteze-
previziuni ; Statistica internațio-
nală 29
- Mondorama 30
- Curier 31
- Întrebări-răspunsuri 32

Caperta I — Bogdan Stroescu

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11-25, 71 131 București, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 84.51.301.52 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

Împarut : Combinatul Poligrafic „Casa
Științei”

ELECTRO

timis



TIMIȘOARA CALEA BUZIAȘULUI 15

TELEFON 961 – 35200
TELEX 43291

FABRICA DE MATRIȚE, SCULE ȘI UTILAJE TEHNOLOGICE PENTRU IND. ELECTROTEHNICĂ

Unul din cele mai importante produse ale întreprinderii timișorene este mașina de prelucrat prin electroeroziune tip ELER – 01. Pentru a veni în ajutorul beneficiarilor, întreprinderea, pune la dispoziție utilizarea, descrierea și caracteristicile tehnice principale ale produsului.

MAȘINA DE PRELUCRAT PRIN ELECTROEROZIUNE TIP ELER – 01

UTILIZARE

Mașina de prelucrat prin electroeroziune ELER – 01 se utilizează la prelucrarea pieselor din materiale dure și foarte dure (oțeluri aliate, carburi metalice) dar care prezintă conductibilitate electrică. Se pot prelucra matrițe, scule, piese cu forme complicate, execuția de fante și găuri de dimensiuni mici, extragerea unor scule rupte din piese (burghie, tarozi, alezoare), tăierea de materiale dure și alte lucrări de acest gen.

DESCRIERE

Mașina de prelucrat prin electroeroziune se compune din mașina propriu-zisă cu subsansamblele anexe și generatorul de impulsuri tranzistorizat de tip impulsuri comandate. Mașina propriu-zisă se compune dintr-un batiu și montanț de construcție sudată ce susțin :

– masa de lucru în coordonate formată dintr-o sanie transversală și una longitudinală pe role ;

– bacul de lucru ce asigură nivelul de lichid dielectric în zona de lucru ;

– capul de lucru ce cuprinde placa portelectrod rigidă cu pistonul hidraulic ce asigură interstițiul constant între piese de prelucrat și electrodul de lucru. În interiorul botiului este cuprins agregatul hidraulic, iar în interiorul montanțului se găsește tabloul electric al mașinii.

Circulația dielectricului este asigurată de grupul de pompare filtrare dielectric.

CARACTERISTICI TEHNICE PRINCIPALE

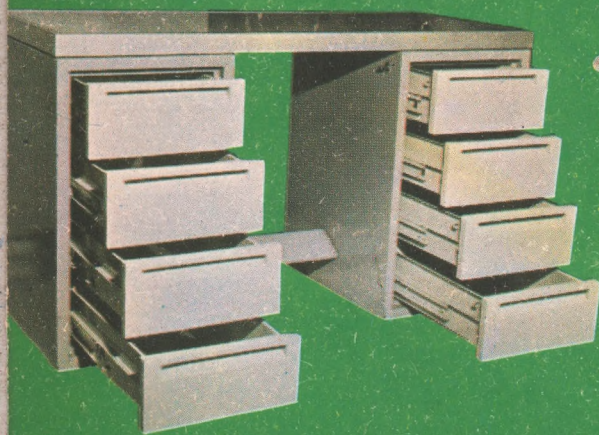
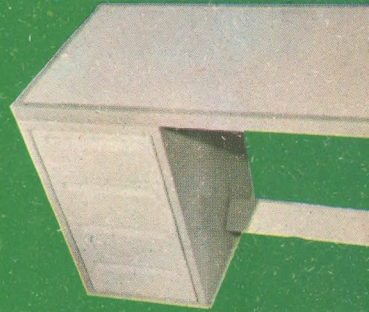
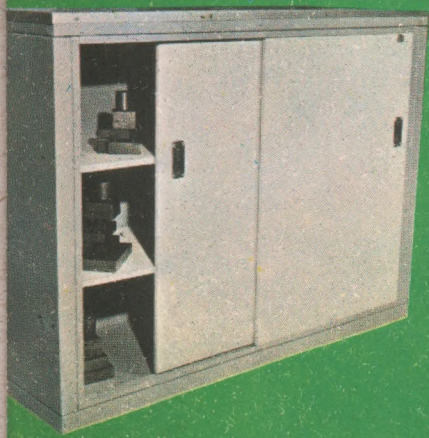
- Dimensiunile mesei de lucru 600 x 400 mm
- Cursele mesei de lucru 410 x 225 mm
- Precizia de deplasare a mesei prin dispozitivul de citire optică 0,01 mm

- Dimensiunile interioare ale bacului de lucru 925 x 500 mm
- Dimensiunile plăci port electrod 300 x 180 mm
- Distanța maximă dintre suprafața mesei și placa port electrod 555 mm
- Cursa maximă a saniei capului de lucru 300 mm
- Cursa maximă de deplasare automată a plăcii port electrod 200 mm
- Masa maximă de încărcare a pistonului 50 – 200 kg
- Capacitatea rezervorului dielectric 460 l

GENERATORUL DE IMPULSURI

- Curent nominal în timpul de scinteiere la tensiunea nominală de 20 V $61A \pm 15\%$
- Curent maxim de scinteiere la tensiunea de descărcare de 30 V $51A \pm 15\%$
- Tensiunea în gol 85 V
- Durata impulsului reglabil în 12 trepte între valorile 2,5 până la 1 800 Ms
- Durata pauzei reglabile în 12 trepte între valorile 2,5 la 1 800 Ms
- Valoarea medie a curentului max. de lucru 40 A
- Puterea absorbită de la rețea sertar de suprafinisare 5,2 KVA
- Tensiunea de mers în gol 250 V
- Nivele de energie în 10 trepte 0,06–3,12 mJ
- Nr. de trepte a frecvenței de descărcare 10
- Tensiunea de alimentare $3x380V + N \pm 10\%$
 -15%
- Electrozi de lucru : din cupru grafit, aliaje cupru ,wolfram, oțel
- Capacitatea maximă de îndepărtare pentru prelucrarea oțelurilor tratate și cu electrod de cupru tehnic este de cel puțin 210 mmc/min.
- Sistem de măsurare numerică la cerere
- Filtrare electrostatică a lichidului dielectric la cerere

I.I.S. „11 IUNIE“



I.I.S. „11 IUNIE“ — GALAȚI
Str. Calea Prutului, nr. 50A

Telefon: 15221-152
-15223
Telex: 015240

produce și livrează la cerere

- mobilier industrial și tehnologic de toate tipurile după proiecte proprii sau ale beneficiarilor
- dulapuri de scule
- fișete metalice cu și fără casete
- bancuri de mecanică fină
- bancuri cu 1, 2 și 3 menghine pentru ateliere de lăcătușie

- scaune ergonomice
- scaune metalice rotative și fixe (4 variante)
- mese de lucru cu 1 și 2 corpuri
- mobilier vestiare (dulapuri, cuiere)
- mobilier comercial de interior și pentru comerț stradal
- chioșcuri și tonete.